Gemeente Amsterdam

Bezoekadres
Amstel 1
1011 PN Amsterdam

Postbus 202
1000 AE Amsterdam
Telefoon 14 020
amsterdam.nl

Retouradres: Postbus 202, 1000 AE Amsterdam

5.1.2.e

Datum 31 januari 2023
Behandeld door 5.1.2.e amsterdam.nl
Bijlage(n) - Relevante wetsartikelen uit Wet open overheid
- Inventarislijst
- 41 documenten (waaronder bijlagen)

Onderwerp Beslissing op uw Woo-verzoek van 12 december 2022 inzake correspondentie procedure tot aanwijzing en afwijzing gemeentenmonument 5.1.2.e
5.1.2.e

Geachte 5.1.2.e

In uw e-mail van 22 december 2022, heeft u de gemeente Amsterdam verzocht om openbaarmaking van alle stukken en correspondentie inzake de procedure tot aanwijzing en afwijzing gemeentemonument van 5.1.2.e

Wettelijk kader
Ik behandel uw verzoek als een verzoek op grond van de Wet open overheid (hierna: Woo). De relevante artikelen uit de Woo kunt u vinden in bijlage 1 bij deze brief.

Inventarisatie documenten
Op basis van uw verzoek zijn op dit moment in totaal 41 documenten (waaronder bijlagen) aangedragen. Deze documenten zijn opgenomen in een inventarislijst, die als bijlage bij dit besluit is gevoegd.

Besluit
Ik heb besloten een deel van de door u gevraagde informatie openbaar te maken. Per document is op de inventarislijst aangegeven welke uitzonderingsgronden zijn toegepast. Ook in de documenten wordt aan de hand van een code duidelijk gemaakt op welke grond de informatie is geweigerd. Onder het kopje 'Overwegingen' licht ik dit nader toe.

De inventarislijst maakt integraal onderdeel uit van het besluit.

Overwegingen
Iedereen heeft het recht om overheidsinformatie op te kunnen vragen zonder daarbij een reden te hoeven aangeven. Dit staat in het eerste artikel 1.1 van de Woo. Dit is een belangrijk recht van de burger. Daarbij is het uitgangspunt dat overheidsinformatie openbaar is, tenzij er uitzonderingsgronden zijn die dit beperken. De uitzonderingsgronden staan in hoofdstuk 5 van de Woo. Ik moet hierbij het algemeen belang van openbaarheid afwegen tegen de belangen die de uitzonderingsgronden beschermen. In het algemeen geldt hierbij de regel dat wanneer ik informatie aan u verstrek, het openbaar is voor een ieder.

De toetsing aan de uitzonderingsgronden verloopt als volgt. Eerst kijk ik of een van de uitzonderingsgronden speelt. Dat doe ik meestal per alinea, soms per (onderdeel van een) zin. Vervolgens kijk ik wat voor soort uitzonderingsgrond het is. Als het een absolute uitzonderingsgrond is, mag ik de informatie niet verstrekken. Als het een relatieve uitzonderingsgrond is, moet ik een afweging maken tussen het algemene belang van openbaarheid en het specifieke belang dat de uitzonderingsgrond beschermt. Daarbij weegt het belang van openbaarheid zwaar. Als ik informatie weiger, moet ik goed motiveren waarom ik dat doe. Dat geldt nog sterker als de informatie ouder dan vijf jaar is.

Wanneer het gaat om informatie waar belangen van anderen bij betrokken zijn, moet ik hen de mogelijkheid geven om een zienswijze in te dienen. Dit betekent dat zij hun mening hebben kunnen geven over of de informatie wel of niet openbaar gemaakt moet worden. Het is uiteindelijk aan mij om te beslissen of ik de informatie openbaar maak.

In de inventarislijst en op de documenten heb ik opgenomen welke uitzonderingsgronden van toepassing zijn.

De economische of financiële belangen van de Staat, van andere publiekrechtelijke lichamen of de in artikel 1a, onder c en d, bedoelde bestuursorganen[1]
Op grond van artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder b, van de Woo kan ik geen informatie openbaar maken als dit de economische of financiële belangen van - onder meer - de gemeente beschadigt en dit belang zwaarder weegt dan het belang van openbaarheid. Openbaarmaking van de informatie kan gevolgen hebben voor een privaatrechtelijke verhouding met een onderneming of burger, bijvoorbeeld bij onderhandelingen tussen de overheid en ondernemingen of burgers.

Bij bepaalde bedragen uit bepaalde documenten is dit het geval. Ik vind dit belang in dit geval zwaarder wegen dan het belang van openbaarheid om bepaalde tarieven die in dit specifieke geval zijn gehanteerd met derde partijen naar buiten te brengen. Ik maak deze informatie daarom niet openbaar.

Bijzondere persoonsgegevens en persoonsgegevens van strafrechtelijke aard
Op grond van artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder d, van de Woo mag ik geen informatie openbaar maken als dit bijzondere persoonsgegevens of persoonsgegevens van strafrechtelijke aard zijn. Bijzondere persoonsgegevens zijn gegevens over iemands ras of etnische afkomst, politieke

[1] c. bestuursorganen die onder de verantwoordelijkheid van de onder a en b genoemde organen werkzaam zijn; d. andere bestuursorganen, voor zover niet bij algemene maatregel van bestuur uitgezonderd.

opvattingen, religie of levensovertuiging, seksuele gerichtheid, gezondheid, genetische gegevens, biometrische gegevens en lidmaatschap van een vakbond. Strafrechtelijke gegevens zijn gegevens over iemands strafrechtelijke veroordelingen, strafbare feiten en veiligheidsmaatregelen die daarmee verband houden. In een aantal documenten staan gegevens die betrekking hebben op de bijzondere persoonsgegevens van betrokkene. Ik zal deze persoonsgegevens daarom niet openbaar maken.

Eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer
Op grond van artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder e, van de Woo kan ik geen informatie openbaar maken als dit de persoonlijke levenssfeer schaadt en dit belang zwaarder weegt dan het belang van openbaarheid. Het gaat om persoonsgegevens die (indirect) te herleiden zijn tot een persoon zoals namen, e-mailadressen, telefoonnummers en functienamen. In de documenten, waarbij 5.1.2.e staat vermeld, staan persoonsgegevens, zoals namen, e-mailadressen, functienamen en telefoonnummers. Ik vind het in dit geval belangrijk dat de identiteit van betrokkene niet bekend wordt omdat dit zijn of haar privacy kan schenden. Dat vind ik niet wenselijk.

Voor zover het de namen, e-mailadressen, functienamen en telefoonnummers van ambtenaren betreft is hierbij het volgende van belang. In het kader van goed werkgeverschap vind ik dat het belang van privacy zwaarder moet wegen dan het belang van openbaarheid. Dit ter bescherming van de privacy van de betrokken ambtenaren. Daarbij weegt mee dat het hier niet gaat om het opgeven van een naam aan een individuele burger die met een ambtenaar in contact treedt, maar om, openbaarmaking op grond van de Woo. Daarom maak ik deze persoonsgegevens niet openbaar.

Persoonlijke beleidsopvattingen in een stuk voor intern beraad
Uitgangspunt van de Woo is dat overheidsinformatie openbaar is. Dit geldt in principe ook voor documenten opgesteld voor intern beraad. Intern beraad is het overleg tussen ambtenaren binnen een bestuursorgaan, of binnen een kring van bestuursorganen die gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor een bestuurlijke aangelegenheid. Documenten die bestemd zijn voor intern beraad kunnen persoonlijke beleidsopvattingen bevatten. Dat is hier ook het geval.

Ten aanzien van de openbaarmaking van deze persoonlijke beleidsopvattingen geldt het volgende. Op grond van artikel 5.2, eerste lid, van de Woo worden persoonlijke beleidsopvattingen in documenten die bestemd zijn voor intern beraad niet openbaar gemaakt. Persoonlijke beleidsopvattingen zijn ambtelijke adviezen, meningen, visies, standpunten en overwegingen ten behoeve van intern beraad. Persoonlijke beleidsopvattingen zijn niet: feiten, prognoses, beleidsalternatieven, de gevolgen van een bepaald beleidsalternatief of andere onderdelen met een overwegend objectief karakter.

Het college heeft in de raadsbrief van 30 oktober 2018 de gemeenteraad geïnformeerd dat het college grotere openheid van informatie wenst, welk uitgangspunt nader is uitgewerkt in de raadsbrief van 26 februari 2019. Het gevolg hiervan is dat de gemeente Amsterdam in beginsel persoonlijke beleidsopvattingen bestemd voor intern beraad geanonimiseerd openbaar maakt, op grond van het tweede lid van artikel 5.2. van de Woo.

De documenten, waarbij in de inventarislijst in de kolom "Woo", "5.2.1" staat vermeld, zijn opgesteld ten behoeve van intern beraad en bevatten persoonlijke beleidsopvattingen. Het betreft persoonlijke meningen en opvattingen van medewerkers van de gemeente Amsterdam over de interne organisatie en samenwerking met derde partijen. Ik acht het niet in het belang van een goede en democratische bestuursvoering deze persoonlijke beleidsopvattingen openbaar te maken, zowel in tot op de persoon herleidbare als geanonimiseerde vorm. Ik maak deze opvattingen daarom niet openbaar.

Wijze van openbaarmaking
De documenten die met dit besluit gedeeltelijk openbaar worden gemaakt treft u bij dit besluit in kopie aan.

Publicatie op website
De stukken die met dit besluit voor eenieder openbaar worden, worden gepubliceerd op de website van het Stadsarchief van de gemeente Amsterdam: https://archief.amsterdam/.

Namens het college van burgemeester en wethouders van Amsterdam,

5.1.2.e

Mevrouw E.J.M. Plasmeijer
Stadsdeelsecretaris stadsdeel Nieuw-West
Gemeente Amsterdam

Niet mee eens?

Bezwaar
Bent u het niet eens met dit besluit? Dan kunt u binnen zes weken na de bekendmaking van dit besluit bezwaar maken. Als datum van uw bezwaar geldt de poststempel op uw bezwaarschrift.

Stuur uw bezwaarschrift naar:
Gemeente Amsterdam
T.a.v. Juridisch Bureau
Postbus 483
1000 AL AMSTERDAM

Vermeld in uw bezwaarschrift altijd:
- uw naam, adres en telefoonnummer
- de datum waarop u het bezwaarschrift schrijft en uw handtekening
- het besluit waartegen u bezwaar maakt, met datum en kenmerk van het besluit
- waarom u bezwaar maakt.

Na ontvangst informeert de gemeente u over de manier waarop zij uw bezwaarschrift gaat behandelen.
U kunt ook online bezwaar maken via www.amsterdam.nl/bezwaar/jb .

Schorsende werking
Het indienen van een bezwaarschrift heeft geen schorsende werking.
Dat wil zeggen: het besluit waartegen u bezwaar maakt, blijft geldig totdat over uw bezwaar is beslist.

Spoed? Voorlopige voorziening
Bij grote spoed kunt u (tegen kosten) een zogeheten voorlopige voorziening aanvragen. Dat is een spoedprocedure waarmee het genomen besluit tijdelijk kan worden ingetrokken en/of andere maatregelen kunnen worden getroffen. Een voorlopige voorziening vraagt u aan bij:
de Voorzieningenrechter van de Rechtbank Amsterdam
Afdeling Publiekrecht - teams bestuursrecht
Postbus 75850
1070 AW AMSTERDAM

Dat kan ook via http://loket.rechtspraak.nl/bestuursrecht. Daarvoor hebt u een DigiD nodig. Op deze site vindt u ook meer informatie.

Bijlage 1 – Relevante artikelen uit de Woo

Artikel 1.1 Recht op toegang

Eenieder heeft recht op toegang tot publieke informatie zonder daartoe een belang te hoeven stellen, behoudens bij deze wet gestelde beperkingen.

Artikel 2.1 Begripsbepalingen

In deze wet en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:

document:
een door een orgaan, persoon of college als bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, opgemaakt of ontvangen schriftelijk stuk of ander geheel van vastgelegde gegevens dat naar zijn aard verband houdt met de publieke taak van dat orgaan, die persoon of dat college;

milieu-informatie:
hetgeen daaronder wordt verstaan in artikel 19.1a van de Wet milieubeheer;

Onze Minister:
Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties;

publieke informatie:
informatie neergelegd in documenten die berusten bij een orgaan, persoon of college als bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, of informatie die krachtens artikel 2.3 door een bestuursorgaan kan worden gevorderd.

Artikel 4.1 Verzoek

1. Eenieder kan een verzoek om publieke informatie richten tot een bestuursorgaan of een onder verantwoordelijkheid van een bestuursorgaan werkzame instelling, dienst of bedrijf. In het laatste geval beslist het verantwoordelijke bestuursorgaan op het verzoek.
2. Een verzoek kan mondeling of schriftelijk worden ingediend en kan elektronisch worden verzonden op de door het bestuursorgaan aangegeven wijze.
3. De verzoeker behoeft bij zijn verzoek geen belang te stellen.
4. De verzoeker vermeldt bij zijn verzoek de aangelegenheid of het daarop betrekking hebbende document, waarover hij informatie wenst te ontvangen.
5. Indien een verzoek te algemeen geformuleerd is, verzoekt het bestuursorgaan binnen twee weken na ontvangst van het verzoek de verzoeker om het verzoek te preciseren en is het de verzoeker daarbij behulpzaam.
6. Het bestuursorgaan kan besluiten een verzoek niet te behandelen, indien de verzoeker niet meewerkt aan een verzoek tot precisering als bedoeld het vijfde lid. In afwijking van artikel 4:5, vierde lid, van de Algemene wet bestuursrecht wordt het besluit om het verzoek niet te behandelen aan de verzoeker bekendgemaakt binnen twee weken nadat het verzoek is gepreciseerd of nadat de daarvoor gestelde termijn ongebruikt is verstreken.
7. Een verzoek om informatie wordt ingewilligd met inachtneming van het bepaalde in hfdstuk 5.

5.1 Uitzonderingen

1. Het openbaar maken van informatie ingevolge deze wet blijft achterwege voor zover dit:
a. de eenheid van de Kroon in gevaar zou kunnen brengen;
b. de veiligheid van de Staat zou kunnen schaden;

c. bedrijfs- en fabricagegegevens betreft die door natuurlijke personen of rechtspersonen vertrouwelijk aan de overheid zijn meegedeeld;
d. persoonsgegevens betreft als bedoeld in paragraaf 3.1 onderscheidenlijk paragraaf 3.2 van de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming, tenzij de betrokkene uitdrukkelijk toestemming heeft gegeven voor de openbaarmaking van deze persoonsgegevens of deze persoonsgegevens kennelijk door de betrokkene openbaar zijn gemaakt;
e. nummers betreft die dienen ter identificatie van personen die bij wet of algemene maatregel van bestuur zijn voorgeschreven als bedoeld in artikel 46 van de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming, tenzij de verstrekking kennelijk geen inbreuk op de levenssfeer maakt.
2. Het openbaar maken van informatie blijft eveneens achterwege voor zover het belang daarvan niet opweegt tegen de volgende belangen:
a. de betrekkingen van Nederland met andere landen en staten en met internationale organisaties;
b. de economische of financiële belangen van de Staat, andere publiekrechtelijke lichamen of bestuursorganen, in geval van milieu-informatie slechts voor zover de informatie betrekking heeft op handelingen met een vertrouwelijk karakter;
c. de opsporing en vervolging van strafbare feiten;
d. de inspectie, controle en toezicht door bestuursorganen;
e. de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer;
f. de bescherming van andere dan in het eerste lid, onderdeel c, genoemde concurrentiegevoelige bedrijfs- en fabricagegegevens;
g. de bescherming van het milieu waarop deze informatie betrekking heeft;
h. de beveiliging van personen en bedrijven en het voorkomen van sabotage;
i. het goed functioneren van de Staat, andere publiekrechtelijke lichamen of bestuursorganen.
3. Indien een verzoek tot openbaarmaking op een van de in het tweede lid genoemde gronden wordt afgewezen, bevat het besluit hiervoor een uitdrukkelijke motivering.
4. Openbaarmaking kan tijdelijk achterwege blijven, indien het belang van de geadresseerde van de informatie om als eerste kennis te nemen van de informatie dit kennelijk vereist. Het bestuursorgaan doet mededeling aan de verzoeker van de termijn waarbinnen de openbaarmaking alsnog zal geschieden.
5. In uitzonderlijke gevallen kan openbaarmaking van andere informatie dan milieu-informatie voorts achterwege blijven indien openbaarmaking onevenredige benadeling toebrengt aan een ander belang dan genoemd in het eerste of tweede lid en het algemeen belang van openbaarheid niet tegen deze benadeling opweegt. Het bestuursorgaan baseert een beslissing tot achterwege laten van de openbaarmaking van enige informatie op deze grond ten aanzien van dezelfde informatie niet tevens op een van de in het eerste of tweede lid genoemde gronden.
6. Het openbaar maken van informatie blijft in afwijking van het eerste lid, onderdeel c, in geval van milieu-informatie eveneens achterwege voor zover daardoor het in het eerste lid, onderdeel c, genoemde belang ernstig geschaad wordt en het algemeen belang van openbaarheid van informatie niet opweegt tegen deze schade.
7. Het eerste en tweede lid zijn niet van toepassing op milieu-informatie die betrekking heeft op emissies in het milieu.

Artikel 5.2 Persoonlijke beleidsopvattingen
1. In geval van een verzoek om informatie uit documenten, opgesteld ten behoeve van intern beraad, wordt geen informatie verstrekt over daarin opgenomen persoonlijke beleidsopvattingen. Onder persoonlijke beleidsopvattingen worden verstaan ambtelijke adviezen, visies, standpunten en overwegingen ten behoeve van intern beraad, niet zijnde feiten, prognoses, beleidsalternatieven, de gevolgen van een bepaald beleidsalternatief of andere onderdelen met een overwegend objectief karakter.
2. Het bestuursorgaan kan over persoonlijke beleidsopvattingen met het oog op een goede en democratische bestuursvoering informatie verstrekken in niet tot personen herleidbare vorm. Indien degene die deze opvattingen heeft geuit of zich erachter heeft gesteld, daarmee heeft ingestemd, kan de informatie in tot personen herleidbare vorm worden verstrekt.
3. Onverminderd het eerste en tweede lid wordt uit documenten opgesteld ten behoeve van formele bestuurlijke besluitvorming door een minister, een commissaris van de Koning, Gedeputeerde Staten, een gedeputeerde, het college van burgemeester en wethouders, een burgemeester en een wethouder, informatie verstrekt over

persoonlijke beleidsopvattingen in niet tot personen herleidbare vorm, tenzij het kunnen voeren van intern beraad onevenredig wordt geschaad.
4. In afwijking van het eerste lid wordt bij milieu-informatie het belang van de bescherming van de persoonlijke beleidsopvattingen afgewogen tegen het belang van openbaarmaking. Informatie over persoonlijke beleidsopvattingen kan worden verstrekt in niet tot personen herleidbare vorm. Indien degene die deze opvattingen heeft geuit of zich erachter heeft gesteld, daarmee heeft ingestemd, kan de informatie in tot personen herleidbare vorm worden verstrekt.

Bijlage 2 - Inventarislijst

Documentnr.	Datum en evt. tijd	Soort document	Onderwerp	Beoordeling	Woo	Afzender	Ontvanger
1	12-5-2015 10:23	E-mail	RE stand van zaken gemeentelijke monumentaanwijzingen per 1-4-2015	Deels openbaar	5.1.1,d, 5.1,2,e	Amsterdam	Amsterdam
2	4-3-2016 16:08	E-mail	RE Brief en vragen goeman borgesiusschool (Bijlage behorende bij dit document betreft een conceptversie die op grond van 5.2.1 niet openbaar wordt gemaakt.)	Deels openbaar	5.1.1,d, 5.1,2,e, 5.2,1	Amsterdam	Amsterdam
3	9-3-2016 15:59	E-mail	FW verzoek offerte quickscan Hunziker Goeman Borgesiusschool	Deels openbaar	5.1,2,b, 5.1,2,e	Amsterdam	Amsterdam
4	23-3-2016 11:36	E-mail	Onderzoek Goeman	Deels openbaar	5.1,2,e	Amsterdam	Amsterdam
4a		Bjjlage	Onderzoek Goeman.pdf	Deels openbaar	5.1,2,b, 5.1,2,e	Amsterdam	Amsterdam
4b		Bjjlage	Quickscan huisvesting Goeman.pdf	Deels openbaar	5.1,2,b, 5.1,2,e	Amsterdam	Amsterdam
4c		Bjjlage	Behoud monumentale schoolgebouwen Amsterdam Nieuw West	Deels openbaar	5.1,2,e	Amsterdam	Amsterdam
5	30-3-2016 16:14	E-mail	Masterplan vervangende nieuwbouw of revitalisatie schoolgebouwen(3 en 4e bijlage behorende bij dit document zijn identiek aan document 4a en 4b. Om te voorkomen dat er onnodige kopieën van eenzelfde document wordt meegestuurd zijn deze documenten derhalve verwijderd.)	Deels openbaar	5.1,2,e	Amsterdam	Amsterdam
5a		Bijlage	Voortgezet onderwijs	Deels openbaar	5.1,2,e	Amsterdam	Amsterdam
5b		Bijlage	Primair onderwijs	Deels openbaar	5.1,2,e	Amsterdam	Amsterdam
6	31-3-2016 14 53	E-mail	Vragen ivm opstellen monumentbeschrijving	Deels openbaar	5.1,2,e	Amsterdam	Amsterdam
7	18-4-2016 11:42	E-mail	FW Wandschildering Frieda Hunziker in de Goeman Borgesiusschool in Amsterdam	Deels openbaar	5.1,2,e	Amsterdam	Amsterdam
7a		Bijlage	Frieda Hunziker betekenis okt 2014 5.doc	Deels openbaar	5.1,2,e	Amsterdam	Amsterdam
8	25-5-2016 7:43	E-mail	RE monumentaanwijzing Goeman Borgesius	Deels openbaar, deels buiten reikwijdte	5.1,2,e	Amsterdam	Amsterdam
8a		Bijlage	Brief verzoek om advies bma Goeman	Deels openbaar	5.1,2,e	Amsterdam	Amsterdam
9	2-6-2016 12:02	E-mail	FW Goeman Borgesius	Deels openbaar	5.1,2,e	Amsterdam	Amsterdam
9a		Bijlage	Advies Goeman Borgesius.docx	Deels openbaar	5.1,2,e	Amsterdam	Amsterdam
10	14-6-2016 11:33	E-mail	Brief Goeman Borgsiusschool (1e bijlage behorende bij dit document is identiek aan documentnummer 9a. Om te voorkomen dat er onnodige kopieën van eenzelfde document wordt meegestuurd is dit document derhalve verwijderd.)	Deels openbaar	5.1,2,e	Amsterdam	Amsterdam
10a		Bijlage	BR_monumentwaardigheid Goeman Borgesiusschool.docx	Deels openbaar	5.1,2,e	Amsterdam	Amsterdam
11	20-7-2016 10:16	E-mail	RE mogelijk kleurhistorisch onderzoek (Frieda Hunziker)	Deels openbaar	5.1,2,e	Amsterdam	Amsterdam
12	5-8-2016 10 52	E-mail	Offerte	Deels openbaar	5.1,2,e	SRAL	Amsterdam
12a		Bijlage	2016.080.doc kleur historisch onderzoek	Deels openbaar	5.1,2,b, 5.1,2,e	SRAL	Amsterdam
13	18-8-2016 12:22	E-mail	RE mogelijk kleurhistorisch onderzoek (Frieda Hunziker)	Deels openbaar	5.1,2,e	Amsterdam	Amsterdam
14	19-8-2016 8:30	E-mail	RE mogelijk kleurhistorisch onderzoek (Frieda Hunziker) (Bijlage behorende bij dit document is identiek aan documentnummer 12a. Om te voorkomen dat er onnodige kopieën van eenzelfde document wordt meegestuurd is dit document derhalve verwijderd.)	Deels openbaar	5.1,2,e	Amsterdam	Amsterdam
15	1-2-2017 15:19	E-mail	FW Weekendmap voordracht sloopnieuwbouw Goeman Borgesius	Deels openbaar	5.1,2,e	Amsterdam	Amsterdam
15a		Bijlage	Brief cieJC inzake nieuwbouw goeman borgesius	Deels openbaar	5.1,2,b, 5.1,2,e	Amsterdam	Amsterdam
15b		Bijlage	De_leden_Duijndam__SP___Van_den_Heuvel__D66__en_Van_den_Berg__PvdA__inzake_de_bedreigde_wandkunst_in_de_Goeman_Borgesiusschool..pdf	Deels openbaar	5.1,2,e	Amsterdam	Amsterdam

15c		Bijlage	BDA2017-557 Verzoek uitspraak inz nieuwbouw Goeman Borgesiusschool.pdf	Deels openbaar	5.1,2,e	Amsterdam	Amsterdam
15d		Bijlage	Adviesmenagoemanborgesius.pdf	Deels openbaar	5.1,2,e	Amsterdam	Amsterdam
15e		Bijlage	Weekendmap Goeman Borgesius concept JV.docx	Deels openbaar	5.1,2,b, 5.1,2,e	Amsterdam	Amsterdam
16	6-3-2017 15:41	E-mail	FW brief goeman borgsiusschool.pdf (Bijlagen behorende bij dit document zijn identiek aan eerder genoemde bijlagen. Om te voorkomen dat er onnodige kopieën van eenzelfde document wordt meegestuurd zijn deze documenten derhalve verwijderd.)	Deels openbaar	5.1,2,e, 5.2,1	Amsterdam	Amsterdam
Overige documenten							
17	2-11-2016	Aanmelding	1__aanmelding_AB_goeman_borgesius.pdf	Deels openbaar	5.1,2,e	Amsterdam	Amsterdam
18	2-11-2016	Voordracht	2__voordracht_AB_goeman_borgesius.pdf	Volledig openbaar		Amsterdam	Amsterdam
19	10-11-2016	Brief	3__afhandelingsbrief_goeman_borgesius.pdf	Deels openbaar	5.1,2,e	Amsterdam	Amsterdam
20	2-11-2016	Besluit	4__besluit_AB_goeman_borgesius.pdf	Deels openbaar	5.1,2,e	Amsterdam	Amsterdam
21	12-12-2014	Brief	POSTIN351_25E391C77E6C45F898BF86A61433102D.pdf	Deels openbaar	5.1,2,e	Amsterdam	Amsterdam
22	22-12-2014	Brief	POSTIN353_0FBE1FBC713D4D02AC74686F385822DE.pdf	Deels openbaar	5.1,2,e	Amsterdam	Amsterdam
23	10-11-2016	Brief	POSTUIT299_A0754B2F767F448CB7BE675D55D339D6.pdf	Deels openbaar	5.1,2,e	Amsterdam	Amsterdam
24	3-10-2016	Nota	Stafflap Bobeldijk goeman borgesius_1.docx.pdf	Deels openbaar	5.1,2,e	Amsterdam	Amsterdam

Van: 5.1.2.e
Aan: 5.1.2.e
Cc: 5.1.2.e
Onderwerp: RE: stand van zaken gemeentelijke monumentaanwijzingen per 1-4-2015
Datum: dinsdag 12 mei 2015 10:23:32

Ha 5.1.2.e

Ja dat klopt. 5.1.2.e is op verzoek van het db van de lijst gehaald.
Per abuis zijn er toch nog een aantal adressen op de lijst blijven staan.
Er wordt nu een wijzigingsbesluit genomen.
De eigenaren hebben overigens geen brief ontvangen om een zienswijze in te dienen.

Wat betreft de resterende monumentaanvragen. Deze worden voorlopig even aangehouden vanwege capaciteitsinzet.
Volgend op de objecten die nu in procedure zijn, worden eerst de 2 beschermde gezichten in procedure gebracht.
Daarna zullen de andere aanvragen worden gestart. Aangevuld met een aantal boerderijen aan de Osdorperweg en misschien met nog een paar monumentwaardige panden. Het is nu nog moeilijk aan te geven wanneer dat precies het geval zal zijn.

Groeten, 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
Verzonden: maandag 11 mei 2015 10:11
Aan: 5.1.2.e
CC: 5.1.2.e
Onderwerp: RE: stand van zaken gemeentelijke monumentaanwijzingen per 1-4-2015

Dag 5.1.2.e,

Kun je aangeven waarom deze aanvragen zijn aangehouden? En betekent dit dat de monumentenaanwijzingsprocedure nu later wordt gestart en zo ja wanneer?

Verder kreeg ik een bericht van de bond Heemschut dat 5.1.2.e in de Couperusbuurt geen monument wordt en dat dit complex op verzoek van Stadgenoot niet in procedure gebracht is. Klopt dat? In jouw overzicht staat dit complex genoemd en eronder dat het db op 31 maart besloten heeft de procedure te starten en dat eigenaren om ene zienswijze zijn gevraagd.

Ik hoor het graag!

Vriendelijke groet,
5.1.2.e

5.1.2.e
Beleidsadviseur Monumenten en Archeologie
Gemeente Amsterdam
T 5.1.2.e
M 5.1.2.e
5.1.2.e @amsterdam.nl

Vijzelstraat 32, 1017 HL Amsterdam
amsterdam.nl/erfgoed
Werkdagen: maandag t/m donderdag

Van: [redacted]
Verzonden: dinsdag 28 april 2015 16:37
Aan: [redacted]
Onderwerp: RE: stand van zaken gemeentelijke monumentaanwijzingen per 1-4-2015

Dankje!
Voor de volledigheid: naast de 2 beschermde stads-en dorpsgezichten zijn er nog 5 monumentaanvragen die vooralsnog worden aangehouden (in goed overleg met de aanvragers Heemschut/Pro West/Cuypersgenootschap):
-Aireywoningen Burgemeester de Vlugtlaan e.o.
-Calvijn met Junior College ([redacted])
-Cartesiuslyceum ([redacted])
-Goeman Borgesiusschool ([redacted])
-Staalmanplein.
Groet, [redacted]

Van: [redacted]
Verzonden: dinsdag 28 april 2015 16:14
Aan: [redacted]
Onderwerp: RE: stand van zaken gemeentelijke monumentaanwijzingen per 1-4-2015

Dank [redacted]

Groeten [redacted]

[redacted]
Beleidsadviseur Monumenten en Archeologie
Gemeente Amsterdam
T [redacted]
M [redacted]
[redacted]l@amsterdam.nl
Vijzelstraat 32, 1017 HL Amsterdam
amsterdam.nl/erfgoed
Werkdagen: maandag t/m donderdag

Van: [redacted]
Verzonden: dinsdag 28 april 2015 11:13
Aan: [redacted]
CC: [redacted]
Onderwerp: RE: stand van zaken gemeentelijke monumentaanwijzingen per 1-4-2015

Ha [redacted],
[redacted]
Zodoende las ik je mail vanochtend pas.
Maar bij deze alsnog het overzicht.
Groet, [redacted]

Van: [redacted]

Verzonden: dinsdag 14 april 2015 10:53
Aan: 5.1.2,e
Onderwerp: RE: stand van zaken gemeentelijke monumentaanwijzingen per 1-4-2015

Hoi 5.1.2,e ,

Ik hoorde van 5.1.2,e dat jij alleen de laatste svz weet, hoop dus van jou begin mei als je weer terug bent een overzicht te krijgen!

Alvast dank & groeten,
5.1.2,e

5.1.2,e
Beleidsadviseur Monumenten en Archeologie
Gemeente Amsterdam
T 5.1.2,e
M 5.1.2,e
5.1.2,e @amsterdam.nl
Vijzelstraat 32, 1017 HL Amsterdam
amsterdam.nl/erfgoed
Werkdagen: maandag t/m donderdag

Van: 5.1.2,e
Verzonden: maandag 13 april 2015 16:16
Aan: 5.1.2,e
Onderwerp: Automatisch antwoord: stand van zaken gemeentelijke monumentaanwijzingen per 1-4-2015

Geachte lezer,

Ik ben afwezig tot 28 april as.

Met vriendelijke groet,
5.1.2,e

From: "5.1.2,e"
Sent: Fri, 4 Mar 2016 16:08:06 +0100
To: "5.1.2,e" <5.1.2,e@amsterdam.nl>; "5.1.2,e" <5.1.2,e@amsterdam.nl>
Cc: "5.1.2,e" <5.1.2,e@amsterdam.nl>; "5.1.2,e" <5.1.2,e@amsterdam.nl>; "5.1.2,e" <5.1.2,e@amsterdam.nl>; "5.1.2,e" <5.1.2,e@amsterdam.nl>; "5.1.2,e" <5.1.2,e@amsterdam.nl>; "5.1.2,e" <5.1.2,e@amsterdam.nl>
Subject: RE: Brief en vragen goeman borgesiusschool
Attachments: Brief belangenverenigingen Goeman.docx

Maandag ben ik er niet,
Bovendien drukke week volgende week want ik ben er donderdag en vrijdag ook niet (5.1.1,d 5.1.1,d en het OHP16 wacht ook niet.
Dus gelijk maar een concept gemaakt..... (zie bijlage)

@5.1.2,e kun jij – gezien haast en mijn afwezigheid – vervolgacties beleggen?
@5.1.2,e graag check op toezeggingen / raakvlak M&A
@5.1.2,e /5.1.2,e graag check inhoudelijk
@5.1.2,e / 5.1.2,e Graag check proces toezegging en advies (zijn het besluiten of adviezen die we gaan opstellen? , Wie beslist er mee? inclusief 5.1.2,e / DB / Raad? Volgens mij is Nieuw-West gemandateerd tot afgeven sloopvergunning, dus meer als een advies aan Nieuw West kunnen we niet doen toch? En is dat het advies dan van team Onderwijshuisvesting of van Kukenheim? Vragen.....vragen.....
@5.1.2,e in hoeverre is het goed om vooraf aan het opstellen van adviezen de BCO NW te informeren? Lijkt mij goed als de portefeuillehouders in ieder geval op de hoogte zijn van de lopende discussie.... Wellicht willen zij nadrukkelijk onderdeel ook zijn van het advies aan Kukenheim? Kun jij polsen?

Met vriendelijke groet,

5.1.2,e
Adviseur Onderwijshuisvesting
Onderwijs, Jeugd en Zorg

Gemeente Amsterdam

M 5.1.2,e
E 5.1.2,e@amsterdam.nl

Van: 5.1.2,e
Verzonden: vrijdag 4 maart 2016 13:13
Aan: 5.1.2,e; 5.1.2,e; 5.1.2,e
CC: 5.1.2,e; 5.1.2,e; 5.1.2,e; 5.1.2,e; 5.1.2,e
Onderwerp: Brief en vragen goeman borgesiusschool

Beste allen. Gezien de aanhoudende aandacht voor de bijgevoegde brief heb ik met 5.1.2,e overlegd; en achten we het verstandig om de brief sneller te beantwoorden dan eind maart.

Ik maak volgende week een brief met (voornamelijk) het proces toegelicht. Wellicht heb ik nog enige input nodig van 5.1.2,e Gezien de potentiele gevoeligheden heb ik met 5.1.2,e afgestemd dat de brief misschien beter namens Kukenheim kan worden verzonden. (@5.1.2,e graag nog even over afstemmen)

Vraag is even of we de raadsvragen ook al willen beantwoorden met een toelichting op het proces, of dat we daarvoor aanvullend onderzoek / kostenramingen willen afwachten?

Met vriendelijke groet,

5.1.2,e

Adviseur Onderwijshuisvesting
Onderwijs, Jeugd en Zorg

Gemeente Amsterdam

M 5.1.2,e
E 5.1.2,e @amsterdam.nl

Van: 5.1.2,e
Verzonden: donderdag 3 maart 2016 18:43
Aan: 5.1.2,e ; 5.1.2,e
Onderwerp: Fwd: overleg goeman borgesiusschool

Ha collega's, willen jullie misschien svp contact willen opnemen met 5.1.2,e ? Ze staat op m'n voicemail maar ik ben op training deze twee dagen.

Ik mail 5.1.2,e ook even omdat zij 5.1.2,e misschien beter kent?

Met vriendelijke groet,

5.1.2,e
Senior adviseur onderwijs
Gemeente Amsterdam
5.1.2,e

Verstuurd vanaf mijn iPhone

Begin doorgestuurd bericht:

Van: "5.1.2,e " <5.1.2,e @amsterdam.nl>
Datum: 2 maart 2016 15:25:45 CET
Aan: 5.1.2,e <5.1.2,e @amsterdam.nl>
Kopie: "5.1.2,e " <5.1.2,e @amsterdam.nl>
Onderwerp: Antw.: overleg goeman borgesiusschool

Ha 5.1.2,e afstemming graag verder met 5.1.2,e ik doe hier verder niets mee.

Met vriendelijke groet,

5.1.2,e
senior adviseur onderwijs
Gemeente Amsterdam

mobiel: 5.1.2,e
mail: 5.1.2,e @amsterdam.nl
aanwezig: ma, di, wo en do

bezoekadres: Jodenbreestraat 25, Amsterdam
postadres: Postbus 1840, 1000 BV Amsterdam

Van: 5.1.2,e
Verzonden: woensdag 2 maart 2016 15:24
Aan: 5.1.2,e
Onderwerp: Re: overleg goeman borgesiusschool

Mailbericht is van 23 feb. Eind maart naar wh? Is tussentijdse reactie naar afzender mogelijk? Ik bel morgenochtend voor afstemming.

Met vriendelijke groet,
5.1.2,e

Nieuw nummer vanaf 1-11-2014 5.1.2,e

Op 2 mrt. 2016 om 14:26 heeft 5.1.2,e <5.1.2,e @amsterdam.nl> het volgende geschreven:

> Ha 5.1.2,e e.a.,
>
> Zie onder, dit dossier ligt bij Onderwijshuisvesting. Komt rond eind maart bij de wethouder terug.
>
> Met vriendelijke groet,
>
> 5.1.2,e
> senior adviseur onderwijs
> Gemeente Amsterdam
>
> mobiel: 5.1.2,e
> mail: 5.1.2,e @amsterdam.nl
> aanwezig: ma, di, wo en do
>
> bezoekadres: Jodenbreestraat 25, Amsterdam
> postadres: Postbus 1840, 1000 BV Amsterdam

Van: 5.1.2,e
Verzonden: woensdag 2 maart 2016 13:30
Aan: 5.1.2,e
CC: 5.1.2,e ; 5.1.2,e
Onderwerp: RE: overleg goeman borgesiusschool

Ja, deze is mij bekend.
Betreffende belangengroep hanteert de 'schot-hagel'- benadering. Brieven en mails gaan simultaan naar wethouder, raadsleden, schoolbestuur, schooldirectie, onderwijshuisvesting, stadsdeel nieuw-west en bureau monumenten. Mijn verzoek in deze is om communicatie even met mij af te stemmen.

- Er wordt hier actief bemiddeld door de gemeente tussen schoolbestuur (juridisch eigenaar gebouwen en planontwikkelaar) en Erfgoedvereniging Heemschut. Er is meermaals overleg gevoerd.
- Aan de orde zijn 2 H-scholen (behoud gebouw én behoud functie) en 2 kunstwerken
- Schoolbestuur is inmiddels zover dat ze bereid zijn tot behoud 1 schoolgebouw, mét functiebehoud, herplaatsing 1 kunstwerk en het veilig stelen van het andere kunstwerk (mits financiering.) De onderhandelingen liepen nog.
- Heemschut heeft eenzijdig en zonder vooraankondiging de onderhandeling stopgezet met de mededeling dat zij alleen akkoord gingen met de volle 100% inwilliging van de eisen. Daarna hebben zij het communicatie offensief weer opgepakt.
- Een gemeenschappelijk gedragen oplossing gaat er – met het oog op de instelling van Heemschut – niet komen.
- Onderwijshuisvesting laat op dit ogenblik aanvullend onderzoek uitvoeren en is in overleg met Monumenten & Archeologie over een advies dat recht doet aan zo veel mogelijk belangen.

- Na afronding onderzoeken (over 2 weken) komt Onderwijshuisvesting (i.o.m. M&A) met dit advies aan de wethouder(s) ter besluitvorming. (verwacht: eind maart)

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e
Adviseur Onderwijshuisvesting
Onderwijs, Jeugd en Zorg

Gemeente Amsterdam

M 5.1.2.e
E 5.1.2.e @amsterdam.nl

Van: 5.1.2.e
Verzonden: woensdag 2 maart 2016 11:03
Aan: 5.1.2.e
CC: 5.1.2.e ; 5.1.2.e
Onderwerp: RE: overleg goeman borgesiusschool

Hoi 5.1.2.e

Ik begreep van 5.1.2.e dat deze casus bij jou bekend is. Kun jij hierop adviseren?

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e
Strategisch beleidsadviseur Onderwijshuisvesting VO/ SO
Onderwijshuisvesting
Onderwijs, Jeugd en Zorg
Gemeente Amsterdam

Postbus 1840, 1000 BV Amsterdam
Bezoekadres: 5.1.2.e
5.1.2.e @amsterdam.nl
Tel.: 5.1.2.e
Mobiel: 5.1.2.e
Werkdagen: ma. t/m do.

Van: 5.1.2.e
Verzonden: woensdag 2 maart 2016 10:16
Aan: 5.1.2.e ; 5.1.2.e
Onderwerp: FW: overleg goeman borgesiusschool

Dag collega's,

Is jullie de casus bekend?

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e
senior adviseur onderwijs
Gemeente Amsterdam

mobiel: 5.1.2.e

mail: 5.1.2,e @amsterdam.nl
aanwezig: ma, di, wo en do

bezoekadres: Jodenbreestraat 25, Amsterdam
postadres: Postbus 1840, 1000 BV Amsterdam

Van: 5.1.2,e
Verzonden: woensdag 2 maart 2016 10:08
Aan: 5.1.2,e
CC: 5.1.2,e ; 5.1.2,e
Onderwerp: Fwd: overleg goeman borgesiusschool

Goede morgen,
Graag advies.
Dank alvast,

Hartelijke groet,

5.1.2,e

Begin forwarded message:

> **From:** 5.1.2,e <5.1.2,e @yahoo.com>
> **Date:** 2 March 2016 at 08:58:52 GMT+1
> **To:** "5.1.2,e @amsterdam.nl" <5.1.2,e @amsterdam.nl>
> **Subject: Re: overleg goeman borgesiusschool**
> **Reply-To:** 5.1.2,e <5.1.2,e @yahoo.com>
>
> Geachte 5.1.2,e
>
> Heeft u de onderstaande mail kunnen bespreken met de wethouder?
>
> Vriendelijke groet,
>
> 5.1.2,e

From: 5.1.2,e <5.1.2,e @yahoo.com>
To: "5.1.2,e @amsterdam.nl" <5.1.2,e @amsterdam.nl>;
"5.1.2,e @amsterdam.nl" <5.1.2,e @amsterdam.nl>
Sent: Tuesday, February 23, 2016 3:02 PM
Subject: overleg goeman borgesiusschool

Geachte mevrouw Kukenheim, Geacht secretariaat,

Graag zou de Erfgoedvereniging Heemschut een overleg willen inplannen inzake de toekomst van de Goeman Borgesiusschool in Geuzenveld (Aalbersestraat). Heemschut maakt zich ernstig zorgen over het voornemen om deze monumentwaardige school (orde 1) te slopen. Met de sloop dreigt ook een unieke wandschildering van kunstenares Frieda Hunziker te verdwijnen. Tot op heden is er alleen gekeken naar verplaatsing van de school. Niet onderzocht is of het huidige schoolgebouw, of delen van dit gebouw, aan te passen zijn aan de eisen van het moderne onderwijs. Pas als hergebruik echt niet mogelijk is kan

sloop-nieuwbouw wat ons betreft aan de orde zijn. Het schoolbestuur heeft nu echter het voornemen om na de zomer te starten met de vernieuwingsplannen.

Graag willen wij met u bespreken of er alsnog een onderzoek kan komen naar behoud en hergebruik van de school, inclusief het bijzondere wandkunstwerk.

Met vriendelijke groet,

5.1,2,e

Erfgoedvereniging Heemschut

5.1,2,e

From: "5.1.2,e "
Sent: Wed, 9 Mar 2016 15:59:42 +0100
To: "5.1.2,e " <5.1.2,e @amsterdam.nl>
Cc: "5.1.2,e " <5.1.2,e @amsterdam.nl>
Subject: FW: verzoek offerte quickscan Hunziker Goeman Borgesiusschool

Hoi 5.1.2,e

Zie hieronder onze uitvraag naar 5.1.2,e Jij gaf af dat er max. €5.1.2,b uit het projectbudget beschikbaar wordt gesteld. Ik breng je op de hoogte zodra ik meer weet!

Groet, 5.1.2,e

Van: 5.1.2,e
Verzonden: woensdag 9 maart 2016 15:57
Aan: 5.1.2,e @gmail.com
CC: 5.1.2,e
Onderwerp: verzoek offerte quickscan Hunziker Goeman Borgesiusschool

Beste 5.1.2,e

Wij hebben raadsvragen gekregen over in verband met de mogelijke sloop van de Goeman Borgesiusschool (H-school) en het wandkunstwerk daarbinnen van Frida Hunziker. Eén van de vragen betrof het behoud van dit kunstwerk. Het is natuurlijk de bedoeling dat het college van B & W binnen afzienbare termijn antwoord geeft.
In die context vraag ik jou om een offerte te maken voor een 'quickscan' van dit wandkunstwerk. Het gaat om dus de Hunziker in de Borgesiusschool aan de Aalbersestraat in Nieuw-West. Je kent het werk natuurlijk.

Het gebruik de term 'quickscan' is bewust, omdat we een beknopte waardestelling willen. Er mag niet teveel tijd (en dus geld) in gaan zitten. Als ik kijk naar je waardestelling 5.1.2,e in Leiden: zoiets is geweldig maar lijkt qua tijd en inzet hier niet haalbaar.

Op dit moment is voor ons de hoofdvraag die we beantwoord moeten zien te krijgen, **of de wandschildering behouden zou moeten worden**. Context is zoals gezegd de H-school die hoogstwaarschijnlijk gesloopt wordt. De wandschildering is plaatselijk (wat amateuristisch) overschilderd/'bijgestipt'. Het zal een grote inspanning zijn om het enorme kunstwerk (een muur van ca. 20 meter lengte) uit te nemen zonder het schilderwerk te beschadigen. Dit nog los van het probleem van opslag en herplaatsingsmogelijkheden.

In onze ogen moet bij de quickscan gefocusd worden op:

1. Toestand / Conditie
2. Cultuurhistorische waarde
3. Ensemble (kan het kunstwerk 'los van het gebouw'?)

We zien graag je offerte uiterlijk (volgende week) maandag 14-3 tegemoet.
De offerte mag in mailvorm naar mij, nadat we akkoord zijn gegaan zal ik je de contactgegevens (en adressering) van de opdrachtgever geven.
Mocht je naar aanleiding van deze mail vragen hebben, aarzel niet om mij te bellen!

Met vriendelijke groet,

5.1.2,e
Adviseur Strategie en Beleid
Monumenten & Archeologie

Gemeente Amsterdam

5.1.2,e
5.1.2,e
5.1.2,e @amsterdam.nl

werkdagen: ma-di-wo-vr

www.amsterdam.nl/erfgoed

Op dit bericht is een een proclaimer van toepassing: amsterdam.nl/proclaimer

From: "5.1,2,e"
Sent: Wed, 23 Mar 2016 11:36:46 +0100
To: "5.1,2,e" <5.1,2,e@amsterdam.nl>; "5.1,2,e" <5.1,2,e@amsterdam.nl>; "5.1,2,e" <5.1,2,e@amsterdam.nl>
Cc: "5.1,2,e" <5.1,2,e@amsterdam.nl>; "5.1,2,e" <5.1,2,e@amsterdam.nl>
Subject: onderzoek Goeman.
Attachments: onderzoek huisvesting Goeman.pdf, 20160216_095959.jpg, 1522978-0002.pdf, Goeman Brief Heemschut getekend.pdf

5.1,2,e / 5.1,2,e / 5.1,2,e

- Brief aan 5.1,2,e gaat er vandaag uit. Brief willen we ook koppelen aan beantwoording raadsvragen. Kunnen jullie de brief koppelen als jullie de raadsvragen in 5.1,2,e gaan zetten?
- Ik heb de quickscan Goeman binnengekregen. Deze verwoordt conform verwachting de wens tot sloop. Hij zit ook in de bijlage
- Ik wil zo spoedig mogelijk een knoop laten doorhakken. Daarvoor ontbreekt nu (als vooronderzoek) alleen nog de waardestelling van muurschildering. Kan deze niet bespoedigd worden? Ik wil medio april graag een integraal advies aanleveren voor de staf.
- Wie van jullie gaat met mij het integrale advies schrijven ☺ ? Ik wil graag binnenkort even afstemmen over de opzet ervan.

Met vriendelijke groet,

5.1,2,e
Adviseur Onderwijshuisvesting
Onderwijs, Jeugd en Zorg

Gemeente Amsterdam

M 5.1,2,e
E 5.1,2,e@amsterdam.nl

www.hevo.nl

Onderzoek huisvesting

Goeman Borgesiusschool

Opdrachtgever	**Stichting Westelijke Tuinsteden**
Project	Goeman Borgesiusschool
Datum	18 maart 2016
Referentie	1562501-0249.0.3
Auteur(s)	de 5.1,2,e 5.1,2,e 5.1,2,e
	de 5.1,2,e 5.1,2,e

Niets uit deze uitgave mag zonder uitdrukkelijke schriftelijke toestemming van 5.1,2,e *worden gekopieerd, noch aan derden ter inzage worden gegeven.*

5.1,2,e
5.1,2,e 's-Hertogenbosch
Postbus 70501
5201 CB 's-Hertogenbosch
T 5.1,2,e
F 5.1,2,e
5.1,2,e
ISO 9001-gecertificeerd
KvK Brabant 16029774
BTW 0011.60.461.B01

Factsheet gebouwgegevens: Goeman Borgesiusschool

Adres	Aalbersestraat 5.1.2.e		
Postcode en plaats	5.1.2.e Amsterdam		
Bouwjaar	1956		
Bouwaard	Permanent		
	School	Gymzaal	Totaal
Bvo	2.706 m²	267 m²	2.973 m²
Aantal lokalen	21		
Speellokaal	Ja		

Medegebruik	Ja
Naam	Impuls
Omvang medegebruik	2 lokalen

Kavelgrootte	
Boekwaarde 01-01-2013	

Plattegronden

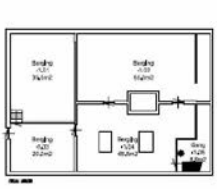

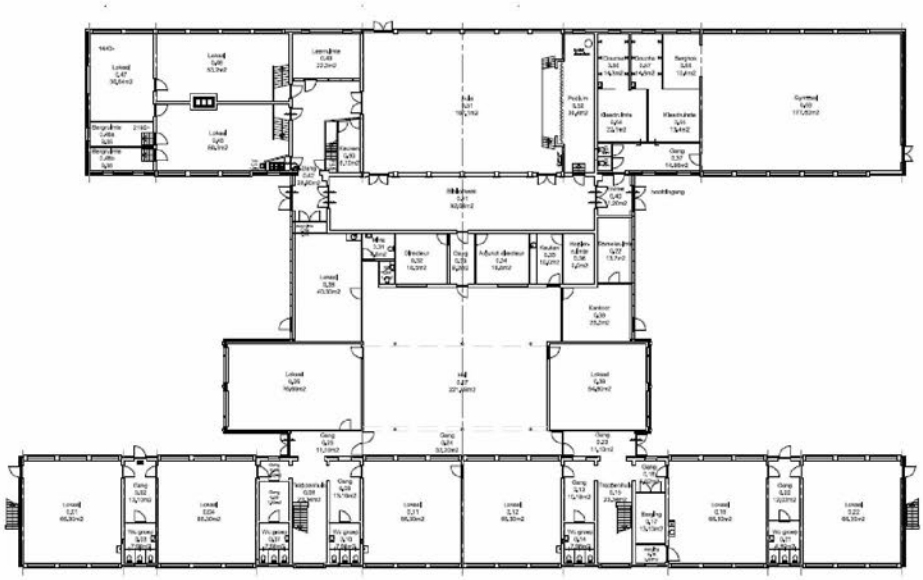

Begane Grond Bestaand

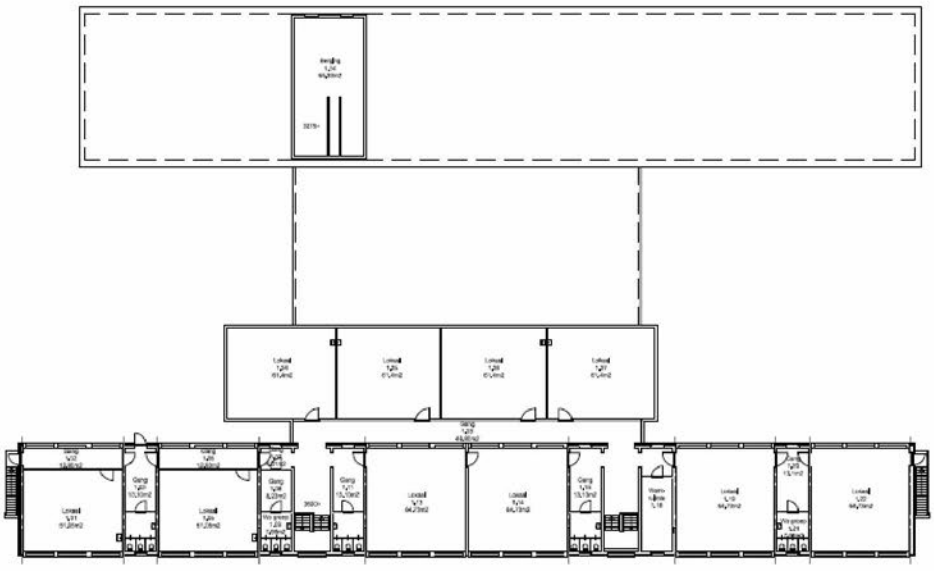

Verdieping Bestaand

Factsheet quickscan locatie Goeman Borgesiusschool

Het schoolgebouw heeft een quickscan ondergaan op de onderdelen bouwkundige staat, onderwijskundige staat, veiligheid, binnenmilieu, exploitatie en uitstraling.

De waardewijzer is in de bijlage opgenomen. De conclusies worden op hoofdlijnen toegelicht en via de verkeerslichtmethode gevisualiseerd:

- Groen (voldoende).
- Oranje (gevarenzone).
- Rood (onvoldoende).

1. Beoordeling uitstraling

Onderdeel	Beoordeling
Uitstraling	6,5

Toelichting

Het betreft een markant en karakteristiek schoolgebouw met hoge lokalen en veel daglichttoetreding. In het gebouw is een muurschildering van Frieda Hunziker aanwezig. Dit kunstwerk is waardevolle naoorlogse kunst.

2. Beoordeling bouwkundige staat

Onderdeel	Beoordeling
Bouwkundige staat	4

Toelichting
Het gebouw is inmiddels 60 jaar oud en nadert, zonder ingrijpende maatregelen, het einde van de technische levensduur. De afgelopen jaren is voor dit gebouw een soort symptoom-bestrijdingsbeleid gevoerd maar er is nooit een integrale en gestructureerde aanpak geweest om het gebouw aan te passen aan de eisen van deze tijd.

De conditie van:

- Gevel, trappen en daken is matig. De muren, wanden, vloeren en daken zijn slecht geïsoleerd, wat zorgt voor hoge exploitatiekosten. Opwaarderen van dak, gevel en kozijnen heeft hoge prioriteit.
- Binnenwand-, plafond- en vloerafwerking is matig. Opwaarderen van binnenwand- en plafondafwerking heeft hoge prioriteit.
- De mechanische installaties is over het algemeen matig tot slecht.
- Elektrische leidingen, beschikbare stopcontacten, capaciteit van de groepen is matig tot slecht. Opwaarderen van de elektrische installatie heeft prioriteit.
- De gasinstallatie is slecht, vervanging van de installatie heeft prioriteit.
- De cv-leidingen en veel radiatoren is matig, onderdelen dienen vervangen te worden.
- De riolering is slecht. (Grote delen van) de riolering dient (dienen) te worden vervangen, dit heeft hoge prioriteit.
- De vaste inrichting is matig, vervanging van sanitair heeft hoge prioriteit.
- De buitenbergingen is slecht, vervanging is noodzakelijk.
- De terreinafwerking is matig.

Daarnaast is de akoestiek van de lokalen matig tot slecht, waardoor het geven van onderwijs bemoeilijkt wordt. Er zijn diverse voorzieningen nodig om dit probleem op te lossen.

De investeringskosten die per vierkante meter nodig zijn om de kwaliteit van dit gebouw op te waarderen naar de huidige eisen en daarmee de levensduur voor 40 jaar te verlengen zijn gelijk aan de kosten voor nieuwbouw. Echter, omdat dit gebouw circa 900 m² groter is dan waar de school normatief recht op heeft op basis van het leerlingenaantal en deze vierkante meters meegefinancierd moeten worden, liggen de investeringskosten voor renovatie vele malen hoger dan in geval van nieuwbouw.

3. Beoordeling veiligheid

Onderdeel	Beoordeling
Veiligheid	5,5

Toelichting

De opzet van het gebouw zorgt ervoor dat er weinig overzicht is waardoor de veiligheid niet gegarandeerd kan worden:

- Er is geen toezicht op de entree waardoor men niet weet wie er voor de deur staat.
- Het huidige gebouw kent geen receptiefunctie waardoor bezoekers niet opgevangen worden en zich vrij door de school kunnen bewegen, wat ongewenste situaties oplevert. Daarnaast voelen bezoekers zich verloren.
- Er is geen mogelijkheid tot vierogenbeleid om de leerlingen in de gaten te houden, leerkrachten zijn immers met elkaar verantwoordelijk voor de leerlingen maar kunnen elkaar door de hoofdopzet van het gebouw niet eenvoudig ondersteunen.
- Er is geen toezicht wanneer de leerlingen zich buiten de lokalen bevinden.

In geval van renovatie kunnen slechts zeer beperkte aanpassingen aan het gebouw gedaan worden, waardoor bovenstaande zaken niet of nauwelijks opgelost kunnen worden. De H-opzet zal te allen tijde gehandhaafd blijven waardoor de onoverzichtelijke gangen en hoekjes blijven bestaan. Daarnaast kunnen slechts beperkte aanpassingen aan de gevel gedaan worden waardoor er geen duidelijke entree en ontvangst zal ontstaan.

In geval van nieuwbouw is het mogelijk om:
- Een duidelijke entree met receptie te realiseren.
- Een compact en overzichtelijk gebouw te realiseren waar overzicht is en waarin zowel de leerlingen, leerkrachten als bezoekers zich veilig voelen.

4. Beoordeling onderwijskundige staat

Onderdeel	Beoordeling
Onderwijskundige staat	4

Toelichting
Het gebouw kan de onderwijsvisie niet goed faciliteren. De Goeman Borgesiusschool wil met haar onderwijs anticiperen op de veranderende samenleving. Het werk zal straks in de maatschappij anders worden uitgevoerd. De werknemer zal nog meer flexibel, creatief en verantwoordelijk moeten zijn. Een veranderende samenleving vraagt dan ook om onderwijs dat met zijn tijd mee gaat. Het onderwijs moet er voor zorgen dat kinderen zich meer verantwoordelijk voelen voor hun eigen leerproces, zij moeten kunnen plannen, kunnen samenwerken, initiatieven durven nemen, zich verantwoordelijk voelen voor anderen en flexibel kunnen opereren.

Kinderen worden idealiter in groepen en individueel op maat bediend. Zij krijgen opdrachten aangeboden die passen bij de ontwikkeling van het individu. Hierbij zal tevens meer gebruik worden gemaakt van de specifieke kwaliteiten van het onderwijzend personeel. Leerkrachten geven niet meer les aan één groep (klas), ze geven les aan kleine groepen en individuele kinderen. De school wenst niet met klassen te werken, maar met units. Kinderen worden 's morgens opgevangen in hun stamgroep (kleiner lokaal), daarna waaieren de kinderen uiteen naar plekken waar ze aan het werk kunnen gaan op leerpleinen. Dit zijn open ruimten waarin verschillende activiteiten georganiseerd kunnen worden. Vanuit de lokalen is zicht op deze leerpleinen nodig zodat de leerkrachten de leerlingen wel in de gaten kunnen houden. Dat is in het huidige gebouw vanwege de klassikale opzet niet mogelijk.

5.1,2,e Borgesiusschool met dit concept werken, dan is het erg belangrijk dat het gebouw een prikkelend en open karakter heeft. Ruimten moeten flexibel ingezet kunnen worden en direct met elkaar in contact staan. Er is een variëteit aan ruimten waar zo veel mogelijk verschillende activiteiten aangeboden kunnen worden.

Het huidige gebouw is door de H-opzet, dragende structuur en smalle gangen met lokalen, niet flexibel en biedt weinig mogelijkheden tot gevarieerde werkplekken waardoor de lessen zich noodgedwongen concentreren in de lokalen. In het verleden zijn enkele onderwijskundige en vooral cosmetische aanpassingen doorgevoerd. De hierbij gemaakte keuzes kunnen als ongelukkig worden aangemerkt omdat te weinig rekening is gehouden met een goede infrastructuur in het gebouw. De groepen zitten aan één kant van het gebouw, dan volgt een tussenruimte met gangen en daarachter ligt het speellokaal. De leerlingen zijn niet goed over

het gebouw verdeeld. Buiten en in de nabijheid van de lokalen is geen ruimte voor verwerkingsruimten. Groepsoverstijgend werken is hierdoor niet mogelijk. Dit beperkt de school in het realiseren van haar onderwijsvisie. Doordat het bestaande gebouw geen flexibele opzet kent, kunnen toekomstig wijzigende onderwijswetgeving of wijzigingen in de onderwijsvisie moeilijk opgevangen worden. Dit is voor het schoolbestuur niet acceptabel; er is juist een gebouw gewenst dat toekomstbestendig is en met gemak weer 40 jaar mee kan.

Ook de gymzaal voldoet niet meer aan de huidige eisen en normen en zal daarom vergroot moeten worden. Een deel van de gevels zal gesloopt en herbouwd moeten worden om de zaal te vergroten, wat consequenties heeft voor de uitstraling van het gebouw omdat er een plaatselijke verbreding ontstaat.

5. Beoordeling exploitatie

Onderdeel	Beoordeling
Exploitatie	4

Toelichting
Zowel qua onderhoudskosten als qua energiekosten moet de school structureel erg veel geld toeleggen op de exploitatie van het gebouw. Het gebouw is energieonvriendelijk.

Onderstaand overzicht energiekosten en vergoedingen is exclusief (overigens beperkte kosten) inkomsten uit de gymzaal.

school	bvo gebouw	Kosten energie	Inkomsten Velo	saldo tekort
Goeman Borgesius	5.1,2,b			€ 5.1,2,b

Zowel de onderhouds- als de energiekosten gaan ver uit boven de exploitatievergoedingen van het schoolbestuur. Het grootste exploitatietekort wordt verklaard door de vierkante meters leegstand, circa 900 m². Leegstand kost het schoolbestuur circa € 5.1,2,b /m², circa 5.1,2,b per jaar. Dit zijn kosten die het schoolbestuur maakt voor schoonmaak, gas/water/licht en onderhoud waarvoor zij op basis van het leerlingenaantal geen vergoeding ontvangt. Deze leegstand zal in geval van renovatie niet verminderen omdat de oppervlakte van het gebouw niet verkleind kan worden zonder wezenlijke wijzigingen in de uitstraling. Uitgaande van een levensduurverlenging van 40 jaar loopt dit bedrag op tot circa € 5.1,2,b

De isolatiewaarde van het gebouw zal in geval van renovatie wel opgewaardeerd worden, waardoor de exploitatie ten opzichte van de bestaande situatie iets gunstiger wordt. Echter na-isoleren is met behoud van de bestaande daken, gevels en fundering niet eenvoudig waardoor deze altijd een lagere Rc-waarde zullen houden dan in geval van een nieuw gebouw.

Bij renovatie zullen ook op de lange termijn grote exploitatietekorten blijven bestaan.

6. Beoordeling binnenmilieu

Onderdeel	Beoordeling
Binnenmilieu	5

Toelichting

In het gebouw is enkel natuurlijke ventilatie aanwezig. Om aan de wettelijke eisen te kunnen voldoen is het aanbrengen van een gebalanceerd ventilatiesysteem noodzakelijk. In geval van renovatie van een gebouw met dragende binnenwanden is de keuze voor een decentraal systeem een logische keuze. Dit betekent echter wel dat er per lokaal twee roosters in de gevel opgenomen moeten worden, één aanvoer- en één afvoerrooster. Dit heeft consequenties voor de uitstraling van het gebouw.

Totaaloverzicht quickscan Goeman Borgesiusschool

Onderdeel	Beoordeling	Weging	Totaalscore
Uitstraling	6,5	1	6,5
Bouwkundige staat	4,0	3	12,0
Veiligheid	5,5	1	5,5
Onderwijskundige staat	4,0	3	12,0
Exploitatie	4,0	2	8,0
Binnenmilieu	5,0	2	10,0
			54,0

Advies normaliter:

Bij < 57 punten: binnen drie jaar optimalisering (renovatie-aanpassing) of nieuwbouw.
Bij 57 – 63: binnen uiterlijk 5-10 jaar keuze structurele oplossing.
Bij >63: voorlopig geen (integrale) voorzieningen.

Conclusies quickscan
Dit gebouw is na zestig jaar gebruik aan het einde van de technische en economische levensduur gekomen. Het gebouw scoort enkel op uitstraling nog een voldoende. De combinatie van een gebouw dat in slechte bouwkundige conditie is, hoge kosten ten aanzien van exploitatie kent en onderwijskundig niet aansluit bij de onderwijsvisie zorgt ervoor dat dit gebouw niet langer geschikt is.

Teneinde de kwaliteit van het gebouw op te waarderen naar de huidige (Bouwbesluit en Frisse Scholen) eisen en de levensduur van het gebouw met 40 jaar te verlengen is een zeer ingrijpende renovatie vereist waarna het gebouw nog steeds niet volledig aansluit bij de eisen die gesteld worden aan eigentijds onderwijs. In geval van renovatie zijn er een aantal belangrijke nadelen. Dit betekent dat:

- Er te allen tijde concessies gedaan moeten worden ten aanzien van de onderwijskundige staat.
- In vergelijk met nieuwbouw de exploitatiekosten door lagere Rc-waarde en de overmaat die in het gebouw aanwezig is altijd hoger zullen blijven.
- De gymzaal vergroot zal moeten worden, wat met behoud van de gevel niet mogelijk is.

Renovatie van dit gebouw kent hoge kosten omdat de investeringskosten per vierkante meter gelijk zijn aan de kosten voor nieuwbouw en omdat er 900 m² meer gerenoveerd moet worden dan waar de school normatief recht op heeft. Deze extra vierkante meters (formele leegstand) zorgen er tevens voor dat het grote exploitatietekort waarmee het schoolbestuur te maken heeft ook op lange termijn (komende 40 jaar) blijft bestaan. Dit is voor het schoolbestuur geen acceptabele situatie.

Bij nieuwbouw kan een compact gebouw gerealiseerd worden dat aansluit bij de onderwijsvisie van de school en bij de eisen die eigentijds onderwijs stelt. In nieuwbouw kan gekozen worden voor een diversiteit aan werkplekken waarbij de leerling een werkplek kan kiezen die het beste bij de taak past die hij of zij moet doen. Deze opzet maakt ook het groepsoverstijgend werken mogelijk. Leerlingen van verschillende leerjaren kunnen gezamenlijk aan een taak werken en daarbij kennis uitwisselen en optimaal van elkaar leren. Bij het ontwerpen van een nieuw gebouw kan rekening gehouden worden met een flexibele opzet zodat toekomstige wijzigingen in onderwijswetgeving of onderwijsvisie opgevangen kunnen worden. Daarnaast zullen niet meer vierkante meters gerealiseerd worden dan waar de school normatief recht op heeft waardoor er geen formele leegstand met bijbehorende kosten aanwezig zal zijn.

Bij sloop van het gebouw hoeft het kunstwerk van Frieda Hunziker niet verloren te gaan. Er bestaan technieken om het kunstwerk in hanteerbare stukken te delen zodat het vervolgens een nieuwe bestemming kan krijgen.

HEVO

WAARDENWIJZER QUICKSCAN SCHOOLGEBOUWEN

DUURZAAM PRESTEREN

INLEIDING

‘Meten is weten’. Dat gaat zeker op bij de beoordeling van schoolgebouwen.

Op 1 januari 2015 zijn schoolbesturen in het primair onderwijs niet alleen meer verantwoordelijk voor de binnenkant van schoolgebouwen, maar ook voor de buitenkant. In het voortgezet onderwijs is dat al langer het geval.

Om de kwaliteit van onderwijshuisvesting te verbeteren en de beschikbare middelen voor onderhoud en exploitatie zo efficiënt mogelijk in te kunnen zetten, is het van belang dat gebouwen worden beoordeeld op representatieve criteria. De resultaten van zo’n beoordeling vormen de basis voor besluiten met betrekking tot het onderhoud; die kunnen variëren van het reserveren van middelen, het aanpakken van bepaalde onderhoudsvraagstukken tot wellicht het plannen van een grootscheepse renovatie of nieuwbouw.

HEVO werkt met een quickscan om schoolgebouwen te beoordelen. Door middel van een korte vragenlijst wordt snel, maar grondig, de staat van een schoolgebouw in kaart gebracht. Deze waardenwijzer is het toetsingskader dat voor de quickscan wordt gebruikt. Op de volgende pagina’s staat een korte toelichting van de methodiek en een overzicht van de onderdelen die worden beoordeeld, met bijbehorende omschrijvingen en beoordelingscriteria.

TOELICHTING MEETMETHODIEK

De gebouwen worden in de quickscan beoordeeld op de volgende onderdelen:

	Omschrijving	Weging	Slecht/ onvoldoende	Matig	Voldoende	Redelijk	Goed
1	Uitstraling gebouw	1	4 tot 5	5+ tot 6-	6	7	8
2	Bouwkundige staat	3	4 tot 5	5+ tot 6-	6	7	8
3	Veiligheid	1	4 tot 5	5+ tot 6-	6	7	8
4	Binnenmilieu	2	4 tot 5	5+ tot 6-	6	7	8
5	Exploitatie	2	4 tot 5	5+ tot 6-	6	7	8
6	Onderwijskundige staat	3	4 tot 5	5+ tot 6-	6	7	8

De zes onderdelen krijgen een wegingsfactor mee. Zo tellen de waardering voor bouwkundige staat en onderwijskundige staat drie keer mee, binnenmilieu en exploitatie krijgen een weging van twee en de uitstraling van het gebouw en de veiligheid tellen één keer mee.

Alle gewogen scores worden bij elkaar opgeteld en de aldus bereikte totaalscore geeft een eerste indicatie van de op te stellen prioriteitenlijst van locaties waar op korte, middellange en lange termijn iets aan de huisvesting moet gebeuren.

De beoordelingen worden volgens de kleuren van een verkeerslicht weergegeven zodat de score visueel meteen duidelijk is.
- Groen: (ruim) voldoende.
- Oranje: matig tot onvoldoende, deze kleur heeft een signaalfunctie.
- Rood: onvoldoende tot slecht.

Inmiddels zijn met deze quickscan meer dan 400 schoolgebouwen door heel Nederland beoordeeld. Dat heeft geleid tot het inzicht dat acties c.q. voorzieningen zijn vereist bij de volgende scores:
- Bij <57 punten: binnen drie jaar optimalisering (renovatie of aanpassing) of nieuwbouw.
- Bij 57 - 63 punten: binnen 5 tot 10 jaar een keuze voor een structurele oplossing.
- Bij >63 punten: voorlopig geen (integrale) voorzieningen.

UITSTRALING GEBOUW - WEGINGSFACTOR 1

Uitstraling van een schoolgebouw heeft, naast bijvoorbeeld materiaalgebruik, te maken met de kwaliteit van de architectuur. Gezien daarin veel subjectieve elementen een rol spelen, wordt aan een aantal direct betrokkenen van het betreffende gebouw gevraagd om gevoelsmatig een waardering toe te kennen. Voor de bepaling van dit onderdeel kan gebruik worden gemaakt van tevredenheidsonderzoeken onder ouders van leerlingen. Het gemiddelde cijfer dat de directie van de school en de adviseur toekennen, wordt gebruikt.

Niveau	Kwaliteitsniveau uitstraling	Beoordeling
1	Een gebouw met verrassende, unieke, beeldbepalende architectuur, een herkenningspunt in de omgeving.	8
2	Een fraai en degelijk gebouw dat misschien oud is maar door detailleringen, kozijnen of ramen toch een moderne of retro-uitstraling heeft. Of een jong, nieuw, opvallend vormgegeven schoolgebouw met frisse kleuren en vernieuwende elementen. In beide gevallen een gebouw dat leerlingen en docenten uitnodigt om het te gebruiken.	7
3	Een efficiënt maar 'doosachtig' gebouw met weinig verrassende detailleringen. Functioneel, maar weinig onderscheidend.	6
4	Een onopvallend, eenvoudig en monotoon, weinig uitnodigend gebouw waarbij zichtbaar is dat renovatie of levensduurverlenging binnen afzienbare tijd noodzakelijk is.	5,5
5	Een onopvallend, eenvoudig en monotoon, zelfs saai gebouw, ‘dertien in een dozijn’, waarbij zichtbaar is dat ingrijpend onderhoud, renovatie of nieuwbouw binnen afzienbare tijd noodzakelijk is.	5

BOUWKUNDIGE STAAT - WEGINGSFACTOR 3

Niveau	Kwaliteitsniveau bouwkundige staat	Beoordeling	Te verwachten levensduur
1	Nieuwbouwkwaliteit, zeer incidenteel kan een gebrek voorkomen. Invloeden vanuit het gebruik, weer en wind manifesteren zich in de eerste gebreken. Levensduurverlengende activiteiten benodigd binnen 30 - 40 jaar.	8	>40 jaar
2	Functievervulling zonder meer gewaarborgd. Invloeden vanuit het gebruik, weer en wind manifesteren zich in de eerste gebreken. Levensduurverlengende activiteiten benodigd binnen 20 - 30 jaar.	7	>30 jaar
3	Incidenteel kan een storing in de functievervulling zijn opgetreden. Het verouderingsproces beïnvloedt het gebouw duidelijk. Levensduurverlengende activiteiten benodigd binnen 15 - 20 jaar.	6	>20 jaar
4	Storingen in de functievervulling komen plaatselijk voor en/of zijn reeds meerdere malen gesignaleerd. Het verouderingsproces is onomkeerbaar geworden. Levensduurverlengende activiteiten benodigd binnen 10 - 15 jaar.	5,5	>10 jaar
5	Functievervulling is totaal niet meer gewaarborgd. De noodzaak van renovatie/aanpassing is in zicht. Levensduurverlengende activiteiten benodigd binnen 5 - 10 jaar.	5	<10 jaar
6	Het verouderingsproces is dusdanig gevorderd dat er sprake is van een voortdurende storing in de functievervulling. Levensduurverlengende activiteiten benodigd binnen 0 - 5 jaar.	4	<5 jaar

VEILIGHEID - WEGINGSFACTOR 1

Bij dit onderdeel wordt gekeken naar mogelijk serieuze problemen in het geval van calamiteiten, zoals:
- Gevaarlijke buitenvluchtwegen.
- Niet-afgeschermde kapstokhaken.
- Ontbreken van veiligheidsglas.
- Te beperkte compartimentering.
- Onvoldoende brandvertragende voorzieningen.

Verder zijn sommige voorzieningen niet direct in strijd met het Bouwbesluit of andere wettelijke eisen, maar leveren toch veiligheidsproblemen op, zoals te smalle gangen en trappenhuizen of een te kleine aula in relatie tot de leerlingenaantallen.

Niveau	Kwaliteitsniveau veiligheid	Beoordeling
1	Recent gerealiseerde nieuwbouw, na uitvoerige brandweercontrole toegekende gebruiksvergunning.	8
2	Normaal, voldoende ruim opgezet schoolgebouw zonder gebreken.	7
3	Hoewel niet in strijd met de voorschriften, toch één praktisch probleem.	6
4	Oude gebruiksvergunning, geen recente brandweercontrole en een of meerdere problemen zoals hierboven beschreven.	5,5
5	Geen geldige gebruiksvergunning en/of diverse veiligheidsproblemen.	5
6	Onveilig gebouw.	4

BINNENMILIEU - WEGINGSFACTOR 2

Niveau	Kwaliteitsniveau binnenmilieu	Beoordeling	Norm ppm
1	Gebalanceerde installatie of mechanisch systeem dat gedurende 95% van de dag waarborgt dat het CO_2-gehalte op of onder 800 ppm blijft. Klasse A.	8	< of = 800
2	Gebalanceerde installatie of mechanisch systeem dat gedurende 95% van de dag waarborgt dat het CO_2-gehalte op of onder 1.000 ppm blijft. Klasse B.	7	< of = 1.000
3	(Gedeeltelijke) mechanische ventilatie in de lokalen, in combinatie met voldoende mogelijkheden om ruimten te ventileren op een hoogte van >1,80 m. Het CO_2-gehalte blijft gedurende minimaal 95% van de dag onder 1.200 ppm.	6	< of = 1.200
4	Alleen natuurlijke ventilatie op >1,80 m, maar een lokaalhoogte van 4 m of meer, en/of ventilatiemogelijkheden aan twee zijden, en/of een groepsgrootte van slechts 15-16 leerlingen.	5,5	>1.200
5	Alleen natuurlijke ventilatie, met voldoende mogelijkheden om ruimten te ventileren op een hoogte van >1,80 m. Het CO_2-gehalte komt op delen van de dag uit boven de 1.200 ppm.	5	>1.200
6	Alleen natuurlijke ventilatie met onvoldoende ventilatie-mogelijkheden of ventilatie op een hoogte waar kinderen naast het raam zitten. Het CO_2-gehalte komt gedurende grote delen van de dag uit boven de 1.200 ppm.	4	>1.200

EXPLOITATIE - WEGINGSFACTOR 2

Onder exploitatiekosten worden hier verstaan de kosten voor gebouw- en buitenonderhoud en energie.

Niveau	Kwaliteitsniveau exploitatie	Beoordeling
1	Exploitatiekosten bedragen minder dan de exploitatievergoeding. Gebouw heeft een prima isolatie (thermische klasse A-B), een HR++ketel, energiezuinige armaturen en onderhoudsarme materialen (bijvoorbeeld aluminium kozijnen).	7
2	Exploitatievergoeding is kostendekkend voor exploitatiekosten.	6
3	Exploitatiekosten zijn <10% hoger dan de exploitatievergoeding.	5,5
4	Exploitatiekosten zijn >10 tot 30% hoger dan de exploitatievergoeding.	5
5	Exploitatiekosten zijn >30% hoger dan de exploitatievergoeding.	4

ONDERWIJSKUNDIGE STAAT - WEGINGSFACTOR 3

Niveau	Kwaliteitsniveau onderwijskundige staat	Beoordeling
1	Voldoende capaciteit, goede diversiteit in groepsruimten en werkplekken, ruim aantal nevenruimten, ruim voldoende bergruimten.	8
2	Voldoende capaciteit, voldoende passende werkruimten, lokalen, nevenruimten en bergruimten.	7
3	Voldoende capaciteit, beperkt tekort aan passende werkruimten, lokalen, nevenruimten of bergruimten. Enkele knelpunten maar gebouw faciliteert het onderwijs voldoende.	6
4	Beperkt tekort aan bijvoorbeeld één kamer, één bergruimte of een te kleine personeelskamer.	5,5
5	Tekort aan meerdere passende werkruimten, lokalen, nevenruimten en bergruimten. Meerdere knelpunten; het gebouw faciliteert het onderwijs onvoldoende.	5
6	Substantieel tekort aan beschikbare vierkante meters, tekort aan specifieke werkruimten, nevenruimten, bergruimten en werkplekken voor het personeel. Meerdere knelpunten; het gebouw brengt het geven van goed onderwijs in gevaar.	4

KENNIS DELEN, DUURZAAM PRESTEREN

HEVO voorziet opdrachtgevers met complexe huisvestingsvraagstukken van antwoorden die bijdragen aan een optimale leef- en werkomgeving. De expertise die we hierbij opbouwen, willen we teruggeven, delen en samen verder ontwikkelen. We geloven in de kracht van kennisdeling met opdrachtgevers, deskundigen en procespartners. Alleen door voort te bouwen op elkaars deskundigheid kunnen we zorgen voor duurzaam presterend vastgoed: gebouwen die passen in hun omgeving, het welzijn van de gebruikers bevorderen en het milieu minimaal belasten. Daarom brengen wij publicaties in eigen beheer uit, organiseren we bijeenkomsten en nemen we deel aan diverse kennisnetwerken. Bovendien vindt u op www.hevo.nl actuele inzichten en achtergronden over huisvesting en vastgoed.

Postbus 70501
5201 CB 's-Hertogenbosch

T 5.1,2,e
@HEVO_actueel

5.1,2,e
www.hevo.nl

Gemeente Amsterdam

Bezoekadres
5.1.2,e
1011 NH Amsterdam

Postbus 1840
1011 NH Amsterdam
Telefoon 14 020
amsterdam.nl

Retouradres: Postbus 1840, 1000 BV Amsterdam

Erfgoedvereniging Heemschut, Commissie Amsterdam
5.1.2,e
5.1.2,e
5.1.2,e Hilversum

Datum 18 maart 2016
Ons kenmerk
Uw kenmerk 2016/1276
Behandeld door 5.1.2,e RVE Onderwijs Jeugd en Zorg, 5.1.2,e @amsterdam.nl
Kopie aan Stichting ProWest en het Cuypersgenootschap

Onderwerp Behoud monumentale schoolgebouwen Amsterdam Nieuw West

Geachte 5.1.2,e

Namens stichting ProWest, Erfgoed Vereniging Heemschut en het Cuypersgenootschap heeft u de leden van de gemeenteraad van Amsterdam een brief doen toekomen. In deze brief vraagt u aandacht voor de te slopen H-scholen in Nieuw-West en de daar in aanwezige kunstwerken, in het bijzonder de Goeman Borgesiusschool en haar wandschilderwerk. In deze brief wordt toegelicht hoe het proces omtrent deze gebouwen de komende tijd verloopt.

De H-scholen zijn een bijzonder onderdeel van de wederopbouwgebieden. Mede dankzij de inzet van uw verenigingen is er de laatste jaren meer aandacht en waardering voor dit onderdeel van onze geschiedenis. De gemeente is zich bewust van haar inspanningsverplichting om hier zorgvuldig mee om te gaan. Recentelijk heeft de afdeling Onderwijshuisvesting - belast met de wettelijke taak om zorg te dragen voor goede huisvesting van scholen - overleg gevoerd met Erfgoed Vereniging Heemschut en het schoolbestuur over actuele aandachtspunten. Uw inzet daarbij is het behoud van 2 gebouwen (Louis Bouwmeesterschool en de Goeman Borgesius), het behoud van de huidige functie (scholen) en het behoud en herplaatsing van 2 kunstwerken (een glas-in-lood kunstwerk uit de Troelstraschool en een wandschildering uit de Goeman Borgesius).

De afwegingen rondom de H-scholen en behoud van ons naoorlogs erfgoed zijn onderdeel van een groter geheel. De gemeente moet ook zorgen voor goede schoolgebouwen die nauw aansluiten bij de wensen en behoeften van leerlingen, ouders en schoolbesturen. In dat kader is er voor de Goeman Borgesius en Louis Bouwmeester vervangende nieuwbouw toegekend door de gemeente Amsterdam, respectievelijk op het onderwijshuisvestingsprogramma 2009 en 2014. In het opvolgende uitvoeringsoverleg zijn afspraken gemaakt tussen gemeente en schoolbestuur over sloop / nieuwbouw van bovengenoemde scholen.

In het genoemde overleg met schoolbestuur en Heemschut heeft afdeling Onderwijshuisvesting (in samenwerking met Stadsdeel Nieuw-West) gepoogd om een oplossing te vinden die tegemoetkomt aan de belangen van beide partijen. Het schoolbestuur heeft aangegeven mee te willen streven naar behoud van de Louis Bouwmeesterschool, behoud van diens schoolfunctie en het herplaatsen van het glas-in-lood kunstwerk. Zoals u weet wordt er op dit moment in opdracht van de gemeente aanvullend onderzoek uitgevoerd naar de renovatiemogelijkheden van de Louis Bouwmeesterschool. Ook komt er aanvullend onderzoek naar de cultuurhistorische waarde van de muurschildering in de Goeman Borgesius. Afhankelijk van de uitkomsten van dit laatste onderzoek wordt er gezocht naar mogelijkheden de muurschildering te herplaatsen. De plannen rondom de sloop van de Goeman Borgesiusschool zelf zijn ouder, er liggen expliciete toezeggingen m.b.t. nieuwbouw en de voorbereidende werkzaamheden zijn in een vergevorderd stadium. Hiermee zijn onherroepelijke toezeggingen gedaan aan het schoolbestuur en het zou van onbehoorlijk bestuur getuigen als we daar nog op terug komen.

De afdeling Onderwijshuisvesting en Monumenten en Archeologie wachten de genoemde onderzoeken eerst af en zullen daarna gezamenlijk tot een advies komen aan de betrokken wethouders. Ook zullen zij dan het overleg met uw belangenverenigingen weer oppakken. (verwachting: april/mei 2016)

Ik hoop u op deze wijze voldoende te hebben geïnformeerd. Ik wil u nogmaals danken voor uw inzet voor behoud van ons erfgoed. Ik hoop dat u ook meer inzicht heeft gekregen in de complexiteit rondom dit proces. Zodra een advies bekend is, zult u daarvan op de hoogte worden gesteld door de betrokken ambtenaar.

Hoogachtend,

5.1.2,e

Simone Kukenheim
Wethouder

From: "5.1.2,e "
Sent: Wed, 30 Mar 2016 16:14:37 +0100
To: "5.1.2,e " <5.1.2,e @amsterdam.nl>
Cc: "'5.1.2,e @schouten-ma.nl'" <5.1.2,e @schouten-ma.nl>; "5.1.2,e " <5.1.2,e @amsterdam.nl>; "5.1.2,e " <5.1.2,e @amsterdam.nl>
Subject: masterplan vervangende nieuwbouw of revitalisatie schoolgebouwen
Attachments: bijlage 2 Voortgezet onderwijs.docx, Bijlage I PRIMAIR ONDERWIJS.docx, onderzoek HEVO huisvesting Goeman.pdf, waardenwijzer HEVO quickscan.pdf

5.1.2,e

Prettig kennis gemaakt te hebben en informatie uitgewisseld te hebben.
Afgesproken is dat jij mij op de hoogte houdt van de voortgang van het project en de conceptcriteria toezendt. Ik heb daar een interessante aanvulling op. Criteria kunnen ook de uitstraling van een gebouw betreffen. 5.1.2,e kregen wij een waardenwijzer van HEVO voor schoolgebouwen waar daaraan aandacht is besteed. HEVO heeft ook een waardestelling voor de Goeman Borgesius gemaakt, waarbij de architectuur en het wandkunstwerk ook meespeelden in de waardering. Zie de 2 pdf-bijlagen. **Ik hoor graag wat jij hiervan vindt.**

Qua planning heb ik het volgende genoteerd:
April-sept 2016: opstellen criteria / hoe beoordelen
Sept-december 2016: om welke gebouwen/welke ingreep gaat het
Jan-febr 2017: rapportage
Daarna aanpak per schoolgebouw uitwerken (dit valt buiten de projectopdracht).

Monumenten en Archeologie wordt bij de gebouwen en ingreep betrokken als het om erfgoed (ordepanden) of monumenten gaat. Het lijkt mij goed wanneer mijn collega 5.1.2,e gebiedsadviseur Nieuw-West daarbij aanschuift. Ik heb hem daarom alvast in de cc gezet.

Verder stuur ik je ook de 2 bijlagen mee die ik -op basis van het Huisvestingsplan dat ik van 5.1.2,e heb ontvangen- heb gemaakt. He tis ene voorlopige lijst. Van sommige scholen is de orde niet bekend en ook kan het zijn dat in een school wel wandkunst aanwezig is, maar dat wij dat nog niet weten.

Groet 5.1.2,e

5.1.2,e
Beleidsadviseur Monumenten en Archeologie
Gemeente Amsterdam
T 5.1.2,e
M 5.1.2,e
5.1.2,e @amsterdam.nl
5.1.2,e 5.1.2,e Amsterdam
amsterdam.nl/erfgoed
Werkdagen: maandag t/m donderdag

Bijlage II VOORTGEZET ONDERWIJS

Groen= verbouwing of uitbreiding

Geel = sloop/nieuwbouw

Naam school	status	wandkunst
VO Mundus College S.1.2.e	geen monument	
Comenius Lyceum S.1.2.e	orde 2	
Metis I (oude Amstellyceum S.1.2.e	orde 1 GM	JA
Rosa/Ijdoorn S.1.2.e	orde 2	
Caland Lyceum II S.1.2.e	GM	
Pieter Nieuwland College dependance Havo, S.1.2.e	geen monument	
Denise (voorheen Mondriaancollege) S.1.2.e	orde 2	JA
Orion College Zuid S.1.2.e	geen monument	JA

Bijlage I PRIMAIR ONDERWIJS

Groen= renovatie al dan niet uitbreiding

Geel = sloop/nieuwbouw plannen

*= onderzoek naar renovatie loopt

** = te slopen in 2016 (betreft oud sloopbesluit)

Naam school		status	wandkunst
Centrum			
OBS [redacted]		GM	
Kleine Reus [redacted]		GM	
Nieuw-West			
Sint Henricus [redacted] (renovatie)		GM	JA
Huizingaschoo [redacted]		orde 3 (gesloopt)	
Immanuelschool [redacted]		**orde 1 geen GM**	JA
L. Bouwmeesterschool [redacted]	*	**orde 2 (H school)**	
Goeman Borgesiusschool	*	**orde 1 (H school)**	JA
Noordmans school [redacted]		geen monument, orde ?	
Slootermeer Burg. [redacted] (renovatie)		GM	JA
JP Troelstraschool, Dr H [redacted]	**	**orde 1 geen GM (H school)**	JA
Veerkracht [redacted]		geen monument, orde ?	
Burg. De Vlugtschool [redacted]	**	**geen status (H school)**	?
Noord			
Cosmicus Impuls, [redacted]		orde 3	
IJdoornschool, [redacted]		orde 3	
Het Wespennest, [redacted]		orde 3	
Zeven Zeeën, [redacted]		orde 3	

Oost

Frankendaalschool (renovatie)	GM	JA
De Kaap,	orde 3	JA
St Lidwina (ged. sloop)	orde 3	JA

West

Catamaran Bentinck,	basisorde	
L. da Vincischool	orde 3	JA
Brede school De Zeeheld,	orde 2	JA

Zuid

Dongeschool	RM	JA
Eloutschool,	orde ?	JA
Europaschool	RM	JA
1e Montessorischool	GM	JA
Nautilus,	orde ?	
Olympiaschool (renovatie)	RM	
Tweede openluchtschool,	geen mon., orde?	JA

Zuid-Oost

Geen monumenten of scholen met een ordewaardering bekend.

From: " 5.1.2.e "
Sent: Thu, 31 Mar 2016 13:53:46 +0100
To: " 5.1.2.e " < 5.1.2.e @amsterdam.nl>
Subject: vragen ivm opstellen monumentbeschrijving
Importance: High

5.1.2.e

MenA gaat aan de slag met twee monumentbeschrijvingen voor Nieuw-West, te weten:

- 5.1.2.e (3 wooneenheden)
- **Goeman Borgesiusschool,** 5.1.2.e

Voor het opstellen van de beschrijvingen hebben wij 5.1.2.e ingehuurd. (Zij heeft een ruime ervaring op dit gebied). Het is de bedoeling dat 5.1.2.e ook de gebouwen van binnen bekijkt en beschrijft. In verband daarmee heb ik twee vragen:

- Kun jij een brief sturen naar de eigenaren (eigenaar-bewoners, bewoners) om de komst van 5.1.2.e (arhictectuurhistoricus werkzaam voor Monumenten en Archeologie) aan te kondigen?
- Zou jij ons de contactpersonen (namen, telefoonnummers, evt. mailadressen) kunnen doorgeven, zodat 5.1.2.e met hen contact kan opnemen om de panden te bezoeken?

Ik bel je ook hierover, maar dan weet je dit maar vast.

Groet 5.1.2.e

5.1.2.e
Beleidsadviseur Monumenten en Archeologie
Gemeente Amsterdam
T 5.1.2.e
M 5.1.2.e
5.1.2.e @amsterdam.nl
5.1.2.e 5.1.2.e Amsterdam
amsterdam.nl/erfgoed
Werkdagen: maandag t/m donderdag

From: "5.1.2,e "
Sent: Mon, 18 Apr 2016 10:42:03 +0100
To: "5.1.2,e " <5.1.2,e @amsterdam.nl>
Subject: FW: Wandschildering Frieda Hunziker in de Goeman Borgesiusschool in Amsterdam
Attachments: Frieda Hunziker betekenis okt 2014 5.doc

Van: 5.1.2,e
Verzonden: maandag 15 december 2014 10:31
Aan: 5.1.2,e
CC: 5.1.2,e
Onderwerp: Wandschildering Frieda Hunziker in de Goeman Borgesiusschool in Amsterdam

Ha 5.1.2,e

5.1.2,e van de Werkgroep Monumentale Kunst belde net over onderstaande e-mail, die twee weken geleden aan 5.1.2,e en 5.1.2,e is gestuurd. Men wacht met smart op een reactie. Ik dacht dat jij misschien meer de aangewezen persoon zou zijn om zich over deze kwestie te ontfermen. Heb ik gelijk? Neem jij contact op met 5.1.2,e (5.1.2,e) of bespreek jij dit met 5.1.2,e en 5.1.2,e ? Laat je mij even weten of je iets met deze vraag doet? Dank.

Met vriendelijke groet,

5.1.2,e
Projectmedewerker
Bureau Monumenten & Archeologie
Gemeente Amsterdam

Bezoekadres Herengracht 482
Postbus 10718, 1001 ES Amsterdam
Telefoon 5.1.2,e
E-mail 5.1.2,e @amsterdam.nl
Internet www.amsterdam.nl/erfgoed
Aanwezig: maandag, donderdag en vrijdag

Van: 5.1.2,e
Verzonden: maandag 15 december 2014 10:09
Aan: 5.1.2,e
Onderwerp: FW: Wandschildering Frieda Hunziker in de Goeman Borgesiusschool in Amsterdam: ter attentie van 5.1.2,e 5.1.2,e 5.1.2,e en de 5.1.2,e

Ha 5.1.2,e

Weet jij naar wie deze mail moet/ welke wegen wij moeten bewandelen?

5.1.2,e

Van: 5.1.2,e @kpnmail.nl]
Verzonden: maandag 1 december 2014 08:58
Aan: 5.1.2,e
CC: 5.1.2,e ; 5.1.2,e ; 5.1.2,e ; 5.1.2,e @stwt.nl; '5.1.2,e '; '5.1.2,e '; '5.1.2,e '; '5.1.2,e 5.1.2,e '; '5.1.2,e '; '5.1.2,e '

Onderwerp: Wandschildering Frieda Hunziker in de Goeman Borgesiusschool in Amsterdam: ter attentie van 5.1,2,e Senoo, 5.1,2,e en de 5.1,2,e

1 december 2014

Geachte 5.1,2,e 5.1,2,e en 5.1,2,e

Graag vraag wij uw aandacht voor het volgende.
Zoals u ongetwijfeld weet, vindt op dit moment in heel Nederland op grote schaal vernietiging van architectuurgebonden kunst uit de wederopbouwperiode (1945-halverwege de jaren '70) plaats. Deze kunstwerken die in het kader van de 1,5%-regeling zijn gerealiseerd, vertegenwoordigen een bijzondere periode in de Nederlandse bouwgeschiedenis. Niet eerder hebben architecten, opdrachtgevers en beeldend kunstenaars zo nauw samengewerkt. Deze kunst heeft een eigen vormen- en beeldtaal en bovendien worden tot dan toe vrijwel niet toegepaste technieken en materialen gebruikt.
Bond Heemschut zet zich sinds het begin van de twintigste eeuw in voor het behoud van zowel gebouwen als kunstwerken. Omdat de laatste jaren met name de wederopbouwkunst wordt bedreigd, is er een speciale werkgroep binnen de bond opgericht om kunstwerken die de moeite waard zijn – dus niet alle kunstwerken uit die periode! – van de ondergang te redden en indien nodig een nieuwe bestemming op een andere locatie te geven. De werkgroep bestaat uit zeven leden die al vaker met dit bijltje (lees: redding, restauratie/conservering en herplaatsing) hebben gehakt. Tot nu toe zijn alle projecten waarvoor de werkgroep zich heeft ingezet, gelukt. De werkgroep levert niet alleen de expertise en de organisatie van alle fasen van de redding, conservering/restauratie en herplaatsing, maar zal ook inspanningen verrichten voor een substantiële financiële bijdrage door het werven van fondsen en het opzetten van crowd funding.

Op dit moment is het lot van een grote wandschildering in de Goeman Borgesiusschool onzeker: de school dreigt afgebroken te worden. Enkele leden van de werkgroep hebben op 26 september j.l. de school bezocht en het kunstwerk bekeken. Aanwezig waren 5.1,2,e en 5.1,2,e van de Directie Stedelijke Ontwikkeling van de deelraad Amsterdam Nieuw-West. Het betreft hier een unieke en enig overgebleven muurschildering van Frieda Hunziker waarover tal van gegevens bekend zijn en ook op internet terug te vinden zijn. Er zijn nog nazaten van de kunstenares in leven die eraan hechten dat het kunstwerk bewaard blijft. Zij bezitten de auteursrechten. De onderbouwing waarom de werkgroep vindt dat deze muurschildering gered, gerestaureerd en herplaatst moet worden, vindt u in bijgaand document dat een lid van de werkgroep met de nazaten van Frieda Hunziker heeft opgesteld. Bovendien staat de muurschildering aangemeld op de website van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE), voorheen de Rijksdienst voor de Monumentenzorg, als kunstwerk met een hoge waarde.

Zowel de Directie Stedelijke Ontwikkeling van de deelraad Amsterdam Nieuw-West als de Werkgroep Monumentale Kunst van Bond Heemschut zouden graag een waardestelling door het Bureau Monumenten en Archeologie willen laten opstellen. U bent een onafhankelijke professionele organisatie en uw bevindingen zijn van belang voor het hierna te doorlopen proces. Bijgaand stuur ik u een document over de betekenis van Frieda Hunziker op, geschreven door ons werkgroeplid 5.1,2,e in samenspraak met de nazaten van Hunziker.
Graag verneem ik van u wie onze contactpersoon (met alle bel- en mailgegevens) wordt en op welke termijn een waardestelling verwacht kan worden en wat uw voorwaarden zijn.
Mocht u nog meer informatie nodig hebben, dan horen wij dat graag van u.
In afwachting van uw reactie verblijft,

Met vriendelijke groeten namens de Werkgroep Monumentale Kunst,

5.1,2,e

5.1,2,e 5.1,2,e Putte
Tel.: 5.1,2,e / 5.1,2,e

De leden van de Werkgroep Monumentale Kunst:

5.1,2,e

5.1,2,e

5.1,2,e en 5.1,2,e

Frieda Hunziker (1908-1966)

Vrouw tussen de mannen

Het ontwerpen en maken van monumentale kunstwerken is altijd een mannenaangelegenheid geweest. In Amsterdam was Frieda Hunziker de enige vrouw die zich daar in die tijd mee bezig heeft gehouden. Vanaf 1952 maakte zij een aantal grote muurschilderingen, o.a. voor een kinderspeelplaats bij een clubhuis in Utrecht. Ook van enkele scholen in Amsterdam kreeg ze de opdracht een kunstwerk voor het interieur te maken.
De belangrijkste muurschildering van haar, uit 1963, met een afmeting van ongeveer 4,2 x 25 meter, bevindt zich in de Goeman Borgesiusschool in Amsterdam Nieuw-West. Door het Instituut Collectie Nederland (ICN), nu onderdeel van de Rijksdienst Cultureel Erfgoed, wordt deze in de hoogste categorie als zeer behoudenswaardig ondergebracht. Deze muurschildering, die in het verleden al enkele malen is gerestaureerd, wordt nu met vernietiging bedreigd door de geplande sloop van het oude schoolgebouw ten behoeve van nieuwbouw op dezelfde locatie.

Biografisch

Frieda Hunziker werd in 1908 in Amsterdam geboren, ze was enig kind en de jonge Frieda had tekenen als passie. Als kleuter tekende zij op alles wat daar voor in aanmerking kwam, witte muren, tafels en grote lege vlakken oefenden een onweerstaanbare aantrekkingskracht op haar uit. Op de lagere school viel haar artistieke aanleg op en haar onderwijzeres van de 6e klas raadde aan door te gaan in de kunst. Haar vader vond dat echter geen fatsoenlijk vak en als compromis viel de keuze op een opleiding aan de Industrieschool voor de Vrouwelijke Jeugd, waar ze een diploma haalde voor mode- en patroontekenen. Daarna hospiteerde ze in 1924 enige tijd op het Rijksinstituut tot Opleiding van Tekenleraren. Voor die opleiding miste ze de juiste vooropleiding, de HBS, maar de directeur 5.1,2,e 5.1,2,e zag haar enthousiasme en talent en maakte een uitzondering. Na een cursus wiskunde mocht ze aan de opleiding beginnen.
In 1928 haalt ze haar mo-akte en in 1929 haar no-akte. Ze gaat les geven als invalkracht op verschillende scholen. In 1934 trouwt ze en in 1937 krijgt zij zoon 5.1,2,e Eind 1937 begint ze te experimenteren met olieverf, daarvóór had ze alleen geaquarelleerd en getekend met diverse materialen. Ze geeft op dat moment weinig les en stort zich op het schilderen. Ze komt in aanraking met het Amsterdamse culturele circuit, met kunstenaars die op zoek zijn naar vernieuwing en ze voelt zich hier thuis. Haar man is daar minder gelukkig mee en uiteindelijk loopt het in 1941 uit op een scheiding. In de oorlog zit ze in het verzet en brengt joodse kinderen naar Limburg. Als dekmantel maakt ze aquarellen van het Limburgse landschap en boerderijen. In haar huis aan de van Tuyll van Serooskerkenweg zitten op zolder onderduikers waardoor ze geen atelier meer heeft. 5.1,2,e die ze intussen heeft leren kennen, biedt haar een plaats aan in zijn atelier in de Bellamystraat. Daar blijft ze werken tot 1946. Ze verhuist naar de van Breestraat, waar ze op zolder ruimte heeft voor een atelier en krijgt een vaste aanstelling bij de opleiding voor leraressen in het nijverheidsonderwijs. De school ligt dicht bij het Stedelijk Museum, waar ze haar leerlingen laat kennismaken met de vernieuwingen in de kunst na de bevrijding. Experimenteren met materialen is een vast lesonderdeel en volgens een oud-leerling was Frieda Hunziker “zo enthousiast, dat je vanzelf meedeed”.

Ontwikkeling in stijl

Aanvankelijk werkt Hunziker in een vereenvoudigde, realistische stijl. De composities, vooral natuurimpressies en stillevens, zijn goed uitgebalanceerd. Vaak ontbreekt het perspectief en zijn de vormen boven elkaar geschilderd. Tegen het eind van de oorlog begint ze in de achtergrond steeds meer de werkelijkheid los te laten en deze te stileren door middel van strepen en kleurvlakjes.
Na de oorlog exposeert ze met een groep van twaalf schilders onder de naam 'Kunst in Vrijheid'.
In 1947 richten 5.1,2,e en Frieda Hunziker de kunstbeweging **Vrij Beelden** op samen met o.a. 5.1,2,e 5.1,2,e en 5.1,2,e Zij voelen zich niet gebonden aan een gemeenschappelijke vormentaal, maar gaan wel het experiment aan. Tot 1955 is Hunziker penningmeester en behoort tot de actieve kern. De leden van Vrij Beelden verzetten zich tegen het heersende traditionalisme. Hunziker doet dit niet alleen met haar beeldend werk maar ook door het geven van lezingen en rondleidingen waarbij ze de nadruk legt op de beleving van de abstracte kunst, met als doel bij het publiek tot meer begrip en waardering te komen voor deze kunst. Zelf komt ze in 1948 tot volledige abstractie, waarbij ze een intuïtief gevoel voor structuur en vlakverdeling heeft.
In 1949 en 1950 exposeert zij op de Salon des Réalités Nouvelles, de jaarlijks terugkerende gezaghebbende tentoonstelling van geometrisch-abstracte kunst in Parijs. Daarnaast neemt zij in binnen- en buitenland nog deel aan verschillende andere exposities, o.a. in 1949 aan 'Woman Artists from the Netherlands' in Londen, in 1952 aan 'Some aspects of modern Dutch painting' in de Redfern Gallery in Londen en in 1953 aan 'Pittsburg International' in het Carnegie Institute in Pittsburg en aan de 'Bienal São Paulo' in Brazilië.
In 1950 treedt ze in dienst van het Stedelijk Museum van Amsterdam als rondleidster en coördinator van de educatieve afdeling. In 1951 brengt Hunziker twee maanden door op Curaçao, waar ze diep onder de indruk is van de tropische natuur. De ritmische kleurrijke omgeving inspireert haar tot het maken van talrijke aquarellen en tekeningen in potlood en Flowmaster stiften. Het werk wordt op Curaçao tentoongesteld en valt in de smaak bij de bewoners. Op uitnodiging van het echtpaar Engels maakt ze een ontwerp voor een glas-in-loodraam en een muurschildering in hun huis. Het werk op Curaçao gemaakt, fungeert als voorstudies voor een aantal schilderijen waarin de constructieve opbouw gehandhaafd blijft, maar de manier van schilderen expressiever, dynamischer en persoonlijker wordt: een feest van kleurvlakken en -vlakjes, lijnen en abstracte vormen met meer figuratieve elementen. In 1952 vindt in het Stedelijk Museum de tentoonstelling 'Reizende Schilders' plaats, waar Hunziker een eigen kleine tentoonstelling krijgt. Aan het eind van de jaren vijftig wordt het verfgebruik van haar steeds pasteuzer en komt zij tot het persoonlijke handschrift dat de abstract-expressionistische en laatste periode van haar werk kenmerkt.
Steeds meer kunstenaars sluiten zich aan bij **Vrij Beelden**, dat in 1955 opgaat in de **Liga Nieuw Beelden**. Daar sluiten de kunstenaars uit de **CoBrA**, **Groep 54** en **Creatie** zich vrijwel zonder uitzondering bij aan. Deze Liga heeft tot doel de contacten met architecten en de rest van de samenleving te verstevigen en zet daarmee een eerste stap naar de monumentale kunsten. Architect en beeldhouwer 5.1,2,e is initiatiefnemer van de **Liga Nieuw Beelden**. De architecten die toetreden in 1956 zijn 5.1,2,e 5.1,2,e 5.1,2,e Sterenburg, 5.1,2,e en 5.1,2,e De eerste expositie vindt plaats in het Stedelijk Museum in 1955. De Liga wil werken aan het verbeteren van de leefomgeving door het aanbrengen van kleurrijke monumentale kunst en kleur in de architectuur.
Op de vijfde expositie van de Club International Féminine, in 1960 gehouden in Musee d'Art Moderne de la Ville de Paris, worden de schilderijen van Hunziker bekroond met de zilveren medaille van de

stad Parijs. Helaas wordt eind van dat jaar borstkanker bij haar geconstateerd. Desondanks blijft ze positief en zeer actief als lid van de Amsterdamse Commissie voor Speciale Kunstopdrachten en het Adviescollege voor Onderwijs van het Departement van Onderwijs en Wetenschappen. Haar eerste grote solotentoonstelling vindt in 1962 plaats in het Stedelijk Museum en haar werk wordt als belangrijk beoordeeld. Na haar overlijden in 1966 organiseren o.a. Fodor in Amsterdam (1967) en later het Cobra Museum in Amstelveen (2000) overzichtsexposities van haar werk.

Monumentale Kunst

Hunziker krijgt de eerste opdracht voor monumentale kunst in 1952: het glas-in-loodraam en de muurschildering voor de familie Engels op Curaçao. Drie jaar later (1955) volgt de opdracht voor een linoleum intarsia in het Stedelijk Museum. Zij is daarmee de eerste vrouw die zich in Amsterdam met monumentale kunst bezig houdt. Dit illustreert hoe zij als sterke vrouw een eigen plek weet in te nemen in de Amsterdamse kunstwereld waar in die tijd belangrijke vernieuwingen plaatsvinden. In 1958 vraagt 5.1,2,e haar een betonnen muur rond de speelplaats van Clubhuis Utrecht-West (van Heutszstraat) te voorzien van een kleurrijke schildering. Daarna heeft zij nog twee 5.1,2,e oor monumentale kunst kunnen volbrengen, beide muurschilderingen. De grootste, met van 4,2 x 25 meter, in de Goeman Borgesiusschool aan de Aalbersestraat, Amsterdam Nieuw-West (1963) en haar laatste in de Dr. A. Plesmanschool, ook in Amsterdam Nieuw-West aan de M. Bauerstraat (1964). Stuk voor stuk krachtige werken die aanspreken. Helaas is, voor zover bekend, alleen de muurschildering in de Goeman Borgesiusschool nog bewaard gebleven.
De muurschildering in Utrecht is met grote waarschijnlijkheid al lang geleden verloren gegaan en met de vernieuwing van het Overtoomse Veld in Amsterdam is de Dr. A. Plesmanschool, inclusief muurschildering, gesloopt. Hetzelfde lot dreigt nu voor de laatste nog in Nederland aanwezige muurschildering van Hunziker. Deze muurschildering in de Goeman Borgesiusschool, sluit deels aan bij haar schilderstijl in de vijftigerjaren: een constructieve opbouw met een dynamisch ritme van vorm en kleur, in een heel persoonlijke stijl. Er is een schetsontwerp van haar hand waarbij ook de twee zijwanden zijn beschilderd, maar het is (nog) onbekend of deze ook ooit zijn aangebracht. Door zijn wezenlijk andere formaat en door de andere hantering van materiaal, dat het werken op steen met zich meebrengt, is dit een uniek en onvervangbaar kunstwerk binnen haar oeuvre.

Dat dit monumentale werk in de Goeman Borgesiusschool nu met sloop wordt bedreigd, betekent dat Amsterdam op het punt staat een uniek werk van belangrijke waarde te verliezen, tenzij de betrokkenen bij de besluitname op tijd de ernst hiervan inzien en zich ook gaan inspannen voor het behoud ervan.
Door specialisten en vrijwilligers wordt, in samenwerking met de deelraad Amsterdam Nieuw-West al onderzoek verricht naar mogelijkheden de gehele wand met schildering op te nemen in de nieuwbouw of deze elders te plaatsen.
Wij hopen dat overheden en fondsen zich voor behoud van dit werk willen inzetten en een redding zullen faciliteren.

5.1,2,e 5.1,2,e

Literatuur

- 5.1,2,e 5.1,2,e 5.1,2,e (red.). *Vrij Beelden en Creatie*. Amstelveen/Bussum: Cobra Museum voor Moderne Kunst / V+K Publishing/Inmerc, 1996.
- 5.1,2,e M.H. van (1995). 5.1,2,e Naarden: V+K Publishing / Inmerc.
- 5.1,2,e ; 5.1,2,e van (samenst.). *Een Nieuwe Synthese. Geometrisch-abstracte kunst in Nederland 1945-1960*. Den Haag: Sdu-uitgeverij, 1988.
- 5.1,2,e 5.1,2,e 5.1,2,e *Vrouwelijke Kunstenaars in Belgie en Nederland 1500-1950*. Gent-Amsterdam: Ludion (1999).
- 5.1,2,e *Frieda Hunziker*. Amstelveen: Cobra Museum voor Moderne Kunst, 2000.

Bronnen

- Archief Frieda Hunziker.
- Instituut Collectie Nederland, www.helpwandkunstopsporen.nl. Inventarisatie van de monumentale kunst in Nederland. Hunziker, Frieda. Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.
- Documentatie van Beeldende Kunst in Noord-Holland, www.artindex.nl/Noord-Holland
- Rijksinstituut voor Kunsthistorie RKD, www.rkd.nl/exploreartists. Frieda Hunziker.

1- De wandschildering in de Goeman Borgesiusschool links met later aangebrachte deur

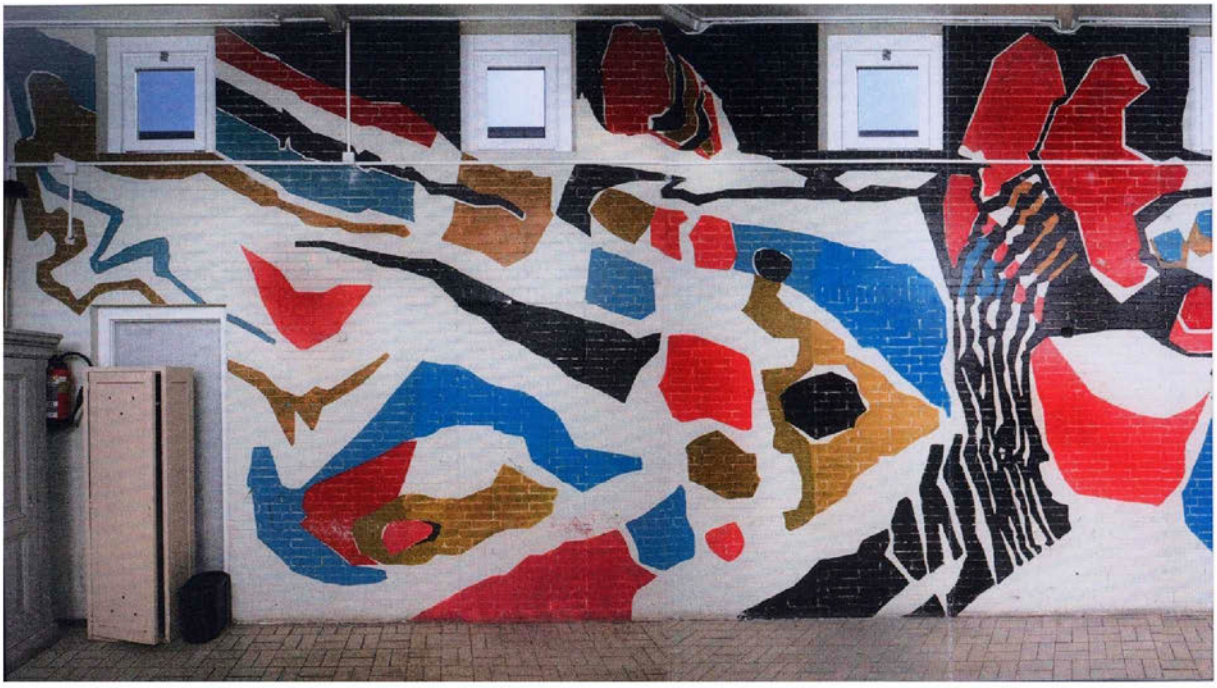

2- Wandschildering in Goeman Borgesiusschool rechts, drie deuropeningen zijn dichtgemetseld.

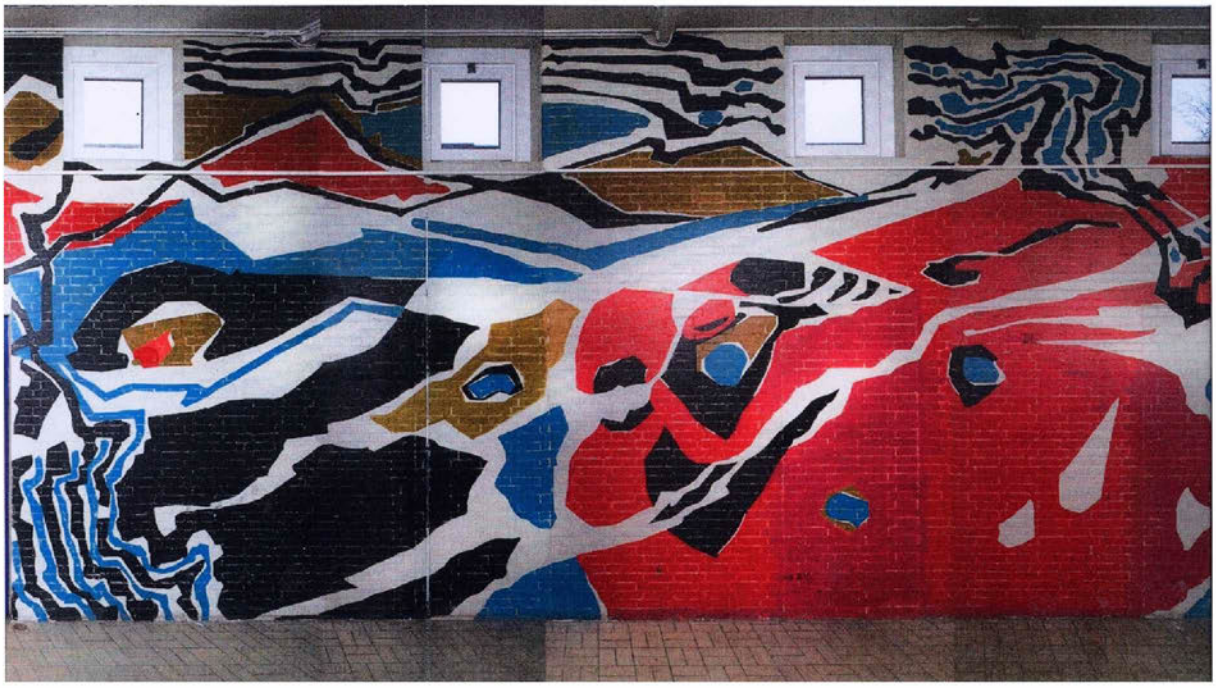

3-Overzicht wandschildering in Goeman Borgesiusschool, situatie zonder deur en schildering op zijwand.

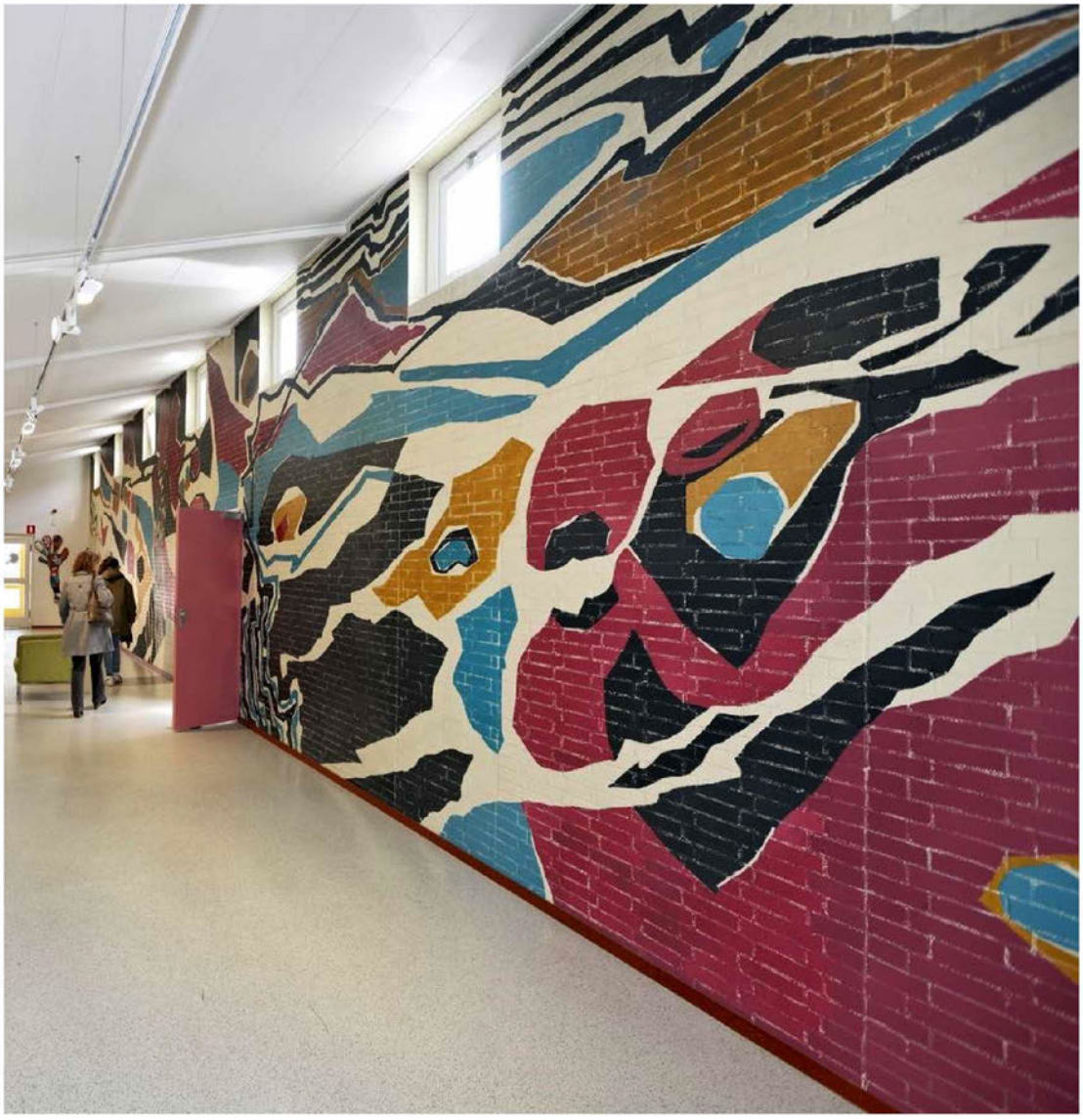

4-Ontwerp met deuren rechts en zonder deur links. Zijwanden niet ingetekend.

Ontwerp voor muurschildering Goeman Borgesiusschool, 1963

From: " 5.1.2.e "
Sent: Wed, 25 mei 2016 07:43:04 +0100
To: " 5.1.2.e " < 5.1.2.e @amsterdam.nl>
Subject: RE: monumentaanwijzing Goeman Borgesius
Attachments: brief verzoek om advies bma goeman borgesius.pdf, brief verzoek om advies Buiten reikwijdte .
Buiten reikwijdte

Hallo 5.1.2.e
Ik begrijp niet zo goed wat je bedoelt met afwikkelen.
Ik wacht op een beschrijving en advies van MenA voor ik verder kan.
Het verzoek om advies heb ik jullie reeds op 4 maart doen toekomen (zie bijlage).
Groet, 5.1.2.e

PS eenzelfde verzoek heb ik trouwens ook voor de landarbeiderswoningen 5.1.2.e ingediend (ook bijgevoegd)

Van: 5.1.2.e
Verzonden: dinsdag 24 mei 2016 15:18
Aan: 5.1.2.e
Onderwerp: monumentaanwijzing Goeman Borgesius

5.1.2.e

Jij zou nog de monumentaanwijzing voor de Goeman Borgesius afwikkelen. 5.1.2.e hoopt binnenkort de monumentbeschrijving rond te hebben.
Wel heb ik nog ene vraag; ik heb geen verzoek tot monumentaanwijzing van jou ontvangen, klopt het dat die er niet is? Ik heb wel een brief van ProWest/Cuypers Genootschap/Heemschut waarin zij pleiten voor behoud en renovatie van de Goeman Borgesius, maar niet aandringen op aanwijzing tot gemeentelijk monument.

Kun je aangeven hoe dit zit? Ik hoor het graag snel, liefst nog morgen.

Dank en groet

5.1.2.e
5.1.2.e
Beleidsadviseur Monumenten en Archeologie
Gemeente Amsterdam
T 5.1.2.e
M 5.1.2.e
5.1.2.e @amsterdam.nl
5.1.2.e 5.1.2.e Amsterdam
amsterdam.nl/erfgoed
Werkdagen: maandag t/m donderdag

Gemeente Amsterdam
Nieuw-West

Bezoekadres
Plein '40 '45 1
1064 SW Amsterdam

Postbus 2003
1000 CA Amsterdam
Telefoon 14020
amsterdam.nl

Retouradres Postbus 2003, 1000 CA Amsterdam

Monumenten en Archeologie
Postbus 10718
1001 ES Amsterdam

Datum	4 maart 2016
Ons kenmerk	2016/uit/1931
Behandeld door	5.1.2.e
Onderwerp	Verzoek om advies Goeman Borgesiusschool

Object: Goeman Borgesiusschool
Kadastrale aanduiding: STN02 I 01781

Geachte 5.1.2.e 5.1.2.e

Door Erfgoedvereniging Heemschut is een aanvraag ingediend om de Goeman Borgesiusschool aan de Aalbersestraat 35 te Amsterdam, met kadastrale aanduiding STN02 I 01781, aan te wijzen als gemeentelijk monument.

Op 6 januari 2016 is door Stichting Westelijke Tuinsteden een omgevingsvergunning ingediend voor sloop-nieuwbouw van de Goeman Borgesiusschool. Vanwege een zorgvuldige belangenafweging wil ik u verzoeken om het dagelijks bestuur van stadsdeel Nieuw-West te adviseren omtrent de aanvraag voor monumentenstatus conform artikel 3, lid 2 van de Erfgoedverordening Amsterdam.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met 5.1.2.e per email: 5.1.2.e @ amsterdam.nl of telefonisch: 5.1.2.e

Bij voorbaat dank.

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

5.1.2.e Ruimte en duurzaamheid, team Nieuw-West

From: "5.1.2,e "
Sent: Thu, 2 Jun 2016 11:02:24 +0100
To: "5.1.2,e " <5.1.2,e @amsterdam.nl>
Subject: FW: Goeman Borgesius
Attachments: goeman borgesius.docx

Alvast ter info (ik moet e.e.a. nog bekijken).

Groet 5.1.2,e

Van: 5.1.2,e
Verzonden: donderdag 2 juni 2016 12:01
Aan: 5.1.2,e
CC: 5.1.2,e
Onderwerp: RE: Goeman Borgesius

Ha 5.1.2,e
Hierbij het advies. In de begeleidende brief zou ik iets als volgt zeggen:

Geachte…
MenA acht aanwijzing op grond van bijgevoegd advies niet opportuun. Graag ondersteunen wij de suggestie van de commissie van WM, dd. 23/3/2016, om een oplossing voor de gewenste nieuwbouw te zoeken in een zodanige transformatie van de school dat een (substantieel) deel behouden blijft dat architectonisch en stedenbouwkundig richting kan geven aan de nieuwbouw. Daarbij zou een voor de hand liggende optie kunnen zijn de nog vrijwel gave voorzieningenvleugel te hergebruiken met als bijkomend voordeel dat dan ook het kunstwerk van Hunziker behouden kan blijven.

Dit heb ik ook zo laten weten aan het schoolbestuur en dat kon daar goed mee leven. Wie weet gaan ze er dan in mee.

Groet,
5.1.2,e

Van: 5.1.2,e
Verzonden: woensdag 1 juni 2016 10:29
Aan: 5.1.2,e
Onderwerp: Goeman Borgesius

Dag 5.1.2,e

Nog over de monumentbeschrijving voor de Goeman Borgsiusschool. We hebben al aan stadsdeel Nieuw-West laten weten dat we een beperkte beschrijving maken, vooral de kernwaarden beschrijvend. Dus het hoeft niet een heel lange beschrijving te worden. Misschien helpt dat wat.

Groet 5.1.2,e

5.1.2,e
Beleidsadviseur Monumenten en Archeologie
Gemeente Amsterdam
T 5.1.2,e
M 5.1.2,e
5.1.2,e @amsterdam.nl
5.1.2,e 5.1.2,e Amsterdam
amsterdam.nl/erfgoed
Werkdagen: maandag t/m donderdag

Gemeente Amsterdam

Monumenten en Archeologie

Advies inzake monumentwaardigheid Goeman-Borgesiusschool Aalbersestraat 35

Status: orde 1
Ontwerp: afdeling gebouwen van PW
Bouw: 1955
Datum: 30 mei 2016
Auteur: 5.1,2,e

Aanleiding
Stadsdeel Nieuw West heeft MenA gevraagd of de Goeman-Borgesiusschool, een van de 10 vermaarde H-scholen voor openbaar lager onderwijs die tussen 1953-1956 seriematig in de westelijke stadsuitbreidingen werden gebouwd, in aanmerking kan komen voor aanwijzing als monument. Voor het schoolgebouw bestaat al geruime tijd een voornemen tot sloop/nieuwbouw. Het schoolbestuur heeft daartoe in het verleden een nieuwbouw-beschikking gekregen van de afdeling Onderwijshuisvesting die dateert van voor 2013, in welk jaar de waarderingskaarten van de AUP gebieden en de nieuwe welstandsnota van Amsterdam van kracht werden en daarmee de huidige orde 1 status. Vernieuwing van het bestaande gebouw is voor directie en bestuur van de school nooit een optie geweest en recente pogingen van het stadsdeel, in overleg met het schoolbestuur, Onderwijs (OJZ) en MenA, om voor de beoogde nieuwbouw een alternatieve locatie in Geuzenveld te vinden hebben uiteindelijk geen resultaat opgeleverd. Inmiddels is op 23.03.2016 een ontwerp voor nieuwbouw als conceptaanvraag ingediend bij de Commissie van Welstand en Monumenten dat niet akkoord werd bevonden: *De stedenbouwkundige randvoorwaarden en het daaruit voorkomende bouwplan houden onvoldoende rekening met de erfgoedwaarden van de bestaande H-school. De architectonische uitwerking van het plan is daarom nog niet beoordeeld (...) Op voorhand stelt de commissie dat het bouwplan onvoldoende kwaliteit heeft om sloop van de hoog gewaardeerde H-school te rechtvaardigen.*
Extra complicerende factor in de afweging om tot sloop te besluiten is de aanwezigheid van een 21x4 meter grote muurschildering in het gebouw waarvoor de Bond Heemschut aandacht heeft gevraagd. Dat heeft in opdracht van het stadsdeel geleid tot een uitgebreide kunst- en cultuurhistorische waardestelling met als conclusie: ***De wandschildering van Frieda Hunziker is een kwalitatief hoogstaand en bijzonder werk van een abstract werkende kunstenares.*** (5.1,2,e april 2016)

Korte beschrijving en bouwgeschiedenis schoolgebouw
Van de tien tussen 1953 en 1956 gerealiseerde en nagenoeg identieke H-scholen zijn er behalve de Goeman-Borgesiusschool nog zeven over. Daarvan zijn er drie aangewezen als monument, binnenkort gevolgd door een vierde; twee zullen nog dit jaar gesloopt worden en voor een loopt momenteel een onderzoek naar behoud en transformatie waarmee sloop van de baan lijkt. De typologie van de Amsterdamse H-school is het resultaat van de werkzaamheden van een in 1946 door B&W ingestelde interdisciplinaire studiecommissie. Die kreeg opdracht een schooltype voor

openbaar kleuter- en lager onderwijs te ontwikkelen waarin de nieuwste sociaal-maatschappelijke, pedagogische, hygiënische, stedenbouwkundige en architectonische inzichten samengebracht werden. Met als bouwsteen goed geventileerde klaslokalen van 56m2 die aan twee zijden van grote glaspuien in de buitengevels werden voorzien ten behoeve van een optimale daglichttoetreding, presenteerde de studiecommissie in 1949 het prototype voor een lagere school: een sterk geleed bouwvolume in de vorm van een H, opgebouwd uit een langgerekt gangloos klassenblok in twee bouwlagen met twaalf lokalen en een parallel daaraan gelegen volume waarin de schoolvoorzieningen werden ondergebracht die onmisbaar werden geacht voor een volwaardige (gemeenschaps)ontwikkeling van het kind: een schoolzaal met toneelpodium als hart, een gymzaal met douche- en kleedruimten en extra lokalen voor handwerken, handenarbeid en een speel-werklokaal. Op de begane grond zijn deze met flauwe zadeldaken gedekte bouwvolumes met elkaar verbonden door twee geheel verglaasde gangen. Tussen deze verbindingsgangen waarin zich de twee entrees tot de school bevinden is aan de zijde van het voorzieningenblok een volume onder een lessenaarsdak aangebouwd waarin een ruime entreehal en de personeelsruimten zijn ondergebracht. Deze personeelsruimten hebben zicht op de omsloten 'binnentuin' tussen de verglaasde verbindingsgangen die oorspronkelijk als openluchtklas was bedoeld. Dankzij de beide inhammen van de H beschikt de school als vanzelf over twee beschutte schoolpleinen.
Deze kraakheldere hoofdopzet werd door de afdeling gebouwen van de Dienst Publieke Werken, waarvan het hoofd 5.1,2,e lid van de studiecommissie was, vervolgens architectonisch uitgewerkt tot een overtuigend geheel. Opgetrokken in een rode baksteen domineren vooral de grote onderverdeelde raampartijen van de klaslokalen en de schoolzaal waarvan de witgeschilderde kaders voor een sterke ritmering zorgdragen. Stedenbouwkundig werden de scholen zorgvuldig in de nieuwe woonwijken ingepast op centraal in de buurten gekozen 'A-locaties'. De school werd immers beschouwd als een belangrijk publiek gebouw voor de gemeenschap.
Door de schaarse financiële middelen die het ministerie voor de scholenbouw ter beschikking had kon de eerste H-school pas in 1953 gerealiseerd worden, aan de Sara Burgerhartstraat. In de twee jaar daarna volgden de overige negen. In 1957 kwam al een einde aan de bouw van de H-school: het ministerie voorzag alleen nog in een bijdrage voor het bruto oppervlak van een klaslokaal zodat tot 1964 alleen nog scholen gebouwd konden worden zonder gymzaal, schoollokaal en lokalen voor handwerken en handenarbeid.
Van de acht nog bestaande H-scholen zijn er twee nog min of meer in oorspronkelijke staat. De andere exemplaren hebben recent of in het verleden een uitbreiding gekregen, variërend van passend, minder passend tot verstorend. In het geval van de Goeman-Borgesiusschool is sprake van een uitbreiding rond 1990 waarbij de verglaasde verbindingsgangen en het tussenliggende 'buitenlokaal' vervangen zijn door een bouwvolume met verschillende (multifunctionele) ruimten op de begane grond en een rechthoekig bakstenen opbouw waarin vier extra klaslokalen zijn ondergebracht.

Waardering
Hoewel ook twee van de als monument aangewezen of aan te wijzen H-scholen een uitbreiding hebben gekregen (de Kans en de Slootermeerschool) en zowel het klaslokalenblok als de voorzieningenvleugel op nieuwe kunststoframen na nog behoorlijk gaaf zijn, is de uitbreiding van de Goeman-Borgesiusschool zowel in de structuur van de H-school als architectonisch zondermeer

als verstorend te beschouwen. Dat is ook de reden dat in de tussenwaardering van de orde 1 status het aspect 'architectonische waardering' niet de maximale score van vijf punten heeft gekregen maar drie punten (zie http://maps.amsterdam.nl/ordekaart_aup/).

Advies
MenA adviseert de Goeman-Borgesiusschool niet in procedure te brengen als gemeentelijk monument.

From: "5.1.2,e "
Sent: Tue, 14 Jun 2016 10:33:03 +0100
To: "5.1.2,e " <5.1.2,e @amsterdam.nl>
Cc: "5.1.2,e " <5.1.2,e @amsterdam.nl>
Subject: brief goeman borgsiusschool
Attachments: 2016-06-08 goeman borgesius monumentwaardigheid.docx, 2016-06-14 BR_monumentwaardigheid Goeman Borgesiusschool.docx

Hoi 5.1.2,e

Conceptadvies heb ik vorige week gemaild naar 5.1.2,e Deze brief ligt nu bij 5.1.2,e voor ondertekening.

Groet 5.1.2,e

5.1.2,e
Beleidsadviseur Monumenten en Archeologie
Gemeente Amsterdam
T 5.1.2,e
M 5.1.2,e
5.1.2,e @amsterdam.nl
5.1.2,e 5.1.2,e Amsterdam
amsterdam.nl/erfgoed
Werkdagen: maandag t/m donderdag

Gemeente Amsterdam

Bezoekadres
Herengracht 482
1017 CB Amsterdam

Postbus 10718
1001 ES Amsterdam
Telefoon 14 020
amsterdam.nl

Retouradres: Postbus 10718, 1001 ES Amsterdam

Stadsdeel Nieuw-West
5.1,2,e Ruimte en duurzaamheid,
5.1,2,e
Postbus 2003
1000 CA Amsterdam

Eveneens per mail: 5.1,2,e @amsterdam.nl

Datum 14 juni 2016
Ons kenmerk
Uw kenmerk
Behandeld door 5.1,2,e en Archeologie, 5.1,2,e 5.1,2,e
5.1,2,e @amsterdam.nl
Kopie aan 5.1,2,e

Onderwerp Monumentwaardigheid Goeman- Borgesiusschool

Geachte 5.1,2,e

Op 4 maart 2016 heeft u Monumenten en Archeologie verzocht om te adviseren over de monumentenstatus van de Goeman-Borgesiusschool aan de Aalbersestraat 35 in Nieuw-West. In de bijlage treft u ons advies aan.
Onze conclusie luidt als volgt: hoewel ook twee van de als monument aangewezen of aan te wijzen H-scholen een uitbreiding hebben gekregen (de Kans en de Slootermeerschool) en zowel het klaslokalenblok als de voorzieningenvleugel op nieuwe kunststoframen na nog behoorlijk gaaf zijn, is de uitbreiding van de Goeman-Borgesiusschool zowel in de structuur van de H-school als architectonisch zondermeer als verstorend is te beschouwen. Monumenten en Archeologie acht aanwijzing tot gemeentelijk monument op grond van bijgevoegd advies niet opportuun en adviseert u derhalve om de aanwijzingsprocedure tot gemeentelijk monument voor de Goeman-Borgesiusschool niet te starten.

Wel ondersteunen wij de suggestie van de Commissie voor Welstand en Monumenten d.d. 23/3/2016, om een oplossing voor de gewenste nieuwbouw te zoeken in een zodanige transformatie van de school dat een (substantieel) deel behouden blijft dat architectonisch en stedenbouwkundig richting kan geven aan de nieuwbouw. Daarbij zou een voor de hand liggende optie kunnen zijn de nog vrijwel gave voorzieningenvleugel te hergebruiken met als bijkomend voordeel dat dan ook het wandkunstwerk van Frieda Hunziker behouden kan blijven.

Met vriendelijke groeten,

5.1,2,e 5.1,2,e
5.1,2,e afdeling Monumenten

Een routebeschrijving vindt u op www.amsterdam.nl.

From: "5.1.2,e "
Sent: *Wed, 20 Jul 2016 10:16:12 +0100*
To: "5.1.2,e " <5.1.2,e @amsterdam.nl>
Subject: *RE: mogelijk kleurhistorisch onderzoek (Frieda Hunziker)*

Ha 5.1.2,e
Zou je nog op onderstaande vraag willen antwoorden?
5.1.2,e en Sloterweg met een brief namens het db afgehandeld worden of moet het echt een (db) besluit zijn?
Ik vermoed het eerste, maar wil graag toch nog even jouw goedvinden.
Groet, 5.1.2,e

Van: 5.1.2,e
Verzonden: dinsdag 19 juli 2016 15:38
Aan: 5.1.2,e
Onderwerp: RE: mogelijk kleurhistorisch onderzoek (Frieda Hunziker)

Oke wacht ik gewoon daar op.
Nog een laatste vraag, dan zal ik je vandaag niet meer lastig vallen ☺
Goeman en Sloterweg hebben allebei negatief advies.
Dat betekent dat ze door het db afgehandeld kunnen worden.
Is dit middels een besluit of kan het simpelweg gewoon door een afhandelingsbrief ondertekend door het db?

Van: 5.1.2,e
Verzonden: dinsdag 19 juli 2016 15:25
Aan: 5.1.2,e
Onderwerp: RE: mogelijk kleurhistorisch onderzoek (Frieda Hunziker)

Ik probeer morgen de handtekening onder de brief te krijgen van 5.1.2,e dan heb je echt een ondertekende versie.

Van: 5.1.2,e
Verzonden: dinsdag 19 juli 2016 15:23
Aan: 5.1.2,e
Onderwerp: RE: mogelijk kleurhistorisch onderzoek (Frieda Hunziker)

Ik bedoel staalmanplein.
Raak zelf in de war van alle aanvragen

Van: 5.1.2,e
Verzonden: dinsdag 19 juli 2016 15:13
Aan: 5.1.2,e
Onderwerp: RE: mogelijk kleurhistorisch onderzoek (Frieda Hunziker)

Oke dankjewel.
Begrijp ik daaruit goed dat de concepten die jij gestuurd hebt niet gewijzigd zijn.
M.a.w. kan ik bijvoorbeeld de sloterweg al aanleveren bij elles?
Gr, 5.1.2,e

Van: 5.1.2,e
Verzonden: dinsdag 19 juli 2016 15:03
Aan: 5.1.2,e
Onderwerp: RE: mogelijk kleurhistorisch onderzoek (Frieda Hunziker)

Hoi 5.1.2,e

Ik hoopte dat 5.1.2,e de begeleidende brieven al ondertekend had, ga er achteraan en hoop ze deze week te kunnen sturen.

Offerte volgt ook deze of volgende week.

Groet 5.1,2,e

Van: 5.1,2,e
Verzonden: dinsdag 19 juli 2016 14:48
Aan: 5.1,2,e
Onderwerp: RE: mogelijk kleurhistorisch onderzoek (Frieda Hunziker)

Ha 5.1,2,e
Dank je.
Kan jij mij nog wat inzicht verschaffen in wanneer ik de definitieve adviezen tegemoet kan zien voor Sloterweg en Staalmanplein.
En natuurlijk de offerte.
Daar werd intern al om gevraagd.
Groet, 5.1,2,e

PS Fijne vakantie gehad?

Van: 5.1,2,e
Verzonden: dinsdag 19 juli 2016 13:15
Aan: 5.1,2,e
CC: 5.1,2,e
Onderwerp: FW: mogelijk kleurhistorisch onderzoek (Frieda Hunziker)

5.1,2,e

Helaas is de school nog voorstander van sloop, zie de mail 5.1,2,e hieronder.
Wij gaan een offerte opvragen voor kleuronderzoek.

Dan ben je op de hoogte.

Groet 5.1,2,e

Van: 5.1,2,e
Verzonden: woensdag 13 juli 2016 10:33
Aan: 5.1,2,e ; 5.1,2,e
CC: 5.1,2,e ; 5.1,2,e
Onderwerp: RE: mogelijk kleurhistorisch onderzoek (Frieda Hunziker)

De school is nog steeds een voorstander van sloop. Dat zal ik in een besluit moeten voorleggen aan de wethouder en de raad. Om tegemoet te komen aan de weerstand die de wethouder daarbij gaat ontmoeten, zal er een goede oplossing gepresenteerd moeten worden voor het kunstwerk, zoveel staat inmiddels buiten kijf. Overschilderen op een andere locatie is een beetje een pseudo – oplossing naar mijn idee.. De school suggereerde onlangs om het kunstwerk te kantelen en op te nemen in de vloer met een doorzichtige giet-epoxy eroverheen of beloopbaar glas. Op die manier blijft het op zijn plek en ben je niet beperkt door een inflexibele muur. Ik moet zeggen dat ik het wel als een goede mogelijkheid zie (zij het dat het een hoop geld kost, maar dat is vers 2) .

Graag zou ik weten van jullie of dat in jullie ogen een goede oplossing is.

Een andere mogelijkheid is dat we hen alsnog overtuigen om de voorzieningenvleugel te laten staan. Alleen moet je de gymzaal dan alweer uitbreken en vraag ik mij een beetje af of dat dan nog een zinvol verhaal is. De school wil in ieder geval niet.

5.1,2,e kun jij in ieder geval een offerte opvragen voor een kleuronderzoek. Dan kunnen we het oplappen voordat het onder een laag epoxy gaat.

Met vriendelijke groet,

5.1,2,e
Adviseur Onderwijshuisvesting
Onderwijs, Jeugd en Zorg

Gemeente Amsterdam

M 5.1,2,e
E 5.1,2,e @amsterdam.nl

Van: 5.1,2,e
Verzonden: dinsdag 12 juli 2016 14:30
Aan: 5.1,2,e
CC: 5.1,2,e ; 5.1,2,e ; 5.1,2,e
Onderwerp: FW: mogelijk kleurhistorisch onderzoek (Frieda Hunziker)

Om heel eerlijk te zijn was dit helemaal aan mijn aandacht ontsnapt (sorry) maar ik krijg net –eindelijk- antwoord! Zie hieronder.
Is er nog behoefte aan een kleurhistorisch onderzoek/aanvulling, 5.1,2,e ?

Hoor graag!
Hartelijke groet, 5.1,2,e

Van: 5.1,2,e @cultureelerfgoed.nl]
Verzonden: dinsdag 12 juli 2016 14:27
Aan: 5.1,2,e
CC: 5.1,2,e
Onderwerp: RE: mogelijk kleurhistorisch onderzoek (Frieda Hunziker)

Beste 5.1,2,e
Dank voor de uitgebreide mail,
Excuses dat ik nu pas reageer.
Wat een interessant pproject.
Ik ga proberen of de studenten van de UvA hier iets kunnen betekenen.
Hopelijk kan ik snel meer duidelijkheid geven.

Met vriendelijke groet,

5.1,2,e (5.1,2,e) 5.1,2,e
Specialist kleur en schilderingen

.....
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Smallepad 5 | 3811 MG | Amersfoort | kamer 4.02
Postbus 1600 | 3800 BP | Amersfoort
.....
T 5.1,2,e
F 5.1,2,e
M 5.1,2,e
5.1,2,e @cultureelerfgoed.nl
www.cultureelerfgoed.nl
.....
werkdagen: maandag, dinsdag en vrijdag

Van: 5.1,2,e @amsterdam.nl]
Verzonden: donderdag 2 juni 2016 13:31
Aan: 5.1,2,e
CC: 5.1,2,e
Onderwerp: mogelijk kleurhistorisch onderzoek (Frieda Hunziker)

Beste 5.1,2,e

We spraken elkaar net kort aan de telefoon. Fijn dat ik je dit mag mailen.
Het kunstwerk waar het om draait is een wandschildering (let op: afmetingen zijn circa 4 x 21 meter!!) van Frieda Hunziker in de Goeman Borgesiusschool in Amsterdam Nieuw-West (Aalbersestraat).

Situatie in 2009, Foto van Bart Sorgedrager. Gepubliceerd in: Teijmant en Sorgedrager, *Geuzenveld*, Amsterdam 2009, p. 55-57

maquette ca 1963

We hebben in opdracht van de projectleider van het stadsdeel een waardestelling laten opstellen door 5.1,2,e In haar waardestelling heeft ze opgenomen dat kleurhistorisch onderzoek gewenst is (om –zogezegd- het plaatje compleet te krijgen). Ze schreef onder meer:: *De vraag is dan ook: heeft Hunziker de kleuren anders uitgevoerd of is dat bij latere restauraties gebeurd.* En: *Een onbekende heeft op die vijf lege plekken naar eigen fantasie verschillende gekleurde vormen aan de wandschildering toegevoegd, in plaats van de vijf opgemetselde deurruimtes als witte, blauwe, zwarte en rode rechthoeken te behouden (...) dus niet alleen op een paar plaatsen fantasievol bijgeschilderd maar is ook 'gerestaureerd' door vormen over te verven. Dat is hier en daar te zien omdat de 'nieuwe' kleurlaag qua kleur net iets afwijkt.*

De projectleider is nu benieuwd wat

a) de kosten van een kleurhistorisch onderzoek zijn, en
b) op welke termijn/hoe snel en door wie dat is uit te voeren

Als je mij met deze vragen zou kunnen helpen zou dat superfijn zijn. Een indicatie, ideeën en suggesties zijn natuurlijk van harte welkom.

Veel dank alvast!
Met vriendelijke groet,

5.1,2,e
Adviseur Strategie en Beleid
Monumenten & Archeologie

Gemeente Amsterdam

5.1,2,e
5.1,2,e
5.1,2,e @amsterdam.nl
werkdagen: ma-di-wo-vr

www.amsterdam.nl/erfgoed
Op dit bericht is een een proclaimer van toepassing: amsterdam.nl/proclaimer

---

De informatie verzonden in dit e-mail bericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Gebruik van deze informatie door anderen dan de geadresseerde is verboden. Indien u dit bericht ten onrechte ontvangt, wordt u verzocht de inhoud niet te gebruiken maar de afzender direct te informeren door het bericht te retourneren en het daarna te verwijderen. Openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding en/of verstrekking van de in de e-mail ontvangen informatie aan derden is niet toegestaan. De gemeente Amsterdam staat niet in voor de juiste overbrenging van een verzonden e-mail, noch voor de tijdige ontvangst daarvan. Externe e-mail wordt door de gemeente Amsterdam niet gebruikt voor het aangaan van verplichtingen.

From: "5.1,2,e " <5.1,2,e @sral.nl>
Sent: 5-8-2016 10:52:45
To: "5.1,2,e
5.1,2,e " <5.1,2,e @amsterdam.nl>;"5.1,2,e @sral.nl" <5.1,2,e @sral.nl>;"5.1,2,e
5.1,2,e " <5.1,2,e @planet.nl>;"5.1,2,e " <5.1,2,e @sral.nl>
CC:
Subject: offerte
Attachments: 2016.080.doc; retrae.vcf;

Geachte 5.1,2,e

namens mijn collega 5.1,2,e 5.1,2,e mail ik u hierbij de offerte m.b.t. kleurhistorisch onderzoek.

Met vriendelijke groet,

5.1,2,e

SRAL
Restauratie, onderzoek en advies

OFFERTE

Stichting Restauratie
5.1,2,e
Avenue Céramique 224
NL 5.1,2,e Maastricht
T 5.1,2,e
F 5.1,2,e
info@sral.nl
www.sral.nl

provincie limburg

Gemeente Amsterdam
5.1,2,e
Adviseur Strategie en Beleid
Monumenten & Archeologie
5.1,2,e @amsterdam.nl

Datum: 4 augustus 2016

Referentienummer: 0.2016.080

Betreft: kleurhistorisch onderzoek

Geachte 5.1,2,e

In reactie op uw verzoek per email van 1 augustus jl., betreffende een kleurhistorisch onderzoek naar de wandschildering van Frieda Hunziker in de Goeman Borgesiusschool te Amsterdam Nieuw-West, sturen we hierbij een voorstel met kostenraming. Naar aanleiding van het telefoongesprek met u op woensdagmiddag 3 augustus is vastgesteld dat een kleurhistorische verkenning waarschijnlijk voldoende informatie zal geven om de waardestelling van 5.1,2,e te completeren.

Dit specifieke verkennend onderzoek behelst de volgende stappen:

1. Voorbereiding,:
- bestuderen van door de opdrachtgever verstrekt bronnenmateriaal

2. Onderzoek ter plaatse:
- opname en beschrijving schilderingen (vaststellen conditie, latere overschilderingen en restauraties)
- uitvoeren van enkele puncties, sonderingen (vaststellen van opbouw verflagen) en reinigingstesten (in overleg)
- waarnemingen over historische materialen/kleuren en aanpassing/aantasting van schilderingen
- een beperkt aantal monsters (5-10) wordt beredeneerd genomen en microscopisch geanalyseerd (laagopbouw, degradatieaspecten; in overleg)

KvK: 41072298
BTW: 5.1,2,e
Bank: ABN AMRO
IBAN: 5.1,2,e
BIC: ABNANL2A

SRAL
Restauratie, onderzoek en advies

3. Uitwerken onderzoek
- rapportage van bevindingen waarin de resultaten van het onderzoek in situ en aanvullend bronnenonderzoek, analyse en interpretatie zijn vermeld
- conclusie met interpretatie van de onderzoeksresultaten van de diverse stadia van de muurschildering t.b.v. waardenstelling
- aangeven van mate van accuraatheid huidige situatie

4. Advies en praktische mogelijkheden van de kleurhistorische verkenning
- op basis van het onderzoek wordt een advies gegeven over gaafheid van de muurschildering,
- over mogelijkheden voor conservering/restauratie en
- eventuele preventieve beschermings-, verplaatsings- en onderhoudssmaatregelen.

Deze opzet volgt in grote lijnen de uitvoeringsrichtlijnen voor kleurhistorisch onderzoek zoals die recent vastgesteld zijn door de Stichting Erkende Restauratiekwaliteit Monumentenzorg. Mocht er onduidelijkheid zijn over het voorstel of de kostenraming dan hoor ik graag uw reactie, zoals we dat ook telefonisch hebben afgesproken.

Kosten: € 5.1,2,e excl. 21 % BTW.

In de verwachting u hiermee een duidelijk en volledig voorstel te hebben gedaan, verblijf ik

Met vriendelijke groet,

5.1,2,e

From: "5.1,2,e"
Sent: *Thu, 18 Aug 2016 12:22:18 +0100*
To: "5.1,2,e" <5.1,2,e@amsterdam.nl>; "5.1,2,e" <5.1,2,e@amsterdam.nl>
Cc: "5.1,2,e" <5.1,2,e@amsterdam.nl>; "5.1,2,e" <5.1,2,e@amsterdam.nl>
Subject: *RE: mogelijk kleurhistorisch onderzoek (Frieda Hunziker)*

5.1,2,e iemand een vergelijkbare situatie? Ik ben wel heeeel benieuwd naar de kosten namelijk...

Van: 5.1,2,e
Verzonden: vrijdag 15 juli 2016 15:16
Aan: 5.1,2,e; 5.1,2,e
CC: 5.1,2,e; 5.1,2,e
Onderwerp: RE: mogelijk kleurhistorisch onderzoek (Frieda Hunziker)

5.1,2,e en 5.1,2,e + 5.1,2,e

Goed om te weten wat de stand van zaken is.
In mijn ogen is hetgeen wat de school suggereert, niet alleen een goede oplossing voor deze casus maar mogelijk zelfs een hele goede generieke oplossing! Voor een wand/groot & 'plat' werk!
Een kunstwerk blijft zo –hoewel lichtelijk uit de originele context getrokken- op zijn plek (ensemblewaarde blijft zo overeind). Gevoelsmatig sterker dan overschilderen op (een ander formaat op) een andere locatie.

In mijn ogen een goede oplossing dus. Maar ik leg dit graag voor aan 5.1,2,e en ik wil voorstellen dat ik dit ook even voorleg aan de werkgroep monumentale kunst van Erfgoedvereniging Heemschut (5.1,2,e). Kan geen kwaad om hen van tevoren te 'consulteren'. *Hoor natuurlijk graag even van jullie horen of dat oké is.*

Geen idee wat het aan (extra) kosten met zich meebrengt. Een glazen vloer klinkt erg kostbaar en levert ander/intensiever onderhoud op en als je aan een doorzichtige epoxyvloer denkt, denk je ook meteen aan speciale beschermende coating/behandeling enz.. Maar goed: jij zegt ook al – goede mogelijkheid even los van het kostenplaatje.

Ik ga doorvragen bij de RCE: zij zijn al bezig met de vraag (willen nu studenten betrekken voor het onderzoek). Ik zou natuurlijk parallel een offerteverzoek uit kunnen zetten bij een bureau voor kleuronderzoek?

Hartelijke groet,
5.1,2,e

Van: 5.1,2,e
Verzonden: woensdag 13 juli 2016 10:33
Aan: 5.1,2,e; 5.1,2,e
CC: 5.1,2,e; 5.1,2,e
Onderwerp: RE: mogelijk kleurhistorisch onderzoek (Frieda Hunziker)

De school is nog steeds een voorstander van sloop. Dat zal ik in een besluit moeten voorleggen aan de wethouder en de raad. Om tegemoet te komen aan de weerstand die de wethouder daarbij gaat ontmoeten, zal er een goede oplossing gepresenteerd moeten worden voor het kunstwerk, zoveel staat inmiddels buiten kijf. Overschilderen op een andere locatie is een beetje een pseudo – oplossing naar mijn idee.. De school suggereerde onlangs om het kunstwerk te kantelen en op te nemen in de vloer met een doorzichtige giet-epoxy eroverheen of beloopbaar glas. Op die manier blijft het op zijn plek en ben je niet beperkt door een inflexibele muur. Ik moet zeggen dat ik het wel als een goede mogelijkheid zie (zij het dat het een hoop geld kost, maar dat is vers 2) .

Graag zou ik weten van jullie of dat in jullie ogen een goede oplossing is.

Een andere mogelijkheid is dat we hen alsnog overtuigen om de voorzieningenvleugel te laten staan. Alleen moet je de gymzaal dan alweer uitbreken en vraag ik mij een beetje af of dat dan nog een zinvol verhaal is. De school wil in ieder geval niet.

5.1.2,e kun jij in ieder geval een offerte opvragen voor een kleuronderzoek. Dan kunnen we het oplappen voordat het onder een laag epoxy gaat.

Met vriendelijke groet,

5.1.2,e
Adviseur Onderwijshuisvesting
Onderwijs, Jeugd en Zorg

Gemeente Amsterdam

M 5.1.2,e
E 5.1.2,e @amsterdam.nl

Van: 5.1.2,e
Verzonden: dinsdag 12 juli 2016 14:30
Aan: 5.1.2,e
CC: 5.1.2,e ; 5.1.2,e ; 5.1.2,e
Onderwerp: FW: mogelijk kleurhistorisch onderzoek (Frieda Hunziker)

Om heel eerlijk te zijn was dit helemaal aan mijn aandacht ontsnapt (sorry) maar ik krijg net –eindelijk- antwoord! Zie hieronder.
Is er nog behoefte aan een kleurhistorisch onderzoek/aanvulling, 5.1.2,e ?

Hoor graag!
Hartelijke groet, 5.1.2,e

Van: 5.1.2,e @cultureelerfgoed.nl]
Verzonden: dinsdag 12 juli 2016 14:27
Aan: 5.1.2,e
CC: 5.1.2,e
Onderwerp: RE: mogelijk kleurhistorisch onderzoek (Frieda Hunziker)

Beste 5.1.2,e
Dank voor de uitgebreide mail,
Excuses dat ik nu pas reageer.
Wat een interessant pproject.
Ik ga proberen of de studenten van de UvA hier iets kunnen betekenen.
Hopelijk kan ik snel meer duidelijkheid geven.

Met vriendelijke groet,

5.1.2,e (5.1.2,e) 5.1.2,e
Specialist kleur en schilderingen

.....
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Smallepad 5 | 5.1.2,e | Amersfoort | kamer 4.02
Postbus 1600 | 3800 BP | Amersfoort
.....
T 5.1.2,e
F 5.1.2,e
M 5.1.2,e
5.1.2,e @cultureelerfgoed.nl
www.cultureelerfgoed.nl
.....
werkdagen: maandag, dinsdag en vrijdag

Van: 5.1.2,e @amsterdam.nl]
Verzonden: donderdag 2 juni 2016 13:31

Aan: 5.1.2,e
CC: 5.1.2,e
Onderwerp: mogelijk kleurhistorisch onderzoek (Frieda Hunziker)

Beste 5.1.2,e

We spraken elkaar net kort aan de telefoon. Fijn dat ik je dit mag mailen.
Het kunstwerk waar het om draait is een wandschildering (let op: afmetingen zijn circa 4 x 21 meter!!) van Frieda Hunziker in de Goeman Borgesiusschool in Amsterdam Nieuw-West (Aalbersestraat).

Situatie in 2009, Foto van Bart Sorgedrager. Gepubliceerd in: Teijmant en Sorgedrager, *Geuzenveld*, Amsterdam 2009, p. 55-57

maquette ca 1963

We hebben in opdracht van de projectleider van het stadsdeel een waardestelling laten opstellen door 5.1.2,e In haar waardestelling heeft ze opgenomen dat kleurhistorisch onderzoek gewenst is (om –zogezegd- het plaatje compleet te krijgen). Ze schreef onder meer:: *De vraag is dan ook: heeft Hunziker de kleuren anders uitgevoerd of is dat bij latere restauraties gebeurd.* En: *Een onbekende heeft op die vijf lege plekken naar eigen fantasie verschillende gekleurde vormen aan de wandschildering toegevoegd, in plaats van de vijf opgemetselde deurruimtes als witte, blauwe, zwarte en rode rechthoeken te behouden (...) dus niet alleen op een paar plaatsen fantasievol bijgeschilderd maar is ook 'gerestaureerd' door vormen over te verven. Dat is hier en daar te zien omdat de 'nieuwe' kleurlaag qua kleur net iets afwijkt.*

De projectleider is nu benieuwd wat

a) de kosten van een kleurhistorisch onderzoek zijn, en
b) op welke termijn/hoe snel en door wie dat is uit te voeren

Als je mij met deze vragen zou kunnen helpen zou dat superfijn zijn. Een indicatie, ideeën en suggesties zijn natuurlijk van harte welkom.

Veel dank alvast!
Met vriendelijke groet,

5.1,2,e
Adviseur Strategie en Beleid
Monumenten & Archeologie

Gemeente Amsterdam

5.1,2,e
5.1,2,e
5.1,2,e @amsterdam.nl
werkdagen: ma-di-wo-vr

www.amsterdam.nl/erfgoed
Op dit bericht is een een proclaimer van toepassing: amsterdam.nl/proclaimer

---

De informatie verzonden in dit e-mail bericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Gebruik van deze informatie door anderen dan de geadresseerde is verboden. Indien u dit bericht ten onrechte ontvangt, wordt u verzocht de inhoud niet te gebruiken maar de afzender direct te informeren door het bericht te retourneren en het daarna te verwijderen. Openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding en/of verstrekking van de in de e-mail ontvangen informatie aan derden is niet toegestaan. De gemeente Amsterdam staat niet in voor de juiste overbrenging van een verzonden e-mail, noch voor de tijdige ontvangst daarvan. Externe e-mail wordt door de gemeente Amsterdam niet gebruikt voor het aangaan van verplichtingen.

From: "5.1.2.e"
Sent: *Fri, 19 Aug 2016 08:30:44 +0100*
To: "5.1.2.e" <5.1.2.e@amsterdam.nl>
Cc: "5.1.2.e" <5.1.2.e@amsterdam.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@amsterdam.nl>; "5.1.2.e" <5.1.2.e@amsterdam.nl>
Subject: *RE: mogelijk kleurhistorisch onderzoek (Frieda Hunziker)*
Attachments: *offerte*

5.1.2.e

Zie bijgevoegd de offerte van SRAL. Heb 5.1.2.e 5.1.2.e ook aan de telefoon gesproken, klonk goed.
Mag ik jou vragen het 'stokje'/contact over te pakken? Ik ben de komende twee weken vrij.

(Mocht ik nog wat horen van het andere bureau en/of de RCE, dan laat ik dat natuurlijk weten.)

Groet, 5.1.2.e

Van: 5.1.2.e
Verzonden: woensdag 13 juli 2016 10:33
Aan: 5.1.2.e; 5.1.2.e
CC: 5.1.2.e; 5.1.2.e
Onderwerp: RE: mogelijk kleurhistorisch onderzoek (Frieda Hunziker)

Reeds beoordeeld in dit document

Reeds beoordeeld in dit document

Reeds beoordeeld in dit document

5.1.2.e Reeds beoordeeld in dit document

Reeds beoordeeld in

5.1.2.e
Reeds beoordeeld in dit document

Gemeente Amsterdam

M 5.1.2.e
E 5.1.2.e@amsterdam.nl

Van: 5.1.2.e
Verzonden: dinsdag 12 juli 2016 14:30
Aan: 5.1.2.e

From: "5.1,2,e"
Sent: *Wed, 1 Feb 2017 15:19:33 +0100*
To: "5.1,2,e" <5.1,2,e@amsterdam.nl>; "5.1,2,e" <5.1,2,e@amsterdam.nl>
Subject: *FW: Weekendmap voordracht sloop/nieuwbouw Goeman Borgesius*
Attachments: *brief cie JC inzake nieuwbouw goeman borgesius.docx, de_leden_Duijndam__SP___Van_den_Heuvel__D66__en_Van_den_Berg__PvdA__inzake_de_bedreigde_wandkunst_in_de_Goeman_Borgesiusschool..pdf, BDA2017-557 Verzoek uitspraak inz nieuwbouw Goeman Borgesiusschool.pdf, adviesmena-goemanborgesius.pdf, Weekendmap Goeman Borgesius concept JV.docx*
Importance: *High*

Bij deze de stukken. Gaat het ook in de weekendmap naar 5.1,2,e?

Van: 5.1,2,e
Verzonden: woensdag 1 februari 2017 13:27
Aan: 5.1,2,e
CC: 5.1,2,e; 5.1,2,e
Onderwerp: Weekendmap voordracht sloop/nieuwbouw Goeman Borgesius

Hoi 5.1,2,e

Bijgevoegd een weekendmap voordracht inclusief een concept commissiebrief. Deze gaat parallel in de weekendmap van 5.1,2,e vanuit portefeuille cultuur.

We hebben op één zin nog overleg met M&A over schrappen dan wel anders formuleren. Graag jouw blik en reactie.

Groet,

5.1,2,e
Strategisch beleidsadviseur onderwijshuisvesting

Gemeente Amsterdam

5.1,2,e
5.1,2,e@amsterdam.nl
Aanwezig: ma, di, wo, do

Gemeente Amsterdam

Bezoekadres
5.1,2,e
1011 NH Amsterdam

Postbus 1840
1011 NH Amsterdam
Telefoon 14 020
amsterdam.nl

Retouradres: Postbus 1840, 1000 BV Amsterdam

Raadscommissie Jeugd en Cultuur Amsterdam

Datum Xx xxxxxx 2017
Behandeld door 5.1,2,e RVE Onderwijs Jeugd en Zorg, 5.1,2,e @amsterdam.nl
Kopie aan -

Onderwerp Vervolgtraject nieuwbouw Goeman Borgesiusschool

Geachte leden van de raadscommissie Jeugd en Cultuur,

Op 23 februari 2016 zijn door de leden Duijndam (SP), Van den Heuvel (D66) en Van den Berg (PvdA) schriftelijke vragen gesteld naar aanleiding van de voorgenomen sloop van de Goeman Borgesiusschool in Nieuw-West en het daarin aanwezige wandkunstwerk van Frida Hunziker. In reactie hierop heeft het college een antwoordbrief opgesteld, waarin opgenomen de volgende stellingen:

a) Het college is op de hoogte van de cultuurhistorische waarde van deze school / H-Scholen in het algemeen. Het college is ook op de hoogte van de aanwezigheid van het kunstwerk.
b) De cultuurhistorische waarde van dit kunstwerk zal nader worden vastgesteld en op basis daarvan zal worden bekeken of behoud gewenst is.
c) Indien dit het geval is zal het college zich inspannen het kunstwerk te behouden. Gezien de omvang (20x3,5m.) zal dit lastig zijn. Mogelijkheden alternatieve locatie en kosten worden onderzocht.
d) Besluit tot sloop van gebouw dateert uit 2008 en is nogmaals bevestigd in IHP van 2009 en 2012-2014 en het OHP 2012. Hiermee zijn onherroepelijke toezeggingen gedaan aan het schoolbestuur StWT (Stichting Westelijke Tuinsteden); het zou van onbehoorlijk bestuur getuigen hier op terug te komen. Op basis hiervan is er geen aanvullend onderzoek gedaan naar renovatie. Wel zijn alternatieve locaties gezocht maar niet gevonden.

Afgelopen jaar heeft afdeling Onderwijshuisvesting in samenwerking met Monumenten en Archeologie (hierna: MenA) deze zaken verder uitgewerkt. Middels deze brief wordt u van de voortgang op de hoogte gesteld.

Voorbereiding sloop/nieuwbouw Goeman Borgesiusschool
Het voornemen tot sloop op basis van de eerder aangevoerde argumenten blijft ongewijzigd. De sloop zal 2e helft 2017 aanvangen. MenA heeft op 30 mei 2016 een advies uitgebracht over het

gebouw naar aanleiding van een verzoek 5.1,2,e Heemschut om het gebouw aan te wijzen als gemeentelijk monument. Dit advies luidde negatief. Wel wordt in de begeleidende brief bij het advies het bijzondere wandkunstwerk van Frida Hunziker genoemd. En daarbij wordt voorgesteld om de vrijwel gave voorzieningenvleugel, met het waardevolle kunstwerk, te behouden. Op 2 november 2016 heeft de Bestuurscommissie Nieuw West het advies om de school niet aan te wijzen als gemeentelijk monument overgenomen.

Onderzoeken bedreigd wandkunstwerk Frida Hunziker
Onderwijshuisvesting heeft in overleg met MenA een kunst- en cultuurhistorische waardestelling laten uitvoeren naar het wandkunstwerk. Hieruit is op te maken dat het gaat om een kwalitatief hoogstaand en bijzonder werk van een abstract werkende, gerenommeerde kunstenares. Advies is om het werk te conserveren. Aanvullend kleuronderzoek wijst uit dat een aanzienlijk deel is overgeschilderd, aangevuld door derden en dat het kunstwerk door de jaren heen is verkleurd. Mede om die reden is het vervaardigen van een replica een goed alternatief.
Op basis van de onderzoeken stemt MenA in met behoud middels het vervaardigen van een replica in de nieuwbouw. Het kunstwerk is oorspronkelijk bekostigd op basis van een gemeentelijke regeling waarbij 1% van de bouwkosten gereserveerd werd voor kunst. De kosten voor het vervaardigen van een replica (ca. € 5.1,2,b) komen overeen met 1% van de renovatiekosten en zijn daarmee in lijn met de oorspronkelijke waarde. De meerwaarde van de optie 'herplaatsing' (kosten: ca. € 5.1,2,b voor uitname, herplaatsing en restauratie) is minder goed te onderbouwen. De kosten voor een replica worden als aanvullend budget aangevraagd op het onderwijshuisvestingsprogramma 2018.

Bescherming monumentwaardige wandkunst.
Over de betere bescherming van monumentale wandkunst bent u op 7 juni 2016 reeds geïnformeerd (Bestuurlijke reactie initiatiefvoorstel "Monumentale Wandkunst").
In het initiatiefvoorstel "Monumentale Wandkunst" wordt gesteld dat kosten voor behoud in eerste instantie moeten worden gedragen door de eigenaar. Door het afgeven van een beschikking voor sloop-nieuwbouw heeft de gemeente zich in dit geval verplicht tot het leveren van bouwrijpe grond en de bestaande opstal te slopen. Het schoolbestuur draagt het pand na ontruiming daarom over aan de gemeente, die op dat moment weer eigenaar wordt. De kosten voor behoud wandkunst komen daarmee voor rekening van de gemeente.
Tot nu toe is er nog geen structureel budget voor behoud van monumentale wandkunst beschikbaar. Naar aanleiding van het initiatiefvoorstel wordt er gewerkt aan een jaarlijks budget voor behoud van monumentale wandkunst. Om hieraan tegemoet te komen, wordt de subsidieverordening Kleine Subsidie aangepast. De middelen zijn (vooralsnog) niet uitgebreid en de vraag is nu al groot.
Om het risico op verdere vertraging te beperken (school wacht al acht jaar op uitvoering) wordt de alternatieve mogelijkheid benut om de kosten op te voeren op het Onderwijshuisvestingplan 2018.

Bescherming monumentwaardige gebouwen op het Onderwijshuisvestingsprogramma
Afdeling Onderwijshuisvesting maakt in overleg met MenA nadere afspraken over de wijze waarop aanvragen voor sloop-nieuwbouw worden behandeld in het Onderwijshuisvestingsplan.

Bij monumenten is renovatie al het uitgangspunt. Nu zal ook bij architectuurorden 1 en 2 renovatie als uitgangspunt gaan dienen tenzij onderzoek aantoont dat dit niet mogelijk is. Bij de beoordeling van het komende OHP (aanvragen voor OHP2018) zal dit uitgangspunt al zoveel mogelijk in praktijk worden gebracht. Afspraken kunnen definitief worden vastgelegd in de nieuwe huisvestingsverordening (verwacht voor OHP 2019).

De Goeman Borgesius is 1 van de 10 zogenaamde H-scholen (vernoemd naar de vorm van de plattegrond) die in de wederopbouwperiode in Nieuw-West zijn gebouwd. Vier van deze scholen zijn inmiddels gesloopt. Twee scholen (Kentalis Signis en Slotermeerschool) zijn aangewezen als monument. De Kans zit in aanvraagprocedure tot monument (positief advies van MenA). De Multatulischool en De Kans zijn gerenoveerd naar hedendaags niveau en blijven in gebruik.
De Slotermeerschool wordt gerenoveerd en voor de Louis Bouwmeesterschool – eerder aangewezen voor sloop – heeft StWT ook de geschiktheid opnieuw onderzocht. Deze heroverweging is positief uitgevallen. Dit gebouw wordt nu dus ook gerenoveerd. Na sloop van de Goeman Borgesius zullen de 5 nog resterende H-scholen in gebruik blijven; bij 4 scholen is een volledige renovatie al uitgevoerd of al bekostigd. Door aanpassing van de huisvestingsverordening zullen zij beter beschermd zijn tegen nieuwe sloopplannen.

Vertrouwende u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Simone Kukenheim
Wethouder

Gemeente Amsterdam
Gemeenteraad
Gemeenteblad

R

Schriftelijke vragen

Jaar	2016
Afdeling	1
Nummer	361
Datum akkoord	college van b&w van 19 april 2016
Publicatiedatum	22 april 2016

Onderwerp

Beantwoording schriftelijke vragen van de leden Duijndam, Van den Heuvel en Van den Berg van 23 februari 2016 inzake de bedreigde wandkunst in de Goeman Borgesiusschool.

Aan de gemeenteraad

Toelichting door vragenstellers:

In de Nieuwsbrief Nieuw-West van 18 februari 2016 staat dat Nieuw-West na de zomer van 2016 de Goeman Borgesiusschool in Geuzenveld wil slopen. Dat zou niet alleen het einde betekenen van een monumentwaardig schoolgebouw, maar ook dreigt de enige behouden wandschildering van de bekende kunstenares Frieda Hunziker in de puinbak te verdwijnen.

Vragenstellers hebben een week geleden een initiatiefvoorstel ingediend tot behoud van naoorlogse wandkunst. Daarin wordt onder meer de wandschildering van Frieda Hunziker in de Goeman Borgesiusschool in Geuzenveld genoemd als naoorlogs kunstwerk dat zich in de gevarenzone bevindt.

Gezien het vorenstaande hebben de leden Duijndam, Van den Heuvel en Van den Berg, respectievelijk namens de fracties van de SP, D66 en de PvdA, op grond van artikel 45 van het Reglement van orde voor de raad van Amsterdam, de volgende schriftelijke vragen aan het college van burgemeester en wethouders gesteld:

1. Is het college zich bewust van de cultuurhistorische waarde van het schoolgebouw en de bijzondere wandschildering van Frieda Hunziker in de school?

   Antwoord:
   Ja, het college is op de hoogte van de cultuurhistorische waarde van de school. Het college is ook op de hoogte van de aanwezigheid van de bijzondere wandschildering.

2. Is het college het met vragenstellers eens dat in ieder geval de naoorlogse wandschildering behouden bewaard zou moeten worden? Kan het college het antwoord toelichten?

   Antwoord:
   Om de monumentale waarde van de naoorlogse wandschildering te bepalen, wordt binnenkort een waardestelling door een externe vakspecialist gestart. Afhankelijk van de uitkomst van dit onderzoek wordt bepaald of behoud van deze wandschildering gewenst is.

3. Is de sloop van de Goeman Borgesiusschool onherroepelijk?

Antwoord:
In 2004 heeft de gemeenteraad het vernieuwingsplan Geuzenveld-Zuid vastgesteld waarin is vastgelegd dat de Goeman Borgesiusschool vernieuwd moet worden. In eerste instantie is uitgegaan van renovatie in combinatie met uitbreiding van het gebouw. Vanwege de staat van het gebouw en de gewijzigde onderwijsbehoeften heeft de deelraad Geuzenveld-Slotermeer in 2008 met de vaststelling van de "Aanvullende Randvoorwaarden uitwerkingsplan Dudokbuurt" gekozen voor sloop van de Goeman Borgesiusschool. Sinds die tijd zijn de school, het schoolbestuur en de gemeente met elkaar in overleg over vernieuwing van de school. In de Integrale onderwijs Huisvestingsprogramma's (IHP) van zowel 2009 als 2012-2014 is de school nieuwbouw toegekend. Hiermee zijn onherroepelijke toezeggingen gedaan aan het schoolbestuur en het zou van onbehoorlijk bestuur getuigen als we daar nog op terug komen.

Overigens zijn op dit moment al 3 H-scholen in Nieuw-West aangewezen als gemeentelijk monument (Slootermeerschool, Signis-school en Multatulischool). Voor De Kans loopt op dit moment de aanwijzingsprocedure. Zoals het er nu naar uitziet zal ook de Louis Bouwmeesterschool behouden blijven. Dit betekent dat van de (oorspronkelijk) 10 H-scholen er 5 behouden blijven. (H-scholen zijn basisscholen met een H-vormgie plattegrond, die ondermeer in Nieuw-West in de jaren 50 en 60 gebouwd zijn).

4. Zijn er alternatieven onderzocht voor de sloop van de school? Is er gekeken naar de mogelijkheden van renovatie van de school en aanpassing aan de eisen van het moderne onderwijs? Zo ja, kan het college vragenstellers dan op de hoogte brengen van de uitkomsten van het onderzoek? Zo nee, kan er dan alsnog een onderzoek worden gestart?

Antwoord:
Gezien de eerdere besluiten en toezeggingen is de mogelijkheid van renovatie niet onderzocht. Wel is er gezocht naar alternatieve locaties waar nieuwbouw van de school mogelijk zou zijn. Deze blijken helaas niet aanwezig te zijn of op dusdanige problemen te stuiten (luchthavenindelingsbesluit LIB), dat ze niet haalbaar zijn.

5. Is het college bereid, zich in te zetten voor behoud van de wandschildering, hetzij door renovatie in plaats van sloop/nieuwbouw van de school, hetzij door terugplaatsing van de wandschildering in de nieuwe school of elders in Nieuw-West?

Antwoord:
Dit is afhankelijk van de uitkomsten van het onderzoek en de waardestelling zoals genoemd in het antwoord op vraag 2. Gezien de omvang van het kunstwerk (20 x 3 m) is herplaatsing - dat wil zeggen, het inpassen in nieuwbouw- lastig, omdat de meeste nieuwbouwscholen niet over een dergelijk wandoppervlak beschikken. Als onderzoek uitwijst dat herplaatsing gezien de cultuurhistorische waarde wenselijk is, dan zal het college zich inspannen om mogelijke locaties te vinden.

Het college houdt de raad hiervan op de hoogte. Er wordt nu alvast oriënterend gekeken naar herplaatsingsmogelijkheden. Voor herplaatsing is op dit moment geen financiering aanwezig.

Burgemeester en wethouders van Amsterdam

5.1,2,e secretaris

E.E. van der Laan, burgemeester

AMSTERDAM NIEUW WEST

ONDERNEMEND
OPENBAAR ONDERWIJS
Westelijke Tuinsteden

Bestuursdienst Amsterdam
Directie : Best.staf
Datum in : 30 jan. 2017
Reg.nr. :
Class. nr.: 2017/557
Beh. ambt.: Cluster R&E
van BM / Weth.:
☒ ter kennisname Kukenheim
☐ ter verdere beh.
☐ om advies
datum verz.:
naar DIV dd.:

Gemeente Amsterdam
College van Burgemeester en Wethouders
T.a.v. mevrouw S. Kukenheim
Postbus 202
1000 AE Amsterdam

Amsterdam, 13 januari 2017
Kenmerk: 2017-0111-AmK-001
Onderwerp: Verzoek uitspraak inzake vervangende nieuwbouw Goeman Borgesiusschool

Geachte mevrouw Kukenheim,

Middels dit schrijven verzoekt Stichting Westelijke Tuinsteden, de gemeente Amsterdam uitspraak te doen ten aanzien van de realisatie van vervangende nieuwbouw voor de Goeman Borgesiusschool en formeel akkoord te geven op de sloop van het huidige gebouw, een 'H-school', conform het besluit voor vervangende nieuwbouw zoals opgenomen het Huisvestingsprogramma Primair Onderwijs 2009 en de afgegeven beschikking voor vervangende nieuwbouw in 2013.

Op dit moment is de Commissie Welstand niet overtuigd van de noodzaak tot sloop van het huidige gebouw aan de Aalbersestraat 35, waardoor een impasse is ontstaan, welke cruciale gevolgen heeft voor de voortgang van het project, dat al enorm is vertraagd. Deze vertraging heeft direct effect op de onderwijskwaliteit van de Goeman Borgesiusschool, welke in het huidige gebouw onvoldoende kan worden vormgegeven. Daarnaast dreigt de school nu de kans te missen, om deze zomer te verhuizen naar de reeds bestaande tijdelijke huisvesting aan 5.1,2,e welke slechts nog tijdelijk beschikbaar is (in verband met een lopende tender voor realisatie woningbouw op deze locatie). Het tijdelijke gebruik van de huisvesting aan de Lodewijk van Deysselstraat lijkt vooralsnog de enige mogelijkheid om in de omgeving van de school betaalbare tijdelijke huisvesting te vinden. Als deze kans niet verzilverd wordt sloop en nieuwbouw steeds moeilijker.

Voor een volledig beeld volgt hieronder een toelichting op de situatie met betrekking tot H-scholen in Amsterdam en de noodzaak voor nieuwbouw voor de Goeman Borgesiusschool. In de bijlages wordt de relatie gelegd met de overige vernieuwingsprojecten die plaatsvinden bij de andere H-scholen, welke onder het bevoegd gezag van Stichting Westelijke Tuinsteden ressorteren.

'H-SCHOLEN'
In Amsterdam zijn in de periode 1950-1960 in totaal tien zgn. 'H-scholen' gerealiseerd door de Dienst Publieke Werken van de gemeente. De term H-school ontleent zich aan de voetprint van het gebouw dat de vorm heeft van een H, met in één 'poot' van de H een voorzieningenstrook (gymzaal/aula) in de andere 'poot', twaalf onderwijslokalen verdeeld over twee lagen. Per twee lokalen wordt het onderwijs gescheiden door een groot trappenhuis. In de oorspronkelijke situatie werden de twee poten van de H met elkaar verbonden door glazen gangen en bevond zich in het middendeel een binnentuin. Twee van de tien H-scholen zijn in het verleden gesloopt.

ONDERNEMEND
OPENBAAR ONDERWIJS
Westelijke Tuinsteden

ONDERWIJS VROEGER EN NU

In de jaren '50-'60 sloot deze gebouwvorm perfect aan bij het klassikale onderwijs dat toen werd gegeven, maar het hedendaagse onderwijs is totaal anders ingericht en vraagt om andere, meer flexibele huisvestingsvormen. Onderwijs is niet meer tijd- en plaatsgebonden, leerlingen werken veelal klasoverstijgend, in units of in andere samenwerkingsvormen. Leerlingen krijgen instructie op digitale schoolborden om vervolgens zelfstandig op een tablet op leerpleinen te (ver)werken. In tegenstelling tot vijftig jaar geleden is talentontwikkeling, het stimuleren van zelfstandigheid en eigen verantwoordelijkheid, samenwerking en het besef dat elk kind uniek is, volledig geïntegreerd in het hedendaagse onderwijs.

OVERDRACHT H-SCHOLEN

Bij de verzelfstandiging van het openbaar basisonderwijs in 2006-2007 werden aan Stichting Westelijke Tuinsteden zes (van de in totaal in Amsterdam nog acht aanwezige) H-scholen overgedragen, te weten in Slotervaart de Louis Bouwmeesterschool en in Geuzenveld-Slotermeer de P.J. Troelstraschool, Goeman Borgesiusschool, Burgemeester De Vlugtschool, Slootermeerschool en De Kans (toen nog De Kade). Hierdoor werd Stichting Westelijke Tuinsteden juridisch eigenaar van 75% van het H-scholenbestand in Amsterdam.

'ENERGIEVRETERS'

De H-scholen zijn gerealiseerd in een periode dat energiebesparing en duurzaamheid geen beduidende rol speelden. De isolatiewaarde van deze gebouwen is dan ook bijzonder laag, wat tot gevolg heeft dat het gasverbruik extreem hoog is. Het in jaren '90 toegepaste (eerste fase) dubbel glas is verouderd, voldoet niet meer en is slechts een pleister op de wonden. Daarbij zorgt de inefficiënte vorm van het gebouw voor veel extra gevel- en vloeroppervlak en daarmee een onvermijdbare overdimensionering, waardoor onderwijsgeld wordt uitgegeven aan de exploitatie van het gebouw. Als voorbeeld: Van het verschil tussen energiekosten in een H-school ten opzichte van een hedendaagse nieuwbouwschool kunnen op jaarbasis bijna twee fulltime leerkrachten worden aangesteld.

KLIMAAT- EN DUURZAAMHEIDSAMBITIES

Met de eis voor bijna energie neutrale gebouwen (BENG2020) in het vooruitzicht, de ambitie om versneld een aardgasvrije stad te worden en de vele andere initiatieven op klimaatgebied, wordt aangegeven hoe belangrijk de gemeente duurzaamheid en energiebesparing vindt. Stichting Westelijke Tuinsteden deelt deze ambities en neemt zelf waar mogelijk haar verantwoordelijkheid om scholen te verduurzamen. Het toepassen van zonnepanelen en vervangen van reguliere verlichting voor LED in scholen die de komende jaren niet voor nieuwbouw in aanmerking komen, is hiervan een voorbeeld.
Stichting Westelijke Tuinsteden realiseert haar nieuwbouw uiteraard conform dezelfde ambities. De onlangs opgeleverde Huizingaschool heeft als vanzelfsprekend Energielabel A+++. Daarnaast is de Stichting Westelijke Tuinsteden initiatiefnemer om gezamenlijk met andere schoolbesturen voor primair en voortgezet onderwijs, Stadsdeel Nieuw West (zowel utiliteitsbouw als woningbouw) te verduurzamen.

VERDUURZAMEN BESTAANDE BOUW

Een H-school isoleren conform de eisen die aan nieuwbouw worden gesteld is een extreem kostbare investering. In feite dient een volstrekt nieuwe binnenschil (vloer-, gevel-, en dakisolatie) te worden gerealiseerd en dat is in bestaande bouw maatwerk en soms (vanwege bijvoorbeeld het ontbreken van een kruipruimte) deels onmogelijk. De kosten voor renovatie van een H-school zijn veel hoger dan voor

ONDERNEMEND
OPENBAAR ONDERWIJS
Westelijke Tuinsteden

zijn leerkrachten gezamenlijk verantwoordelijk voor de leerlingen in hun unit wat de kwaliteit van onderwijs ten goede komt. Er is door deze onderlinge samenwerking meer aandacht voor het individuele kind, waarmee bovendien antwoord wordt gegeven op de vraag naar passend onderwijs. Slim Fit scholen vragen om faciliterende huisvesting.

RENOVATIE NIET MOGELIJK

In het huidige gebouw is het niet mogelijk om het onderwijsconcept Slim Fit adequaat toepassen. De vorm van het gebouw en de dragende structuur beperken de indelingsvrijheid zodanig wat direct ten koste gaat van de onderwijskwaliteit. De units waarin kinderen werken, kunnen niet binnen de bestaande vorm van het gebouw worden ingericht.
In het huidige gebouw zijn bouwkundige aanpassingen verricht, waarbij leerpleinen ten behoeve van het werken in units zijn gecreëerd. Hierbij werden de beperkingen voor het onderwijs in het gebouw direct zichtbaar en daarmee ook de reden waarom het gebouw niet geschikt is voor renovatie.
Als gevolg van de H-vorm en structuur van het gebouw is de beschikbare ruimte voor een leerplein per unit veel te beperkt en kunnen instructieruimten en mentorgroepen nooit met het leerplein worden verbonden. Daardoor is er geen toezicht op het leerplein mogelijk en dient hiervoor extra formatie te worden ingezet, wat leidt tot hogere personeelskosten. Daarnaast liggen de leerpleinen van verschillende units aan elkaar wat verstorend werkt en fungeren door de beperkende vorm van het gebouw de leerpleinen tevens als verkeersruimten, wat leidt tot overlast en afleiding. Het huidige gebouw zal het onderwijs van de Goeman Borgesiusschool nooit kunnen faciliteren.

GEEN MONUMENT

Er is geen belemmering voor sloop van het huidige gebouw. De aangevraagde monumentenstatus voor het huidige gebouw, is na onderzoek door en op advies van Monumenten en Archeologie in 2016 afgewezen. Het huidige gebouw is door de jaren heen dermate aangepast en gewijzigd dat van monumentale waarde geenszins sprake meer is. Het heeft bovendien geen exclusieve waarde als entiteit, er blijven immers in Amsterdam totaal vijf H-scholen behouden.
Uiteraard wordt het wandkunstwerk van Frieda Hunziker van 25 x 4 meter dat zich in het gebouw bevindt, behouden, geconserveerd en in de nieuwbouw teruggeplaatst. STWT biedt hiervoor een deel cofinanciering uit eigen middelen aan de gemeente aan.

FINANCIEEL ONVERANTWOORD

Het is financieel onverantwoord om naast de Louis Bouwmeesterschool en de Slootermeerschool een derde H-school duurzaam te renoveren, aangezien het budget dat noodzakelijk is om een H-school aan te passen aan de hedendaagse eisen bijna twee maal zo hoog is als de normvergoeding voor vervangende nieuwbouw. De extra kosten als gevolg van renovatie dienen volledig te worden gefinancierd vanuit de beschikbare middelen voor onderwijshuisvesting. Er zijn vanuit Monumenten en Archeologie, Cultureel Erfgoed, Stedenbouw of andere gemeentelijke afdelingen geen aanvullende budgetten beschikbaar, ondanks dat de hogere kosten direct een gevolg zijn van het behoud van deze naoorlogse gebouwen. Bovendien leveren deze extra investeringskosten voor de school geen enkele kwalitatieve verbetering van het onderwijs op. Integendeel, behoud van de H-school zal voor de Goeman Borgesiusschool een volledige afbraak van het onderwijsconcept betekenen.

ONTWERP EN WELSTAND

Begin 2014 is gestart met de ontwerpfase voor de nieuwbouw, welke tot op heden nog niet is afgerond. Tijdens

ONDERNEMEND
OPENBAAR ONDERWIJS
Westelijke Tuinsteden

vervangende nieuwbouw. Echter heeft elke school recht op een energiezuinig en duurzaam gebouw, dus is deze hogere investering bij renovatie noodzakelijk. Toch zullen bij renovatie nooit de energieprestaties zoals bij nieuwbouw worden behaald, onder meer door de inefficiënte vorm van het gebouw.

BESCHIKKINGEN

Bij de bestuursoverdracht in 2006/2007 heeft voormalig Stadsdeel Geuzenveld-Slotermeer erkend dat alle vijf over te dragen H-scholen in aanmerking kwamen voor (een vorm van) nieuwbouw. Voor de H-school, gelegen aan 5.1,2,e was toen de planvorming al gestart. Voor alle andere gebouwen zijn middels het Huisvestingsprogramma Primair Onderwijs beschikkingen afgegeven voor vervangende nieuwbouw.
Oorspronkelijk was het uitgangspunt dat alle H-scholen vervangende nieuwbouw zouden krijgen, behalve de Slootermeerschool, welke als monument in een beschermd stadsgezicht duurzaam zou worden gerenoveerd. Echter, om de gemeente c.q. Monumenten en Archeologie tegemoet te komen in de wens om enkele H-scholen te behouden, is voor de Louis Bouwmeester besloten om de beschikking voor vervangende nieuwbouw om te zetten in duurzame renovatie. Hiermee behoudt Stichting Westelijke Tuinsteden drie H-scholen en vervangt er drie voor nieuwbouw. Daarmee zal Stichting Westelijke Tuinsteden zorg dragen voor het beheer en onderhoud van 60% van het totaal aantal H-scholen in Amsterdam.

GOEMAN BORGESIUSSCHOOL

Project 2009-2018: Vervangende nieuwbouw

HISTORIE

Op het Huisvestingsprogramma 2009 werd voor de Goeman Borgesiusschool nieuwbouw toegekend, toentertijd nog te realiseren door woningcorporatie Stadgenoot in de Dudokbuurt, vanuit de oude Raamovereenkomst Maatschappelijk Vastgoed die tussen de gemeente Amsterdam en woningbouwverenigingen was gesloten. Toen de bouw stagneerde en de Raamovereenkomst werd ontbonden, stagneerden ook de nieuwbouwplannen voor de Goeman Borgesiusschool. De noodzaak voor vervangende nieuwbouw nam voor de school echter niet af, zodoende werden door de gemeente in de jaren erna diverse haalbaarheidsonderzoeken verricht, waarin renovatie van het huidige gebouw en nieuwbouw op een alternatieve of dezelfde locatie werd onderzocht. Het resultaat van deze onderzoeken was eensluidend: vervangende nieuwbouw op huidige locatie was de enige optie.

ONDERWIJSCONCEPT

De Goeman Borgesiusschool werkt volgens het onderwijsconcept 'Slim Fit'. In een Slim Fit school werkt men niet klassikaal maar in units van zo'n 70 tot 90 leerlingen. Leerlingen van een unit starten in de eigen mentorgroep, waar instructie wordt gegeven, waarna de kinderen zelfstandig én met elkaar op het leerplein gaan werken. Alle mentorgroepen behorende bij een unit zijn om het leerplein gesitueerd. Toezicht vindt op natuurlijke wijze plaats, omdat vanuit elke instructieruimte zicht is op het leerplein en alle ruimtes binnen een unit met elkaar verbonden zijn. Omdat er geen sprake meer is van één leerkracht voor de klas, maar meer leerkrachten per unit, worden verschillende talenten ingezet, waardoor leerlingen binnen een unit onderwijs op maat ontvangen van hun persoonlijke onderwijsteam. Met dit concept worden leerlingen meer uitgedaagd en gestimuleerd, leren kinderen zelfstandig werken, samenwerken en verantwoordelijkheid nemen. Daarnaast

ONDERNEMEND
OPENBAAR ONDERWIJS
Westelijke Tuinsteden

het ontwerpproces zijn de stedenbouwkundige randvoorwaarden diverse malen gewijzigd, waardoor nieuwe ontwerpaanpassingen noodzakelijk waren. Met de afdeling Stedenbouw en de supervisor hebben de afgelopen jaren diverse overleggen en ontwerpsessies plaatsgevonden om er zorg voor te dragen dat het ontwerp voldoet aan de eisen van zowel de stedenbouwkundige inpassing als architectonische uitstraling, welke bovendien diende te refereren aan de oorspronkelijke H-school.
Conform de hernieuwde eisen van Stedenbouw en supervisor is in 2016 drie maal een aangepast ontwerp ter toetsing (pre-toets) voorgelegd bij de supervisor, waarna twee maal het ontwerp met positief advies van de supervisor is ingediend bij de Commissie Welstand. De Commissie oordeelde echter negatief (voor het laatst in december 2016) waarbij men in het gesprek wederom heeft aangegeven niet overtuigd te zijn dat (een deel van) het oude gebouw niet behouden kan blijven.

KNELPUNT 1: WELSTAND ZIET GEEN NOODZAAK TOT SLOOP
Ondertussen is duidelijk dat de overtuiging die bij De Commissie Welstand ontbreekt om het huidige gebouw van de Goeman Borgesiusschool te laten slopen. Ondanks dat De Commissie Welstand een adviserend orgaan is dat een ontwerp behoort te toetsen aan de redelijke eisen van Welstand en bij een afgegeven beschikking voor nieuwbouw, geen zeggenschap heeft over behoud of slopen van een gebouw, doet men wel degelijk uitspraken over de in hun visie ongewenste sloop en wordt dit bij de beoordeling van elk nieuw ontwerp zwaar meegewogen.
Zolang de Commissie Welstand niet erkent dat de Goeman Borgesiusschool recht heeft op vervangende nieuwbouw en dat daarmee het huidige gebouw gesloopt zal worden, heeft het opnieuw indienen van een aangepast ontwerp, zoals nu gepland staat op 25 januari aanstaande, weinig kans van slagen.

Argumenten ten aanzien van het niet-inpasbaar zijn van het onderwijsconcept in het huidige gebouw, de te hoge exploitatielasten, het slechte binnenmilieu en het feit een H-school renoveren conform de hedendaagse eisen voor duurzaamheid en energiezuinigheid extreem veel duurder is dan nieuwbouw, zijn voor de Commissie Welstand niet van belang en derhalve geen reden voor sloop van de huidige H-school. Ook het feit dat er een beschikking is afgegeven voor vervangende nieuwbouw geeft geen ruimte voor gesprek met de Commissie hierover.

De instemming van Stichting Westelijke Tuinsteden om de beschikking vervangende nieuwbouw voor de Louis Bouwmeesterschool om te laten zetten in duurzame renovatie en daarmee gemeente en Monumenten en Archeologie tegemoet te komen aan de wens om naast de Slootermeerschool en De Kans, een derde H-school te behouden, wordt nu als argument gebruikt dat renovatie voor de Goeman Borgesiusschool ook mogelijk is. Er wordt hierbij volledig voorbij gegaan aan de belangen voor het onderwijs.

KNELPUNT 2: TIJDELIJKE HUISVESTING
De enige verantwoorde optie voor tijdelijke huisvesting van de Goeman Borgesiusschool is de locatie aan de Lodewijk van Deysselstraat/ Dr. H. Colijnstraat, welke momenteel nog in gebruik is als tijdelijke huisvesting van de P.J. Troelstraschool. Deze locatie is tot en met december 2018 beschikbaar, daarna zal worden gestart met de realisatie van een woontoren (waarvoor de tender deze maand is gestart).
De Goeman Borgesiusschool dient zodoende uiterlijk aankomende zomervakantie naar deze locatie te verhuizen, zodat direct aansluitend kan worden gestart met het bouwrijp maken van het terrein van het huidige schoolgebouw. Dat is qua planning haalbaar aangezien de nieuwbouw van de P.J. Troelstraschool eind

ONDERNEMEND
OPENBAAR ONDERWIJS
Westelijke Tuinsteden

juni wordt opgeleverd en de school de tijdelijke huisvesting verlaat, maar verdere vertraging mag dan niet ontstaan.

Kortom, wanneer **nu** geen besluit wordt genomen ten aanzien van de sloop van het huidige gebouw van de Goeman Borgesiusschool ontstaat wederom vertraging. Dat betekent dat geen aanspraak meer gemaakt kan worden op de locatie Lodewijk van Deysselstraat en zal moeten worden teruggevallen op de optie voor tijdelijke huisvesting op het 5.1.2.e waarvan de aanbesteding in juli 2016 heeft plaatsgevonden en is aangehouden, daar de realisatie op die locatie vanwege de beperkte ruime circa 5.1.2.e miljoen euro bedroeg, wat het beschikbare budget ernstig overschreed en bovendien maatschappelijk niet te verantwoorden is.

In de bijlages wordt verdere informatie verstrekt met betrekking tot de andere nieuwbouwprojecten waarbij H-scholen worden gerenoveerd of vervangen door nieuwbouw. Tevens wordt toegelicht waarom in sommige situaties renovatie van een H-school mogelijk is en deze mogelijkheid voor de Goeman Borgesiusschool is uitgesloten.

VERZOEK
Stichting Westelijke Tuinsteden doet hierbij een dringend verzoek tot stellingname en uitspraak ten aanzien van de sloop van het bestaande gebouw van de Goeman Borgesiusschool teneinde nieuwbouw voor deze school te realiseren. Door een mening van de Commissie Welstand over sloop, waar de gemeente reeds een grondig onderzoek naar heeft verricht en uitsluitsel over heeft gegeven, is een impasse ontstaan die vertraging oplevert. Deze vertraging blokkeert tijdelijke huisvesting en nieuwbouw tegen maatschappelijk acceptabele kosten. Wij verzoeken u om expliciet aan te geven de mogelijkheid tot sloop van het bestaande gebouw te accepteren zodat de Commissie welstand dit niet meer als argument kan gebruiken in de beoordeling van de nieuwbouwplannen.

Met vriendelijke groet,

Stichting Openbaar Basisonderwijs Westelijke Tuinsteden

5.1.2.e

Joke Middelbeek
Bestuurder

Bijlage 1 Toelichting op vernieuwingsprojecten H-scholen van STWT
Bijlage 2 Veelgestelde vragen met betrekking tot renovatieprojecten H-scholen in relatie tot de Goeman Borgesiusschool

ONDERNEMEND
OPENBAAR ONDERWIJS
Westelijke Tuinsteden

BIJLAGE 1: TOELICHTING OP VERNIEUWINGSPROJECTEN H-SCHOLEN VAN STWT

DE KANS

Project 2005-2010: Renovatie en uitbreiding (sinds 2014 monument)

De Kans is een school voor speciaal basisonderwijs en voortgekomen uit de fusie van SBO De Kade en SBO Van Voorthuijsenschool. In opdracht van voormalig Stadsdeel Geuzenveld-Slotermeer werd ten behoeve van deze fusie het gebouw van De Kade (een H-school) aan 5.1,2,e gerenoveerd en uitgebreid met een extra onderwijsvleugel. In 2010 startte De Kans op de vernieuwde locatie.

Esthetische aanpassingen zijn de basis geweest van de renovatie, veelal ten koste van exploitatie en functionaliteit. Het gebouw is ver bovengemiddeld duur in onderhoud en beheer. Ook is onvoldoende aandacht besteed aan het verduurzamen van het gebouw, met als gevolg dat op energiezuinigheid, het gebouw een forse onvoldoende scoort. Stichting Westelijke Tuinsteden heeft in 2016 de gehele school voorzien van LED-verlichting en zonnepanelen, zodat het gebouw voor wat betreft elektraverbruik nu nagenoeg energieneutraal is. Het gasverbruik is helaas nog exorbitant hoog.

BURGEMEESTER DE VLUGTSCHOOL

Project 2008-2018: Vervangende nieuwbouw

Voor deze school werd de beschikking vervangende nieuwbouw via het Huisvestingsprogramma 2008 afgegeven. De geplande nieuwbouw was onderdeel van de ontwikkeling van het Jan de Loutergebied. Woningcorporatie Far West zou de Nieuwe Seneca aan het Confuciusplein ontwikkelen, waar de nieuwe Immanuelschool in zou worden gehuisvest. Vervolgens zou een zgn. 'verhuiscarrousel' plaatsvinden, waarbij de nieuwe Burgemeester De Vlugtschool haar nieuwbouw op de locatie van de oude Immanuel krijgen. Zover is het echter niet gekomen aangezien AMOS zich met de Immanuelschool terugtrok uit het plan. De jaren erna hebben enkele varianten voor alternatieve locaties de revue gepasseerd maar uiteindelijk werd in gezamenlijkheid met de gemeente besloten, dat nieuwbouw voor de Burgemeester De Vlugtschool kon worden gerealiseerd op huidige locatie.
Ondertussen is in het voorjaar van 2013 het project opgestart. Vele hindernissen moesten vervolgens worden genomen waardoor wederom vertraging ontstond, maar momenteel vindt de sloop van het oude gebouw plaats. Naar verwachting zal de bouw van de nieuwe Burgemeester De Vlugtschool in april 2017 starten en oplevering in de zomer van 2018 plaatsvinden.

SLOOTERMEERSCHOOL

Project 2014-2018: Renovatie (monument)

De Slootermeerschool is een monument in een beschermd stadsgezicht en is in 2011/2012 permanent uitgebreid met een vleugel waarin vijf onderwijs- en drie welzijnslokalen zijn gehuisvest. Hiermee verdwenen de tijdelijke noodunits die al sinds de jaren '90 op het terrein stonden. De beschikking voor vervangende nieuwbouw die vanuit het Huisvestingsprogramma 2014 is toegekend, is vanwege de monumentenstatus omgezet in duurzame renovatie.
Renovatie van een H-school met een monumentenstatus, conform Bouwbesluit 2015, Frisse Scholen klasse B

ONDERNEMEND
OPENBAAR ONDERWIJS
Westelijke Tuinsteden

en met aanpassingen om deels tegemoet te komen aan de eisen van onderwijs van de 21ste eeuw, brengt aanzienlijk hogere kosten met zich mee, dan wanneer vervangende nieuwbouw zou zijn gepleegd. In deze situatie dient meer dan 5.1.2.e miljoen euro extra te worden geïnvesteerd, dan wanneer voor vervangende nieuwbouw op een andere locatie werd gekozen. Echter is in de wijk Slotermeer-Noord geen alternatieve locatie beschikbaar en daarbij is de uitdrukkelijke wens van Monumenten en Archeologie dat de school in het gebouw gehuisvest blijft.

P.J. TROELSTRASCHOOL
Project 2014-2017: Vervangende nieuwbouw

Deze school heeft al ruim vijftien jaar een nagenoeg stabiel leerlingenaantal van ongeveer 700 leerlingen. In de jaren '90 kreeg de 18-klassige school uitbreiding door middel van noodunits. Deze werden door de jaren heen uitgebreid tot een totaal van 18 extra lokalen in een noodvoorziening. Prognoses wezen uit dat de school in leerlingenaantal zou afnemen maar niets was minder waar. Uiteindelijk werd vervangende nieuwbouw in een volledig permanente vorm toegekend op het Huisvestingsprogramma 2014. De bouw van de nieuwe P.J. Troelstraschool is in volle gang en oplevering staat gepland voor juni 2017.

LOUIS BOUWMEESTERSCHOOL
Project 2014-2018: Renovatie

De Louis Bouwmeesterschool is een basisschool voor Daltononderwijs. Het huidige gebouw is reeds diverse keren verbouwd, trappenhuizen zijn verplaats, gevels zijn gewijzigd en de indeling van het gebouw is veranderd. Mede om tegemoet te komen aan de wens van de gemeente c.q. Monumenten en Archeologie om enkele H-scholen te behouden én omdat het onderwijsconcept binnen de contouren van het gebouw past, is besloten de geplande vervangende nieuwbouw van de Louis Bouwmeesterschool om te zetten naar renovatie met uitbreiding van de gymzaal tot de hedendaagse KVLO-norm. Het ontwerp dat hiervoor is gemaakt, is voorgelegd aan de supervisor en Monumenten en Archeologie. Beiden zijn op een detail na eensluidend positief over het plan.
Het naoorlogse glazen panelenkunstwerk uit de voormalige P.J. Troelstraschool van 3x 9m2 groot (gemaakt door 5.1.2,e) zal worden teruggeplaatst in de gerenoveerde school.

Net als bij de Slootermeerschool betekent dat het renoveren conform de hedendaagse eisen ten aanzien van duurzaamheid, isolatie, Frisse Scholen Klasse B en Bouwbesluit 2015 bijzonder hoge kosten met zich meebrengt. In tegenstelling tot de Slootermeerschool zijn er hier geen monumentale beperkingen, wel wordt de bestaande gymzaal uitgebreid. De meerkosten van deze renovatie inclusief vergroten van de gymzaal bedragen ook zo'n 3 miljoen meer dan de normvergoeding voor vervangende nieuwbouw.

ONDERNEMEND
OPENBAAR ONDERWIJS
Westelijke
Tuinsteden

BIJLAGE 2: VEELGESTELDE VRAGEN MET BETREKKING TO RENOVATIEPROJECTEN H-SCHOLEN IN RELATIE TOT DE GOEMAN BORGESIUSSCHOOL

RENOVATIE (EN UITBREIDING) SBO DE KANS WEL MOGELIJK – GOEMAN BORGESIUSSCHOOL NIET?

ANDER ONDERWIJS, ANDERE DOELGROEP

SBO De Kans is een school voor speciaal basisonderwijs, waarbij het aantal leerlingen per groep veel kleiner is dan in het reguliere onderwijs. Daarbij vraagt de doelgroep meer om maatwerk en structuur waardoor een gebouw met klaslokalen het SBO-onderwijs juist faciliteert.

RENOVATIE LOUIS BOUWMEESTER WEL MOGELIJK – GOEMAN BORGESIUSSCHOOL NIET?

SCHOOLGROOTTE/OVERMAAT

De Louis Bouwmeesterschool is een veel kleinere school dan de Goeman Borgesius en past zodoende makkelijker 'als een compacte school' in het centrum van de H-vorm, dat hiervoor volledig vernieuwd en in twee lagen opgebouwd wordt. Net als bij de Goeman Borgesiusschool hebben bij de Louis Bouwmeesterschool de 2x vier lokalen aan de buitenzijde van de H-poot, geen verbinding met het hart van het gebouw. Deze ruimte is in de Louis Bouwmeester echter overmaat en zal worden verhuurd aan schoolgerelateerde partijen (zoals kinderopvangorganisaties, bestuursbureau onderwijsstichting). De huidige Goeman Borgesiusschool heeft weliswaar een onvermijdelijke overdimensionering, maar geen overmaat in onderwijsruimte en heeft zodoende het vloeroppervlak van acht lokalen zelf nodig, echter dient deze wel in verbinding met het hart van het gebouw te zijn.

ANDER ONDERWIJSCONCEPT

De Louis Bouwmeesterschool is een Daltonschool, waar lesgegeven wordt volgens de leer van het Daltonplan van Helen Parkhurst, dat zich kenmerkt door drie pijlers, te weten *keuzevrijheid*, *samenwerking* en *zelfstandigheid*. Met het nieuwe ontwerp van het schoolgebouw wordt het middendeel volledig opnieuw opgebouwd, waardoor het Daltononderwijs (zelfstandig werken, veel samenwerking, klasoverstijgend) toepasbaar is.

ANDERE STRUCTUUR EN INDELING

In de huidige Goeman Borgesiusschool bevinden zich veel (beperkende) bouwkundige elementen, die in de Louis Bouwmeesterschool niet aanwezig zijn. De originele trappenhuizen en toiletgroepen die bij de Goeman de lokalen in de onderwijsvleugel omsluiten en van elkaar scheiden, zijn in de Louis Bouwmeesterschool eerder verwijderd en verplaatst, waardoor lokalen met elkaar verbonden zijn. Ook de gevels van de Louis Bouwmeester zijn bij eerdere verbouwingen gewijzigd. De structuur en indeling van het gebouw is totaal anders.

MINDER BEPERKENDE FACTOREN

Naast de trappenhuizen die er voor zorgen dat de onderwijsruimten niet met elkaar in verbinding kunnen staan, wordt de aula en de centrale hal gescheiden door een enorm wandkunstwerk. Om het onderwijsconcept van de Goeman in het huidige gebouw te passen, zou een groot deel van de muur (en dus het wandkunstwerk) dienen te worden gesloopt, wat in strijd is met de afspraken die de gemeente en Stichting Westelijke

ONDERNEMEND
OPENBAAR ONDERWIJS
Westelijke Tuinsteden

Tuinsteden met de Erfgoedvereniging Heemschut hebben gemaakt omtrent het behoud ervan. Bij de nieuwbouw is het wandkunstwerk geïntegreerd in het ontwerp.

RENOVATIE SLOOTERMEERSCHOOL WEL MOGELIJK - GOEMAN BORGESIUSSCHOOL NIET?

MONUMENT EN BESCHERMD STADSGEZICHT

De Slootermeerschool heeft geen keuze gehad voor vervangende nieuwbouw. Het gebouw is een monument in een beschermd stadsgezicht en deze beperkingen waren vanaf het begin af al bekend.
Met de ligging van de school in de wijk, aan het Van Eesterenmuseum is de school tevreden, met de beperkende factoren die het gebouw het onderwijs oplegt (zoals bijvoorbeeld de kleine gymzaal) uiteraard niet, maar deze worden met uitzondering van de beperkingen voor het bewegingsonderwijs geaccepteerd vanwege het feit dat er geen alternatieven zijn en de monumentenstatus een verdere verbetering van het gebouw verhindert.

ANDER ONDERWIJSCONCEPT

Het onderwijsconcept van de Slootermeerschool is anders dan van de Goeman Borgesiusschool. Bij de Slootermeerschool wordt klasdoorbroken gewerkt, wat betekent dat klassen per leerjaar van elk 20-25 leerlingen met elkaar samenwerken. Er wordt niet gewerkt in units of met leerpleinen, zoals bij de Goeman Borgesiusschool.

GEEN ANDERE LOCATIES

Vervangende nieuwbouw op dezelfde locatie bij een monument is niet mogelijk, want een monument kan niet gesloopt worden. Vanwege de beperkingen die de monumentenstatus oplegt ten aanzien van het gymonderwijs, is uiteraard wel onderzocht om vervangende nieuwbouw voor de school te realiseren op een andere locatie. Echter zijn nagenoeg geen kavels voor scholenbouw in Slootermeer-Noord beschikbaar. De school is bovendien een buurtgerichte school en zou bij een verhuizing naar een andere wijk veel leerlingen verliezen. Bovendien benadrukt Bureau Monumenten & Archeologie de extra waarde die een monument heeft, wanneer het haar oorspronkelijke functie behoudt.

CONSESSIES

De te kleine gymzaal is het grootste knelpunt voor de Slootermeerschool, die in een wijk is gesitueerd waar obesitas bij kinderen een groot probleem is. De school heeft hier echter als gevolg van de monumentenstatus van het gebouw concessies in moeten doen en zodoende wordt de gymzaal slechts verlengd met 2,5m1 om binnen de beperkingen de maximaal haalbare vorm van bewegingsonderwijs aan haar leerlingen te kunnen geven

GOEMAN BORGESIUS GEEN MONUMENT

De Goeman Borgesiusschool is geen monument en ligt niet in een beschermd stadsgezicht. Het gebouw kan dan ook plaats maken voor een kwalitatief, hoogwaardig en rijk ontworpen onderwijsgebouw dat uiteraard voldoet aan de eisen van Welstand en Stedenbouw, maar vooral aan de eisen die het hedendaags onderwijs stelt, waarbij geen concessies hoeven te worden gedaan ten aanzien van de uitvoering van het onderwijsconcept.

15d

Gemeente Amsterdam

Bezoekadres
Herengracht 482
1017 CB Amsterdam

Postbus 10718
1001 ES Amsterdam
Telefoon 14 020
amsterdam.nl

Retouradres: Postbus 10718, 1001 ES Amsterdam

Het dagelijks bestuur van
stadsdeel Nieuw-West,
postbus 2003
1000 CA Amsterdam

c.c. de heer B. Hamers
per mail: 5.1,2,e @amsterdam.nl

Datum 8 juni 2016
Ons kenmerk
Uw kenmerk
Behandeld door 5.1,2,e en Archeologie, 5.1,2,e 5.1,2,e
5.1,2,e @amsterdam.nl
Kopie aan 5.1,2,e

Onderwerp Beschrijving monumentwaardigheid van de Goeman-Borgesiusschool

Geachte leden van het dagelijks bestuur,

De Bond Heemschut heeft verzocht om aanwijzing van de Goeman-Borgesiusschool tot gemeentelijk monument . in januari 2016 heeft de Stichting Westelijke Tuinsteden een omgevingsvergunning ingediend voor de sloop-nieuwbouw van deze school. Op 4 maart 2016 heeft u Monumenten en Archeologie (MenA) verzocht te adviseren over de aanvraag tot gemeentelijk monument van de Goeman-Borgesiusschool.

MenA acht aanwijzing op grond van bijgevoegd advies niet opportuun. De reden hiervoor is dat de uitbreiding van 1990 de structuur en architectonische waarde van deze H- school te zeer verstoord heeft.

Graag ondersteunen wij de suggestie van de Commissie II van de CWM dd. 23/3/2016, om een oplossing voor de gewenste nieuwbouw te zoeken in een zodanige transformatie van de school dat een (substantieel) deel behouden blijft en dat tegelijkertijd architectonisch en stedenbouwkundig richting kan geven aan de nieuwbouw. Daarbij zou een voor de hand liggende optie kunnen zijn de nog vrijwel gave voorzieningenvleugel te hergebruiken met als belangrijk bijkomend voordeel dat dan ook het waardevolle kunstwerk van Frieda Hunziker behouden kan blijven.

Met vriendelijke groeten

5.1,2,e

5.1,2,e

5.1,2,e

Monumenten

Een routebeschrijving vindt u op www.amsterdam.nl.

Gemeente Amsterdam

Monumenten en Archeologie

Advies inzake monumentwaardigheid Goeman-Borgesiusschool Aalbersestraat 35

Status: orde 1
Ontwerp: afdeling gebouwen van PW
Bouw: 1955
Datum: 30 mei 2016
Auteur: 5.1,2,e

Aanleiding/Achtergrond

Stadsdeel Nieuw West heeft Monumenten en Archeologie (MenA) op 4 maart 2016 gevraagd of de Goeman-Borgesiusschool, een van de 10 vermaarde H-scholen voor openbaar lager onderwijs die tussen 1953-1956 seriematig in de westelijke stadsuitbreidingen werden gebouwd, in aanmerking kan komen voor aanwijzing als gemeentelijk monument, dit naar aanleiding van een verzoek van de Bond Heemschut om de school als gemeentelijk monument aan te wijzen. Voor het schoolgebouw bestaat al geruime tijd een voornemen tot sloop/nieuwbouw. Het schoolbestuur heeft daartoe in het verleden een nieuwbouw-beschikking gekregen van de afdeling Onderwijshuisvesting die dateert van voor 2013, in welk jaar de waarderingskaarten van de AUP gebieden en de nieuwe welstandsnota van Amsterdam van kracht werden en daarmee de huidige orde 1 status. Vernieuwing van het bestaande gebouw is voor directie en bestuur van de school nooit een optie geweest en recente pogingen van het stadsdeel, in overleg met het schoolbestuur, Onderwijs (OJZ) en MenA, om voor de beoogde nieuwbouw een alternatieve locatie in Geuzenveld te vinden hebben uiteindelijk geen resultaat opgeleverd. Inmiddels is op 23.03.2016 een ontwerp voor nieuwbouw als conceptaanvraag ingediend bij de Commissie van Welstand en Monumenten dat niet akkoord werd bevonden: *De stedenbouwkundige randvoorwaarden en het daaruit voorkomende bouwplan houden onvoldoende rekening met de erfgoedwaarden van de bestaande H-school. De architectonische uitwerking van het plan is daarom nog niet beoordeeld (...) Op voorhand stelt de commissie dat het bouwplan onvoldoende kwaliteit heeft om sloop van de hoog gewaardeerde H-school te rechtvaardigen.*
Extra complicerende factor in de afweging om tot sloop te besluiten is de aanwezigheid van een 21x4 meter grote muurschildering in het gebouw waarvoor de Bond Heemschut eveneens aandacht heeft gevraagd. Dat heeft in opdracht van stadsdeel Nieuw-West geleid tot een uitgebreide kunst- en cultuurhistorische concept-waardestelling met als conclusie: *De wandschildering van Frieda Hunziker is een kwalitatief hoogstaand en bijzonder werk van een abstract werkende kunstenares.* (5.1,2,e april 2016)

Korte beschrijving en bouwgeschiedenis schoolgebouw

Van de tien tussen 1953 en 1956 gerealiseerde en nagenoeg identieke H-scholen zijn er behalve de Goeman-Borgesiusschool nog zeven over. Daarvan zijn er drie aangewezen als monument, binnenkort gevolgd door een vierde; twee zullen nog dit jaar gesloopt worden en voor een loopt momenteel een onderzoek naar behoud en transformatie waarmee sloop van de baan lijkt. De

Waardering

Hoewel ook twee van de als monument aangewezen of aan te wijzen H-scholen een uitbreiding hebben gekregen (de Kans en de Slootermeerschool) en zowel het klaslokalenblok als de voorzieningenvleugel op nieuwe kunststoframen na nog behoorlijk gaaf zijn, is de uitbreiding van de Goeman-Borgesiusschool zowel in de structuur van de H-school als architectonisch zondermeer als verstorend te beschouwen. Dat is ook de reden dat in de tussenwaardering van de orde 1 status het aspect 'architectonische waardering' niet de maximale score van vijf punten heeft gekregen maar drie punten (zie http://maps.amsterdam.nl/ordekaart_aup/).

Advies

MenA adviseert de Goeman-Borgesiusschool niet in procedure te brengen tot aanwijzing als gemeentelijk monument.

Nummer BD2017-
Dienst rve onderwijs jeugd zorg

Gemeente Amsterdam
Map wethouder Kukenheim

Map Wethouder,

MW

Wethouder Onderwijs

Onderwerp

Vervolg traject sloop Goeman Borgesiusschool en bedreigde wandkunst

Gevraagde beslissing

1. Kennis te nemen van de vorderingen van de voorgenomen sloop/nieuwbouw van het schoolgebouw Goeman Borgesius.

2. Kennis te nemen van de resultaten van het Kunst- en cultuurhistorische waardestelling wandkunstwerk Goeman Borgesiusschool en de mogelijkheden tot behoud.

3. In te stemmen met de sloop van het schoolgebouw en het behoud van het aanwezige wandkunstwerk (replica) met als extra kostenpost € 5.1.2.b te dekken uit het Onderwijshuisvestingplan (OHP 2018; nieuwe aanvraag).

4. In te stemmen met de Raadsbrief vervolgstappen Goeman Borgesiusschool.

5. In te stemmen met het voorstel om in de aan te passen huisvestingsverordening (verwacht voor OHP 2019) ook bij architectuurorden 1 en 2 renovatie als uitgangspunt op te nemen tenzij onderzoek aantoonbaar heeft gemaakt dat dit niet mogelijk is.

6. Kennis te nemen van de brief van Stichting Westelijke Tuinsteden (StWT, bestuurder van de Goeman Borgesiusschool) over deze kwestie en hen te beantwoorden in lijn met onderliggend besluit.

Bestuurlijke achtergrond

De voordracht zit parallel in de weekendmap van wethouder 5.1.2.e

In reactie op schriftelijke vragen (23 februari 2016) over de sloop van de Goeman Borgesiusschool en het daarin aanwezige wandkunstwerk van Frida Hunziker heeft het college op 19 april 2016 ingestemd met een antwoordbrief, waarin opgenomen de volgende stellingen:

a) Het college is op de hoogte van de cultuurhistorische waarde van deze school / H-Scholen in het algemeen. Het college is ook op de hoogte van de aanwezigheid van het kunstwerk.

b) De cultuurhistorische waarde van dit kunstwerk zal nader worden vastgesteld en op basis daarvan zal worden besloten of behoud gewenst is.
c) Indien dit het geval is zal het college zich inspannen het kunstwerk te behouden. Gezien de omvang (ca. 20x4m.) zal dit lastig zijn (vinden alternatieve locatie / hoge kosten).
d) Besluit tot sloop van gebouw dateert uit 2008 en is nogmaals bevestigd in IHP van 2009 en 2012-2014. Hiermee zijn onherroepelijke toezeggingen gedaan aan het schoolbestuur en het zou van onbehoorlijk bestuur getuigen hier op terug te komen. Op basis hiervan is er geen aanvullend onderzoek gedaan naar renovatie. Wel zijn alternatieve locaties gezocht maar niet gevonden.

Ad 1.
Monumenten en Archeologie (hierna: MenA) hebben op 30 mei 2016 een advies uitgebracht over het gebouw naar aanleiding van een verzoek van bond Heemschut om het gebouw te aan te wijzen tot monument. Dit advies luidde negatief. Wel wordt in de begeleidende brief bij het advies het bijzondere wandkunstwerk van Frida Hunziker genoemd. En daarbij wordt voorgesteld om de vrijwel gave voorzieningenvleugel, met het waardevolle kunstwerk, te behouden. Op 2 november 2016 heeft de Bestuurscommissie Nieuw West het advies om de school niet aan te wijzen als gemeentelijk monument overgenomen. Aan het schoolbestuur is gevraagd of zij bereid is sloop te heroverwegen. Zij hebben de bruikbaarheid / geschiktheid opnieuw onderzocht, maar dit heeft geen nieuwe inzichten opgeleverd.
Het voornemen tot sloop op basis van de eerder aangevoerde argumenten blijft daarmee ongewijzigd.

Ad 2.
5.1.2,e (architectuur- en kunsthistoricus) heeft op verzoek van de Gemeente Amsterdam een kunst- en cultuurhistorische waardestelling opgesteld van wandkunstwerk Goeman Borgesiusschool. Het gaat om een "kwalitatief hoogstaand en bijzonder werk" en is daarom het behouden waard. Indien sloop noodzakelijk wordt geacht kan worden gedacht aan herplaatsing (en restauratie) of een replica. Vanuit historisch perspectief is herplaatsing en restauratie de beste optie. Uit aanvullend kleuronderzoek blijkt dat het werk deels beschadigd is, er dof uitziet en er door de jaren 'creatief' is bijgewerkt door derden. Een replica (1:1) in originele staat (voldoende documentatie voorhanden) is daarom een interessant alternatief. In de nieuwbouw kan daarvoor plaats worden ingeruimd.

Ad 3.
Herplaatsing is technisch complex, maar niet onmogelijk. De kosten worden geraamd om € 5.1.2,b inclusief restauratie. Het maken van een replica wordt geraamd op € 5.1.2,b Zoals voorgesteld in het initiatiefvoorstel "Monumentale Wandkunst" (12 februari 2017) moeten kosten voor behoud in eerste instantie moeten worden gedragen door de eigenaar. In dit geval is dat de Gemeente Amsterdam / afdeling Onderwijshuisvesting (hierna: OHV). Kosten die betrekking hebben op sloop / nieuwbouw worden jaarlijks aangevraagd op het OHP.
MenA adviseert hierover als volgt:
In navolging op de tekst in de begeleidende brief (d.d. 8 juni 2016) bij het advies van Monumenten en Archeologie (MenA) inzake de monumentwaardigheid van de Goeman Borgesiusschool, stelt MenA voorop dat het behoud (en eventuele herplaatsing) van de wand met de wandschildering van Hunziker vanuit cultuurhistorisch perspectief de voorkeur verdient. MenA schaart zich in dit geval achter de conclusie uit het advies (waardestelling) van de kunsthistorica Yteke

Spoelstra, waarin zowel de opties "herplaatsing" als "replica" als scenario zijn opgenomen. Zodoende is het maken van een replica, met aanzienlijk lagere kosten dan herplaatsing en restauratie (door of onder begeleiding van een restaurator), een keuze waarin MenA zich kan vinden.

Ad 4.
Omdat de gemeenteraad eerder vragen heeft gesteld over de voorgenomen sloop van de Goeman Borgesius is het advies om Gemeenteraad middels een brief aan de commissie J en C actief te informeren. In de brief wordt nader ingegaan op de uitgevoerde acties en het vervolg van de nieuwbouwplannen. Deze zijn als volgt samen te vatten:

- Met betrekking tot intentie tot sloop van het gebouw blijft het standpunt ongewijzigd. Een extra onderzoek op geschiktheid door het schoolbestuur heeft hun geen nieuw inzicht opgeleverd. MenA adviseert negatief op een aanvraag tot aanwijzing tot monument. Bestuurscommissie Nieuw West heeft dit in een besluit bevestigd.
- Het kunstwerk van Frida Hunziker is (cultuurhistorisch) het behouden waard. De kosten zijn voor de eigenaar (de Gemeente). De optie herplaatsing is dermate kostbaar (€ 5.1.2.b = 4,5% bouwbudget) dat deze in voordelen niet opweegt tegen de optie replica (in nieuwbouw ; ca. € 5.1.2.b). De kosten worden opgevoerd in een extra aanvraag OHP.
- OHV en MenA zijn bezig om nadere afspraken te maken over monumentwaardige panden in het algemeen (orde 1 en orde 2). Uitgangspunt wordt renovatie tenzij dit aantoonbaar onmogelijk is. Deze afspraken zullen op nieuwe aanvragen OHP in praktijk direct worden toegepast (waar mogelijk) en definitief worden vastgelegd in de nieuwe verordening.

Ad 5.
De toezegging tot sloop aan het schoolbestuur (2008) strookt niet goed met de toegekende 'Orde 1'-status (streven naar behoud). OHV en MenA werken daarom aan betere afspraken over de wijze waarop aanvragen voor sloop / nieuwbouw worden behandeld op het Onderwijshuisvestingsplan. Bij monumenten was renovatie al het uitgangspunt. Nu zal ook bij architectuurorden 1 en 2 renovatie als uitgangspunt gaan dienen tenzij onderzoek aantoonbaar heeft gemaakt dat dit niet mogelijk is. Bij de beoordeling van het komende OHP (aanvragen voor OHP2018) zal dit al zoveel mogelijk in praktijk worden gebracht. Afspraken kunnen definitief worden vastgelegd in de nieuw huisvestingsverordening (verwacht voor OHP 2019).

Ad 6.
In haar brief wijst StWT op de noodzaak om stelling te nemen m.b.t. de sloop van het gebouw om de impasse in het proces te beëindigen.

Meegezonden stukken

- Bijlage 1. Beantwoording schriftelijke vragen van de leden Duijndam, Van den Heuvel en Van den Berg van 23 februari 2016 inzake de bedreigde wandkunst in de Goeman Borgesiusschool.
- Bijlage 2. Raadsbrief nieuwbouw Goeman Borgesius
- Bijlage 3. Advies met begeleidende brief inzake Monumentwaardigheid

Goeman Borgesiusschool (Monumenten en Archeologie)
- Bijlage 4. Brief StWT d.d. 13-1-2017 met verzoek stelling te nemen voor de sloop Goeman Borgesiusschool

Verdere procedurestappen met data

- Sloopmelding gebouw en bouwaanvraag nieuwbouw lopen via Stadsdeel Nieuw West.
- Financiering herplaatsing kunstwerk loopt via OHP2018 (start februari 2017).
- Na afgifte bouwvergunning (verwacht juli 2017) kan ook de sloopmelding worden ingediend bij Stadsdeel Nieuw-West. Hierop is in beginsel geen bezwaar mogelijk omdat het geen monument betreft.

Publiciteit / communicatie

Dit dossier kan vragen oproepen bij belangenorganisaties. 5.1,2,e stelt in overleg met OHV een Q&A op. (Gereed bij verzending raadsbrief).

Wijze van voorbereiding

Afstemming met andere dienst .

Resultaat overleg met directie/bestuursdienst

Afstemming met
- Monumenten & Archeologie (conform advies monumentwaardigheid: niet monumentwaardig, positief op behoud wandkunstwerk)
- Schoolbestuur StWT (positief)

Ander overleg

Productinformatie

Opdracht verleend

Financiering/budget

Tijd

Kwaliteit

Beslissing

Behandelend ambtenaar

5.1,2,e ; 5.1,2,e @amsterdam.nl; 5.1,2,e

From: "5.1,2,e "
Sent: Mon, 6 Mar 2017 15:41:53 +0100
To: "5.1,2,e " <5.1,2,e @amsterdam.nl>
Cc: "5.1,2,e " <5.1,2,e @amsterdam.nl>
Subject: FW: brief goeman borgsiusschool
Attachments: 2016-06-08 goeman borgesius monumentwaardigheid.docx, 2016-06-14 BR_monumentwaardigheid Goeman Borgesiusschool.docx

Ha 5.1,2,e
Zijn dit nu de definitieve versies, of is er bij ondertekening nog iets gewijzigd? Zo ja, kan je me die dan doorsturen? Woensdag komt sloop/nieuwbouw weer in welstand, voorzien van memo wethouder onderwijs en een notitie van 5.1,2,e Hoewel ik snap dat het gelopen race is, vind ik beide om de hete brei heendraaiend, terwijl onze brief en de beschrijving volkomen helder zijn!
Ook vind ik dat we als MenA terughoudend moeten zijn met adviseren over replica kunstwerk hunziker. Dat heeft met behoud monumentale waarden eigenlijk niets van doen. 5.2,1 ... wel van belang is dat bestaande werk op en top gedocumenteerd/gefotografeerd zou moeten worden.
Groet,
5.1,2,e

Van: 5.1,2,e
Verzonden: dinsdag 14 juni 2016 11:33
Aan: 5.1,2,e
CC: 5.1,2,e
Onderwerp: brief goeman borgsiusschool

Hoi 5.1,2,e

Conceptadvies heb ik vorige week gemaild naar 5.1,2,e Deze brief ligt nu bij 5.1,2,e voor ondertekening.

Groet 5.1,2,e

5.1,2,e
Beleidsadviseur Monumenten en Archeologie
Gemeente Amsterdam
T 5.1,2,e
M 5.1,2,e
5.1,2,e @amsterdam.nl
5.1,2,e 5.1,2,e Amsterdam
amsterdam.nl/erfgoed
Werkdagen: maandag t/m donderdag

Gemeente
Amsterdam
Nieuw-West

Bezoekadres
Plein '40 '45 1
1064 SW Amsterdam

Postbus 2003
1000 CA Amsterdam
Telefoon 14020
Nieuwwest.amsterdam
.nl

Aanmelding voorbereidende commissie

Datum en Commissienaam	2 november 2016, Commissie A Ruimtelijke Ordening
Portefeuillehouder	Bobeldijk
Agendapunt	
Onderwerp	Niet in procedure brengen Goeman Borgesiusschool als gemeentelijk monument
Voorstel van het DB	Het algemeen bestuur voor te stellen: 1. Het verzoek van de Erfgoedvereniging Heemschut, Commissie Amsterdam tot aanwijzing van de Goeman Borgesiusschool tot gemeentelijk monument niet in procedure te brengen.
Planning behandeling	9 november 2016
Geschatte besprekingsduur	10 minuten
Geschatte opkomst	0
Meegezonden stukken	- Advies MenA; - Afhandelingsbrief.
Ter inzage gelegde stukken (t.b.v. commissieleden)	N.v.t.
Participatie (indien van toepassing)	N.v.t.
Beh. Ambtenaar	5.1.2,e
Directie / afdeling	Ruimte en Duurzaamheid, team Nieuw-West

Gemeente Amsterdam
Nieuw-West

Vergadering bestuurscommissie

Datum 2 november 2016
Decosnummer 2016/int/

Voordracht

van het dagelijks bestuur 11 oktober 2016

Onderwerp Niet in procedure brengen Goeman Borgesiusschool als gemeentelijk monument

Besluit

1. Het verzoek van de Erfgoedvereniging Heemschut, Commissie Amsterdam tot aanwijzing van de Goeman Borgesiusschool tot gemeentelijk monument niet in procedure te brengen

Toelichting (bijv. vorig besluit of relatie met overige bestuurlijke uitgangspunten)

Door Erfgoedvereniging Heemschut, Commissie Amsterdam is een verzoek ingediend tot aanwijzing van de Goeman Borgesiusschool tot gemeentelijk monument.

Ter advisering is deze aanvraag voorgelegd aan Monumenten en Archeologie. Monumenten en Archeologie heeft middels een brief d.d. 8 juni 2016 geadviseerd de Goeman Borgesiusschool niet in procedure te brengen als gemeentelijk monument.

Monumenten en Archeologie acht aanwijzing op grond van het advies niet opportuun. De reden hiervoor is dat de uitbreiding van 1990 de structuur en architectonische waarde van deze H-school te zeer verstoort heeft.

In januari 2016 heeft de Stichting Westelijke Tuinsteden een omgevingsvergunning ingediend voor sloop-nieuwbouw van deze school. Monumenten en Archeologie suggereert een oplossing voor de gewenste nieuwbouw te zoeken in een zodanige transformatie van de school dat een (substantieel) deel behouden blijft en dat een tegelijkertijd architectonisch en stedenbouwkundig richting kan geven aan de nieuwbouw.

Nu de Goeman Borgesiusschool blijkens het advies van

	Monumenten en Archeologie niet monumentwaardig is, is het algemeen bestuur bevoegd de aanvraag af te handelen. Het niet in procedure nemen van de Goeman Borgesiusschool als gemeentelijk monument zal middels een brief kenbaar worden gemaakt aan Erfgoedvereniging Heemschut, Commissie Amsterdam.
Motivering besluit	- Monumenten en Archeologie heeft middels een brieven d.d. 8 juni 2016 geadviseerd de Goeman Borgesiusschool niet in procedure te brengen als gemeentelijk monument; - De Goeman Borgesiusschool voldoet niet aan de criteria voor plaatsing op de gemeentelijke monumentenlijst.
Kanttekeningen besluit (risicofactoren)	Geen
Financiële toelichting	N.v.t.

Bezoekadres
Plein '40 '45 1
1064 SW Amsterdam

Postbus 2003
1000 CA Amsterdam
Telefoon 14020
amsterdam.nl

Retouradres Postbus 2003, 1000 CA Amsterdam

Erfgoedvereniging Heemschut, Commissie Amsterdam
Vondellaan 6
1217 RX Hilversum

Datum	10 november 2016
Ons kenmerk	2016/uit/8275
Behandeld door	5.1,2,e
Onderwerp	Niet in procedure brengen Goeman Borgesiusschool als gemeentelijk monument

Bijlage AB-besluit

Geachte 5.1,2,e 5.1,2,e

Het algemeen bestuur van stadsdeel Nieuw-West heeft 9 november jongstleden besloten uw aanvraag aangaande de Goeman Borgesiusschool niet in procedure te brengen als gemeentelijk monument.

Ter advisering is deze aanvraag voorgelegd aan Monumenten en Archeologie. Monumenten en Archeologie heeft geadviseerd de Goeman Borgesiusschool niet in procedure te brengen als gemeentelijk monument. Monumenten en Archeologie acht aanwijzing op grond van het advies niet opportuun. De reden hiervoor is dat de uitbreiding van 1990 de structuur en architectonische waarde van deze H-school te zeer verstoort heeft. Het dagelijks gaat mee in dit advies.

Indien u het niet eens bent met dit besluit, kunt u binnen zes weken na bekendmaking van het besluit een bezwaarschrift indienen tegen het besluit.

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

het algemeen bestuur van de bestuurscommissie van stadsdeel Nieuw-West,
namens hen,

de 5.1,2,e
5.1,2,e

de heer A. Baâdoud
voorzitter

Bezwaarclausule
De belanghebbende bij dit besluit kan op grond van artikel 7:1, eerste lid van de Algemene wet
bestuursrecht binnen zes weken na bekendmaking tegen dit besluit een gemotiveerd bezwaarschrift indienen bij het algemeen bestuur van stadsdeel Nieuw-West, postbus 2003, 1000 CA Amsterdam.
Een bezwaarschrift dient de gronden van het bezwaar te vermelden en een omschrijving van het
besluit waartegen het is gericht. Het bezwaarschrift moet zijn voorzien van een datum en naam, adres en handtekening van de belanghebbende. Dient iemand anders namens u een bezwaarschrift in, dan dient deze een volmacht van u mee te sturen.
Het indienen van een bezwaarschrift schort de werking van dit besluit niet op. Indien onverwijlde
spoed dit vereist, kan hangende de behandeling van het bezwaarschrift een voorlopige voorziening worden gevraagd aan de Voorzieningenrechter van de Rechtbank Amsterdam, sector Bestuursrecht Algemeen, Postbus 75850, 1070 AW Amsterdam.
U kunt het verzoek om een voorlopige voorziening ook indienen via http://loket.rechtspraak.nl/bestuursrecht

U moet dan wel beschikken over een elektronische handtekening (DigiD). Kijk op de genoemde site voor de precieze voorwaarden.

Bezoekadres
Plein '40 '45 1
1064 SW Amsterdam

Postbus 2003
1000 CA Amsterdam
Telefoon 14020
amsterdam.nl

Gemeente
Amsterdam
Nieuw-West

Bezoekadres
Plein '40 '45 1
1064 SW Amsterdam

Postbus 2003
1000 CA Amsterdam
Telefoon 14020
Nieuwwest.amsterdam
.nl

Vergadering Bestuurscommissie

Datum 2 november 2016
Decosnummer 2016/int/

Onderwerp Niet in procedure brengen Goeman Borgesiusschool als gemeentelijk monument

Het algemeen bestuur van de bestuurscommissie van stadsdeel Nieuw-West

Gezien de voordracht van het dagelijks bestuur van 11 oktober 2016

Besluit

1. Het verzoek van de Erfgoedvereniging Heemschut, Commissie Amsterdam tot aanwijzing van de Goeman Borgesiusschool tot gemeentelijk monument niet in procedure te brengen.

de 5.1,2,e
5.1,2,e

de heer A. Baâdoud
voorzitter

Bezwaarclausule
De belanghebbende bij dit besluit kan op grond van artikel 7:1, eerste lid van de Algemene wet
bestuursrecht binnen zes weken na bekendmaking tegen dit besluit een gemotiveerd bezwaarschrift indienen bij het algemeen bestuur van stadsdeel Nieuw-West, postbus 2003, 1000 CA Amsterdam.
Een bezwaarschrift dient de gronden van het bezwaar te vermelden en een omschrijving van het
besluit waartegen het is gericht. Het bezwaarschrift moet zijn voorzien van een datum en naam, adres en handtekening van de belanghebbende. Dient iemand anders namens u een bezwaarschrift in, dan dient deze een volmacht van u mee te sturen.
Het indienen van een bezwaarschrift schort de werking van dit besluit niet op. Indien onverwijlde
spoed dit vereist, kan hangende de behandeling van het bezwaarschrift een voorlopige voorziening worden gevraagd aan de Voorzieningenrechter van de Rechtbank Amsterdam, sector Bestuursrecht Algemeen, Postbus 75850, 1070 AW Amsterdam.
U kunt het verzoek om een voorlopige voorziening ook indienen via http://loket.rechtspraak.nl/bestuursrecht
U moet dan wel beschikken over een elektronische handtekening (DigiD). Kijk op de genoemde site voor de precieze voorwaarden.

B57334

Bezoekadres
Herengracht 482
5.1.2.e Amsterdam

Postbus 10718
1001 EŚ Amsterdam
Telefoon 5.1.2.e
Fax 5.1.2.e
www.bma.amsterdam.nl

Gemeente Amsterdam
Bureau Monumenten & Archeologie

Stadsdeel Nieuw West
T.a.v. 5.1.2.e
Postbus 2003
1000 CA Amsterdam

Nieuw-West
22 DEC 2014
2014/Inl 14169
Archief Exemplaar

Datum	12 december 2014
Ons kenmerk	
Uw kenmerk	
Behandeld door	5.1.2.e
Doorkiesnummer	5.1.2.e
Faxnummer	5.1.2.e
E-mail	5.1.2.e @amsterdam.nl

Onderwerp Monumentaal kunstwerk van Frieda Hunziker in de Goeman Borgesiusschool

Geachte 5.1.2.e

U vraagt ons in de mail van 9 december j.l. om het belang aan te geven van het monumentale kunstwerk van Frida Hunziker in de Goeman Borgesiusschool. Bij de inventarisatie van schoolgebouwen in het kader van het Gemeentelijk Monumenten Project was ons dit werk al opgevallen als een in kwalitatief opzicht zeer belangrijk werk. We kunnen ons goed vinden in de beschrijving van 5.1.2.e die het belang van de kunstenares als medeoprichter en aanjager van de kunstbeweging Vrije Beelden en de Liga Nieuwe Beelden duidelijk verwoordt. Het kunstwerk is een mooi voorbeeld van het streven van de Liga om de kwaliteit van de leefomgeving te verbeteren. Door de plaats van dit werk in een schoolgebouw had het werk ook een belangrijke educatieve betekenis. Overigens wijs ik er ten overvoede op dat het schoolgebouw zelf met een orde 1 gewaardeerd is en om die reden monumentwaardig is. Bureau Monumenten en Archeologie ondersteunt van harte het behoud van het kunstwerk, zo mogelijk in samenhang met de school.

Met vriendelijke groet

5.1.2.e

5.1.2.e afdeling Monumenten

ERFGOED VERENIGING
Heemschut

Erfgoedvereniging Heemschut, Commissie Amsterdam.
t.a.v. 5.1,2,e
5.1,2,e
5.1,2,e Hilversum
5.1,2,e @yahoo.com

Nieuw-West
24 DEC 2014
2014/in/14215.
Afschrift exemplaar

Aan het Stadsdeel Nieuw-West,
Ter attentie van het Dagelijks Bestuur,
Postbus 2003,
1000 CA Amsterdam.

Amsterdam, 22 december 2014

Betreft: aanvraag van een gemeentelijke monumentenstatus voor de Goeman Borgesiusschool, Aalbersestraat 35, te Amsterdam

Bijlage: waardestelling kunstwerk Frieda Hunziker (1908-1966)

Geachte leden van het Dagelijks Bestuur,

Bij deze verzoekt Erfgoedvereniging Bond Heemschut de Goeman Borgesiusschool, Aalbersestraat 35, conform de vigerende erfgoedverordening aan te wijzen tot gemeentelijk monument.

De school is in 1954 gebouwd naar een ontwerp van 5.1,2,e 5.1,2,e), architect van de Dienst Publieke Werken van de gemeente Amsterdam. De school behoort tot het zogeheten 'H-type' vanwege de H-vormige plattegrond. De school is vanaf de bouw als basisschool in gebruik.

De Goeman Borgesiusschool behoort tot een reeks van negen scholen van dit type gebouwd door genoemde dienst tussen 1954 en 1960 in de wijken Bos en Lommer, Slotermeer, Geuzeveld en Slotervaart. De plattegrond heeft een H-vorm. Het linker gedeelte bestaat uit een gebouw van twee verdiepingen met twaalf lokalen: zes op de begane grond en zes op de eerste verdieping. Het rechter gedeelte bestaat uit een gebouw van een verdieping met aan het einde uitlopend in anderhalve verdieping. Dit gedeelte is bestemd voor het gymnastieklokaal, de aula met een toneel, en een aantal speciale lokalen voor handvaardigheid, muziek of tekenen. De ene helft van deze lokalen ligt half verdiept en de andere half verhoogd. In het linker gedeelte van het rechter gebouw bevinden zich de kamers van de directie, de conciërge, de onderwijzers en de administratie. Beide gebouwen worden verbonden door een tweetal glazen gangen. Zowel aan de voor- als aan de achterzijde bevindt zich een schoolplein omgeven met een hekwerk. De buitenruimten tussen de vleugels en de verbindingsstroken zijn ingericht als openlucht-lesruimte of bieden ruimte aan schooltuintjes.

Kenmerkend is dat de lokalen aan twee zijkanten voorzien zijn van ramen waardoor veel licht binnenkomt en zogeheten 'dwarsventilatie' mogelijk is. Dit was een nieuw concept, mede ingegeven door het algemene bouwprincipe in die tijd van licht, lucht en groen.

Het type school past in het elan en de vooruitgangsgedachte van de wederopbouwperiode, grofweg de jaren tussen 1946 en 1965, het 'Herrijzend Nederland'. Een belangrijk kenmerk van de wederopbouwperiode is de samenwerking tussen opdrachtgevers, architecten en beeldend kunstenaars.

In april 1946 werd door beeldend kunstenaars het tijdschrift 'Forum' opgericht met als ondertitel 'maandschrift voor architectuur en gebonden kunsten'. Dit tijdschrift pleitte voor een nauwe samenwerking tussen de drie hierboven genoemde beroepsgroepen. In 1952 werd de Vereniging van beoefenaars der monumentale kunsten opgericht om dit samenwerkingsverband concreet vorm te geven. Na veel druk werd de percentageregeling ingevoerd: 1,5% van de totale bouwsom van overheidsgebouwen wordt gereserveerd voor het aanbrengen van kunst. Vaak werden de kunstwerken vast in het gebouw aangebracht en worden derhalve architectuurgebonden of monumentale kunst genoemd. Deze kunstwerken worden gekenmerkt door een heel eigen vorm- en beeldtaal maar ook door nieuw toegepaste materialen.

In de Goeman Borgesisusschool werd in het kader van de 1,5% regeling in 1963 in de hal een grote muurschildering (4,2 x 15 meter) aangebracht door Frieda Hunziker. Het is de laatst bewaarde muurschildering van deze bekende kunstenaar. Zij is medeoprichter van Vrij Beelden en deze 'stijl' is in genoemde schildering toegepast. Over haar werk en betekenis als kunstenaar is een bijlage bijgevoegd.

De Goeman Borgesiusschool is om de volgende redenen monumentenwaardig:

- de school behoort tot een kleine reeks H-scholen die in een korte tijdspanne in Amsterdam door de Dienst Publieke Werken zijn gerealiseerd en is typologisch en inhoudelijk een goede exponent van de wederopbouwperiode
- de school heeft na de realisatie in 1954 slechts één wijziging ondergaan: de oorspronkelijke openluchtruimte is in 1997 opgeofferd aan een ingevoegd bouwdeel
- de school is door het Bureau Monumenten en Archeologie (BMA) toegekend in orde 1 (maps.amsterdam.nl/ordekaart_aup) terwijl de muurschildering van Hunziker op 12 december 2014 is gekarakteriseerd "als een in kwalitatief opzicht zeer belangrijk werk"
- de muurschildering van Frieda Hunziker, die een onlosmakelijk deel uitmaakt van de school en de beleving van de hal waarin deze is aangebracht, is met enkele wijzigingen intact aanwezig en kan via een restauratie in de oorspronkelijke staat worden teruggebracht
- de ligging van de school midden in de oorspronkelijke wederopbouwwijk. In feite is sprake van een oorspronkelijk en in goede staat verkerend stedelijk ensemble.

Wij verzoeken u dan ook de Goeman Borgesiusschool op de gemeentelijke monumentenlijst te plaatsen. Uiteraard zijn wij te allen tijde bereid mondelinge toelichting te geven en aanvullende informatie te leveren.

In afwachting van uw reactie, verblijft namens het bestuur van de Erfgoedvereniging Bond Heemschut, Commissie Amsterdam, 5.1.2.e (voorzitter) en 5.1.2.e (5.1.2.e),

5.1.2.e

Gemeente Amsterdam
Nieuw-West

Bezoekadres
Plein '40 '45 1
1064 SW Amsterdam

Postbus 2003
1000 CA Amsterdam
Telefoon 14020
amsterdam.nl

Retouradres Postbus 2003, 1000 CA Amsterdam

Erfgoedvereniging Heemschut, Commissie Amsterdam
Vondellaan 6
5.1.2.e Hilversum

Datum	10 november 2016
Ons kenmerk	2016/uit/8275
Behandeld door	5.1.2.e
Onderwerp	Niet in procedure brengen Goeman Borgesiusschool als gemeentelijk monument
Bijlage	AB-besluit

VERZONDEN 10 NOV. 2016

Geachte 5.1.2.e 5.1.2.e

Het algemeen bestuur van stadsdeel Nieuw-West heeft 9 november jongstleden besloten uw aanvraag aangaande de Goeman Borgesiusschool niet in procedure te brengen als gemeentelijk monument.

Ter advisering is deze aanvraag voorgelegd aan Monumenten en Archeologie. Monumenten en Archeologie heeft geadviseerd de Goeman Borgesiusschool niet in procedure te brengen als gemeentelijk monument. Monumenten en Archeologie acht aanwijzing op grond van het advies niet opportuun. De reden hiervoor is dat de uitbreiding van 1990 de structuur en architectonische waarde van deze H-school te zeer verstoort heeft. Het dagelijks gaat mee in dit advies.

Indien u het niet eens bent met dit besluit, kunt u binnen zes weken na bekendmaking van het besluit een bezwaarschrift indienen tegen het besluit.

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

het algemeen bestuur van de bestuurscommissie van stadsdeel Nieuw-West,
namens hen,

5.1.2.e

de heer A. Baâdoud
voorzitter

Bezwaarclausule

De belanghebbende bij dit besluit kan op grond van artikel 7:1, eerste lid van de Algemene wet bestuursrecht binnen zes weken na bekendmaking tegen dit besluit een gemotiveerd bezwaarschrift indienen bij het algemeen bestuur van stadsdeel Nieuw-West, postbus 2003, 1000 CA Amsterdam.

Een bezwaarschrift dient de gronden van het bezwaar te vermelden en een omschrijving van het besluit waartegen het is gericht. Het bezwaarschrift moet zijn voorzien van een datum en naam, adres en handtekening van de belanghebbende. Dient iemand anders namens u een bezwaarschrift in, dan dient deze een volmacht van u mee te sturen.

Het indienen van een bezwaarschrift schort de werking van dit besluit niet op. Indien onverwijlde spoed dit vereist, kan hangende de behandeling van het bezwaarschrift een voorlopige voorziening worden gevraagd aan de Voorzieningenrechter van de Rechtbank Amsterdam, sector Bestuursrecht Algemeen, Postbus 75850, 1070 AW Amsterdam.

U kunt het verzoek om een voorlopige voorziening ook indienen via http://loket.rechtspraak.nl/bestuursrecht

U moet dan wel beschikken over een elektronische handtekening (DigiD). Kijk op de genoemde site voor de precieze voorwaarden.

Gemeente Amsterdam
Nieuw-West

Oplegger voorbereidende staf Bobeldijk

Datum staf	3 oktober 2016
Decosnummer	2016/int/1298
Onderwerp	Niet in procedure brengen Goeman Borgesiusschool als gemeentelijk monument
Draagt bij aan	Maatschappelijk(e) effect(en): Prettig wonen
Meegezonden stukken	- Advies MenA; - Afhandelingsbrief.
Gevraagde beslissing	1. Niet in procedure brengen Goeman Borgesiusschool als gemeentelijk monument.

Toelichting

Door Erfgoedvereniging Heemschut, Commissie Amsterdam is een verzoek ingediend tot aanwijzing van de Goeman Borgesiusschool tot gemeentelijk monument.

Ter advisering is deze aanvraag voorgelegd aan Monumenten en Archeologie. Monumenten en Archeologie heeft middels een brief d.d. 8 juni 2016 geadviseerd de Goeman Borgesiusschool niet in procedure te brengen als gemeentelijk monument.

Monumenten en Archeologie acht aanwijzing op grond van het advies niet opportuun. De reden hiervoor is dat de uitbreiding van 1990 de structuur en architectonische waarde van deze H-school te zeer verstoort heeft.

In januari 2016 heeft de Stichting Westelijke Tuinsteden een omgevingsvergunning ingediend voor sloop-nieuwbouw van deze school. Monumenten en Archeologie suggereert een oplossing voor de gewenste nieuwbouw te zoeken in een zodanige transformatie van de school dat een (substantieel) deel behouden blijft en dat een tegelijkertijd architectonisch en stedenbouwkundig richting kan geven aan de nieuwbouw.

Nu de Goeman Borgesiusschool blijkens het advies van Monumenten en Archeologie niet monumentwaardig is, is het dagelijks bestuur bevoegd de aanvraag af te handelen.

Het niet in procedure brengen van de Goeman Borgesiusschool als gemeentelijk monument zal middels een brief kenbaar worden gemaakt aan Erfgoedvereniging Heemschut, Commissie Amsterdam.

Geschatte bespreekduur	Tien minuten
Urgentie	n.v.t.
Voorbereiding	
Intern	
Financiën	n.v.t.
JZ	n.v.t.
Communicatie	n.v.t.
Overig	n.v.t.
Extern	
Maatsch. partners	n.v.t.
Bewoners	n.v.t.
Ondernemers	n.v.t.
Overig	n.v.t.
Participatie	n.v.t.
Vervolgstappen	
Bespreken in integrale staf	n.v.t.
Behandeling DB	11 oktober 2016
Behandeling AB	n.v.t.
Behandeling B&W	n.v.t.
Beh. ambtenaar	5.1,2,e
Telefoonnummer	5.1,2,e
Afdeling	Ruimte en Duurzaamheid, team Nieuw-West